Louis Evely

MANIFEST LJUBAVI

na izvorima našeg bratstva

ZAGREB 1967

Louis Evely: MANIFEST LJUBAVI

I S P R A V C I

Str. 95. treba početi sa redtkom:

Umjesto da budemo besposleni ćemo snagu da ...

Str.	red		stoji	treba
8.	11.	odozdo	svaldati	svladati
12.	2.	odozgo	da ih	da ih se često
35.	18.	odozdo	razmirisu	razmiricu
49.	3.	odozgo	kakogod	kako god
			slavi	slabi
52.	3.	odozdo	trše	trpe
59.	11.	-	izgzbljeni	izgubljeni
	1.		tolikom	tolikima
64.	8.	odozgo	trošiti	proširi

Ostale će pogreške lako ispraviti sam čitalac pa stoga nisu ovdje navedene.

Na adresu: Franjevački bogoslovi
Kaptol 9 - ZAGREB I

mogu se naručiti i slijedeće publikacije

KUPELJ PREPORODENJA /Iz teologije krsta/
Zagreb 1966. / 6 ND

"Ovo je zapravo jedan "Izbor" /"Digest"/ nekih studija i članaka o krstu. To će dobro poslužiti studentima Rkt Bogoslov. fakulteta da duboko udu u krsnu problematiku, a vjerujemo da će za ovim člancima rado posegnuti i ostali svećenici. Naći će u njima hrane za svoj duhovni uspon i za svoje propovijedanje."
/Dr. Tomislav J. Šagi-Bunić/.

Donosimo glavne naslove:

F. AMIOT: Krst /S.Zavjet i judaizam;
Isusov krst;
Kršćanski krst/
J. DELORME: Praksa krštenja u judaizmu u vrijeme početka kršćanstva.
D. MOLLAT: Krsni simbolizam kod sv.Pavla
R.F.REFOULE: Krsna teologija kod Tertulijana.
J. DANIELOU: Slike krsta.

B. Castegnaro:

KATEKIZAM ZA ODRASLE

III.DIO: Z a p o v i j e d i
IV. DIO: M o l i t v a i K r š č a n s k a p r a v e d n o s t .

/I. i II. DIO -Vjerovanje i Sakramenti- je rasprodano./

B I B L I J S K I N I Z

Otvoren je izdanjem: dr.Bonaventura Duda OFM, IZ APOKALIPSE, Zagreb, 1966, /izdaje Nadbiskupsko bogoslovsko sjemenište, Zagreb, Kaptol 29/.
Nakon uvodnih razlaganja /pisac Apokalipse, vrijeme postanka, cilj, raspored, literarne osebine, sistemi tumačenja/ slijedi izbor poglavlja: 1-3 - apokaliptička pisma; 12-14 - Žena-Zmaj-Janje:, 19-22 - Krist pobjednik.

Niz se nastavlja drugom knjigom:

dr. Bonaventura Duda, RIJEČ TIJELOM POSTALA, Zagreb, 1966. /izdali Franjevački bogoslovi, Zagreb, Kaptol 9/.
Pisac podaje egzegezu Lukina Navještenja /Lk 1,26-38/ i Ivanova Proslova /Iv 1,1-18/, dva osnovična teksta na kojima se temelji novozavjetna kristologija i ekleziologija. Nakon susreta s tim stranicama čitatelj će se moći svjesnije suglasiti s izjavom II vat. koncila, da istom po Kristu i u Kristu čovjek i sam sebi postaje jasniji.

"Izbor iz dokumenata II. vat. konc. O REDOVNIČKOM STALEŽU", Zagreb, 1967.
IV. popravljeno izd. sa dodatkom: "NORME ZA PROVODENJE DEKRETA "CHRISTUS DOMINUS" - Redovnici" i "NORME ZA PROVODENJE DEKRETA "PERFECTAE CARITATIS".

/Cijena 1,50 ND ili ~~150~~ 200 SD/

Treća knjiga jest prijevod Thierry Maertens - Jean Frisque. NEDJELJNA EVANĐELJA, Zgb., 1967. /izdanje Nadb. bogosl. sjemenište, Zagreb, Kaptol 29/.
Ova su evanđelja samo dio obrade cijele poruke nedjeljnog bogoslužja koje su auktori obradili u opsežnijem djelu u 5 svezaka: GUIDE DE L'ASSEMBLEE CHRETIENNE, ed.Biblika, Bruges 1964-1965.
Knjigom će biti potpomognuti svi oni koji teže k dubljem razumijevanju Kristova misterija i svojeg suživota s njim.

Cijena za BN I i BN 2 - 5 ND
a za BN3 - 6 ND

Može se naručiti: ili na gornju adresu /Franjevački bogoslovi, Kaptol 9, Zagreb I/ ili na adresu: V. GRBUS, Kaptol 29, Zagreb

---

Dobraczynski: NEIZMJERNA KAO MORE
Zagreb, 1967.
Preveo Dr. Emanuel Krajinović

...Jan Dobraczynski, veliki katolik i vjernik unio je u ove retke svoju vjeru, ufanje i ljubav, svoju brigu za Kraljevstvo Božje. U njima skriveno djeluje Krist, koji put nerazumljiv ljudima; Njima se čini da samo izdaje zadatke a ne pruža sredstva da ih ostvare...

Ipak On daje jedno: vjeru, koja rađa ufanje i oboje rastu kao kvasac, razlijevaju se po svije-

tu, iako su visoke stijenke posude... Za naše zemaljske oči nevidljiva je ta poplava; mi samo vidimo ogradu i katastrofu. Ali jedan nečujan glas, kad mi nemamo više što učiniti, kaže: Daj mi svoje brige! Što drugo da uradimo, nego da mu ih damo? Suvišni smo, sluge beskorisne, a Njegova je Ljubav r e i z m j e r n a kao m o r e!

/Predgovor/

Cijena 8 ND - Naručuje se:

V. Grbus, Kaptol 29, Zagreb I

SpE C T R U M Pokušaji i prinosi studenata bogoslovije

Izlazi četiri puta godišnje.
Cijena pojedinom broju 3 ND.
Naručuje se: Đuro Zalar -
Kaptol 29 - Zagreb I

Za one koji žele što dublje ući u poznavanje i korištenje blaga Sv. Pisma, namijenjen je list

U P O Z N A J M O B I B L I J U

koji donosi materijal za biblijski seminar.
List izlazi povremeno. Do sada se pojavilo 7 brojeva.
Cijena iznosi 0,7o ND /70 SD/
Narudžbe: J. Romilo Lovrić,
Zagreb, Jandrićeva 21.

Louis Evely:

O Č E N A Š

M A N I F E S T

L J U B A V I

NA IZVORIMA NAŠEG BRATSTVA

Zagreb, 1967

Naslov originala:
Louis E v e l y , NOTRE PÈRE - Aux sources de notre fraternité

Dozvolom crkvenih i redovničkih poglavara

PRIJEVOD priredili i
UMNOŽILI vlastitim ciklostilom
Franjevački bogoslovi, Kaptol 9, Zagreb

ODGOVARA O. Silvije Večerin, Kaptol 9, Zagreb

S A D R Ž A J

Predgovor - - - - - - - - - - - - 5

AKO GA NE PRIVUČE OTAC - - - - - - - 7

USUDUJEMO SE GOVORITI - - - - - - - 14

NAŠ - - - - - - - - - - - - - - 15

OTAC - - - - - - - - - - - - - - 26

KOJI JESI NA NEBESIMA - - - - - - - 36

SVETI SE IME TVOJE - - - - - - - - 38

DODI KRALJEVSTVO TVOJE - - - - - - - 62

BUDI VOLJA TVOJA - - - - - - - - - 74

KRUH NAŠ SVAGDANJI DAJ NAM DANAS - - 90

OPROSTI NAM GRIJEHE NAŠE - - - - - 101

I NE UVEDI NAS U NAPAST
NEGO IZBAVI NAS OD ZLA - - - - - - 115

EUHARISTIJA - - - - - - - - - - - 125

O D I S T O G P I S C A :

U pripremi za štampu: "TI SAM SI TAJ ČOVJEK"

Auktorovom dozvolom za prevođenje obuhvaćene su slijedeće publikacije:

CRKVA I SAKRAMENTI

TRPLJENJE

ŽIVOT U BRATSTVU

VJERUJEM

HOMILIJE EVANĐELJA

UČI NAS MOLITI

PUT VESELJA

BRATSTVO I EVANĐELJE

RELIGIJA NAŠEG VREMENA

SLOBODA

DUHOVNOST LAIKA

P R E D G O V O R

Želimo li upoznati intimne želje, interese, središnja zanimanja, najsvetija zalaganja nekog čovjeka, prisluškujmo njegovu molitvu. Isto tako, ako želimo upoznati Krista Gospodina, prisluškujmo njegovu molitvu. Upoznat ćemo Ga najbolje u njegovoj središnjoj molitvi: O č e n a š u.

Duhovne vježbe, koje je održao L. Evely 1954. g. sakupljenom mnoštvu, sastavljenom od ljudi svake dobi i položaja, svećenika i laika, obrađuju kroz osam dana središnju Isusovu - a i našu - molitvu. Sakupljeno mnoštvo kršćana okupila je zajednička želja: svoj svagdašnji život suočiti s Evanđeljem ne ustručavajući se pri tom biti i pogođen pa čak i osuđen, moleći da od sada uvijek sa svima živimo u prijateljstvu.

Za te kršćane ove su duhovne vježbe značile prekretnicu u njihovu životu. Činilo im se da su konačno ipak otkrili uvijek stvarnu činjenicu da je Bog uistinu Otac, koji zaista ljubi svijet, koji je sve predao - i svog ljubljenog Sina - da dočeka naš odgovor na svoju ljubav; i da je sve učinio da shvatimo da mi upravo Njega dosižemo tek kad ljubimo druge kao Njega.

Ova knjiga - prijevod djela poznatog francuskog auktora - doživjela je u Francuskoj 13 izdanja. Brojna su izdanja i u prijevodima: na njemačkom se već pojavilo 6 iz-

danja. Kod nas se pojavljuje kao skromni poče tak niza Evely-jevih djela i ostalih auktora sa sadržajem i obradom srodnih ovom djelu.

Iako u skromnom izdanju, htjela bi ova knjiga i nas angažirati za sveti zadatak da svoj život suočimo s Evanđeljem. U razmatranju svake riječi ove molitve otkrit ćemo da smo sinovi zajedničkog Oca i zato međusobno braća. Prodrijevši tako u srž evanđeoske poruke - duboko proživljujući svoj sinovski odnos prema Ocu - usudit ćemo se, potaknuti Spasiteljevim zapovijedima i poučeni božanskom naukom, na koljenima govoriti: O č e n a š!

P r i r e đ i v a č i

Zagreb, 25. travnja, na blagdan evanđeliste sv. Marka.

AKO GA NE PRIVUČE OTAC

"Nitko ne može doći k meni, ako ga ne privuče Otac, koji me posla" /Iv 6,44/.

Što nas je ponukalo na te duhovne vježbe? Kakav nas je kompleks motiva doveo ovamo?

Prije svega potreban je čin vjere. Moramo vjerovati da je nadnaravni utjecaj bio odlučujući za naš dolazak, da je Bog htio da budemo ovdje, i ako imamo utisak da smo došli jer nije postojala nikakva druga mogućnost, dapače ako smo lošeg raspoloženja zato što smo ovdje - "Tko me je samo ovamo doveo?!" - i ako bismo najradije pobjegli.

Tko me je dakle doveo ovamo? Netko. Nitko ne dolazi sam od sebe. Dapače ni Krist: "Nisam došao sam od sebe". Uvijek je Otac koji privlači, koji šalje. Ali on nas ne će pustiti, nakon što nas je privukao. U času neizmjerne žalosti reče Isus svojim učenicima: "Vi ćete me ostaviti samog". Ali onda odmah nastavlja: "Ali ja nisam sam, Otac je samnom" /Iv 8,16/. I mi moramo kazati: Ne ću biti sam, Otac će biti samnom.

"Čujem u sebi žubor žive vode koji govori: dodi k Ocu", pisao je sv. Ignacije iz Antiohije kad se pripravljao na mučeništvo. To je jedini motiv trajne vrijednosti. Svi bi drugi zakazali. Oni nam se s pravom čine nedostatnima, ostavljaju otvorenima mogućnosti bijega. Samo jedan ostaje neosporan: Nisam došao sam od sebe. Nisam došao da

činim svoju volju. Otac je triumfirao nadamnom. Neka mi bude...

"U ono vrijeme ponovo se skupi mnogo naroda, i kad nije imao što jesti, dozva /Isus/ svoje učenike te im reče: Žao mi je naroda, jer već tri dana stoje samnom, a nemaju što jesti. Otpustim li ih gladne njihovim kućama, klonut će na putu. Neki su od njih došli izdaleka. Njegovi učenici mu odvratiše: "Otkud bi ih netko mogao ovdje u pustinji nasititi kruhom?" /Mt 8,1-4/.

U danima razmišljanja dolaze također mnogi izdaleka. Kako da se nađe dovoljno kruha da ih se nasiti? "Žao mi je naroda.. jer [illegible] tri dana stoje kod mene..." Mi želimo izdržati šest, sedam dana a da ga ne ostavimo. Kakvu sućut ima istom s nama? I ako imamo utisak da smo zaista u nekoj pustinji - pustinji samoće, odvratnosti i umora - uzdajmo se. Tamo su imali samo sedam hljebova za 4000 ljudi. "Tada zapovijedi narodu da posjeda po zemlji... Svi jedoše i nasitiše se."

Sve je započelo činom vjere. On im je zapovijedio:"Sjednite!" I svaki je shvatio da je Bog upravo ono tražio od njega što nije htio učiniti.

Doklegod se stoji može se pokušati raditi, svaldati situaciju. Tko sjedi odriče se toga da traži sebe samoga. On se pokorava.

Za početak duhovnih vježbi čovjek donosi u svojoj prtljazi knjige, pisma, čokolade, neki roman, u slučaju da se ne bi dalo izdržati... nešto, da imamo neku hranu.

Gospodin zahtjeva od nas vjeru da nam on može biti dostatan, da nas može nahraniti, da nas može dovoljno ljubiti, da nas usreći.

Prije umnožavanja kruha već se dogodilo veće čudo; on je postigao kod nas da smo se odmorili, da smo se zahvalili i v j e r o v a l i , da je on naše bogatstvo; prestanak na razoružanje, na ranjivost, na ludost, mirovanje, čekanje.

Duhovni život slijedi otprilike iste zakone kao rast jastoga. Kad narastu obično im oklop više ne pristaje. On ih tišti i oni trebaju drugi. Onda dolazi za njih strašan trenutak: oklop se rasprsne i ostavlja ih sasvim razbijene, bez odjeće, što ih doduše smeta, ali ipak štiti. Držati duhovne vježbe znači kao: pod jetkim djelovanjem soli i vode /pouke i molitve!/ izlučiti novi, ponovo prilagođeni oklop.

Tko se povlači u duh. vježbe pristaje na to da više ne djeluje. Posve sigurno da se pri tom ne smije zastati i odatle zaključiti: Jer je molitva djelotvornija nego sve ostalo, molit ću - dođi kraljevstvo Tvoje! - i ne ću se više brinuti za ništa. Ponovo ćemo učiti moliti da nanovo učimo živjeti. Na nama je da dovedemo u živi odnos molitvu i rad, ta oba ekstrema, te obje strane našeg života.

Upravo tome služe dani duh. vježbi tako da se možemo vratiti našem djelovanju na smijanom, mirnom ozbiljnošću poslanika. "Otac me šalje".Ali zato moramo najprije ponovo naći Oca. Tko mu se predaje taj mu se nanovo povjerava.

"Nemaju što jesti". Pristajemo li na to da nemamo nikakve druge hrane nego ono što će nam on dati? Imamo li odvažnosti da se pojavimo pred njim tako prazni i od svega otuđeni a ipak s jednim takvim pouzdanjem i isto tako velikom vjerom?

Bog od nas zahtjeva i sabranost.Ali pripazimo da je ona točno suprotno od introspekcije. Sabrati se znači: prihvatiti da bu-

demo novi, da živimo novim /životom/. Existere znači: izaći iz sebe.

Svi mi imamo neki paklenski ukus za ništavilo, živimo u stalnom iskušenju da ne budemo, da sebe razaramo, da sebe ubijamo, da sebe štitimo pred određenom zajednicom, izvan koje, kako znamo, nema nikakvog života. Oholica želi svoju snagu naći u samome sebi, on ne može ovisiti o svim onim ljudima i stvarima koje bole; on se želi povući od svih snaga zajednice, općine, bratstva - koje bi mu mogle pribaviti život /ali on bi najprije morao biti voljan umrijeti!/.

Sabrati se znači: pristati na ponovno pronalaženje one bolne, duboke solidarnosti sa čitavim svijetom. To znači: u tišini i poniznosti prepoznati ono što je Bog učinio u nama.

Tko se sabire vraća se svome izvoru. Čovjek iznova doznaje tko je ako ide tamo odakle potječe. Ušće neke rijeke pruža se često samo kao površina mutne ružne vode. Želimo li upoznati okus te vode, ime te rijeke, onda ga moramo ići tamo tražiti odakle ona dolazi.

Mi potječemo od Boga i samo smo u njemu. Treba poniznosti,ne oholosti,kako mnogi misle, da u to vjerujemo, da vjerujemo da smo izabrani da postanemo kao Bog; da se sebi divimo u nekom drugom; da prihvatimo da posve ovisimo o nekom drugom, da smo sretni samo kroz drugoga.

Pomoću sabranosti moramo doći do toga da šuteći nađemo u sebi uzor prema kojemu smo bili stvoreni. To će dugo trajati i trebat će mnogo strpljivosti. Božje svjetlo dolazi često kao ono neonsko osvjetljenje: postoji latentno vrijeme između trenutka kad okrenemo prekidač i onog u kojem zasja svjetlo. Ako smo nestrpljivi i ne podnosimo to da vjerno čekamo u tami dok je potrebno, nego se ljutito okrećemo i govorimo: "Ne da se ništa učiniti", onda nas Bog ne može prosvijetliti.

Ne smijemo ni prekidač utrnuti ni uzrujavati se nego ostati posve mirni i sabrani.

Počnimo naše duh. vježbe činom vjere:Bog će dati. Nešto će nam darovati, baš ono što trebamo.-Otac će nam govoriti,upraviti na nas riječ koju nam je odvajkada namijenio.

Bez sumnje ćemo postupati kao Samuel koji je najprije učinio ono što upravo nije trebao činiti. Kad je čuo zov koji mu je zapovjedao da sluša i šuti, žurno je trčao - na svoj posao, k svome učitelju, svome savjetniku, posvuda, samo ne tamo gdje ga je Bog htio - da vidi kako treba raditi.

"Samuel još nije poznavao Gospodina i još mu nije bila objavljena Gospodnja riječ. Tada pozove Gospodin Samuela po treći put. I on ustade pode Heliju i reče: Ovdje sam. Zvao si me! Tada upozna Heli da Gospodin zove dječaka. I Heli reče Samuelu: Idi, lezi! Zove li te još jednom, onda reci: Govori Gospodine, Tvoj sluga sluša. Tada Samuel ode i leže na svoje mjesto" /1 Sam 3,7-9/. Drži se mirno Samuele, ostani tiho! Reci jednostavno: "Govori, Gospodine, Tvoj sluga sluša". To je dobra molitva. I ne makni se više. Predaj se. Izruči se toj riječi koja će te samo tada posjetiti, ako se budeš u tišini potpuno otvorio onome što ona od tebe želi.

Ma da je Gospodina bio tako silan, Samuel ga ipak nije mogao čuti dok nije postao miran, bio pozoran i dao mu malo vremena da ga dosegne.

Božji posjeti su tako tajanstveni da ih često istom kasnije primjeti. I učenici iz Emausa upoznali su ga tek u trenutku njegova napuštanja ili što više u momentu kad im se potpuno objavio. Jer on je uvijek kod nas.

Newman je jednom rekao: "Mi dolazimo - k molitvi, sabranosti, duh. vježbama - kao Jakov u noći i stavljamo svoju glavu na počinak na kamen. Ali kad ustanemo i dozivamo si u sjećanje ono prošlo, onda se sjećamo da smo vidjeli anđela i Gospodina koji se kroz njega objavio i kličemo: Gospodin je bio ovdje a ja to nisam znao!"

Vjera, sabranost, raspoloživost: to je uvijek isto. Radi se o našoj pripravnosti za Boga, zato, da mu damo vremena.

Njegove misli nisu naše misli. Njegovi putevi nisu naši putevi. Želimo li ići njegovim onda moramo napustiti naše, osloboditi se ruševina. Blaženi koji su č i s t a srca jer će o n i Boga gledati.

Mi dolazimo Bogu puni pitanja i problema. Šutimo! Ne okanimo li se pitanja, onda ćemo prečuti njegove odgovore.

Sva naša pitanja, bojazni i resentimenti imaju samo jedan izvor: da Bog za nas nije Bog. Mi smo sebi izmislili jednog drugog prema svojoj slici. Tvrdokorno se držimo ideje koju smo si načinili o Bogu. Nikakvo čudo da nas ona razočarava.

"Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima" /Lk 10,21/, siromašnima, onima koji imaju siromašno srce, koji su se oslobodili ruševina.

Raj će se sastojati u tome da gledamo Boga kakav jest. Ali raj može početi već na zemlji. Bog je riječ. On nam se neprestano

objavljuje. Više od svega on želi da nam se priopći.

Glad čovjeka za Bogom nije ništa prema gladi Boga za čovjekom. Ne bismo ga tražili kad nas on već ne bi bio našao.

Kad je započeo svoje djelo u nama, on će ga i dovršiti. Ne trebamo se bojati. On nam nanosi bol, raskida nas i mislimo umrijeti. To je dobro. On djeluje."Ako pšenično zrno ne umre..."

Nakon nekog vremena duh. vježbi moralo bi se u našem životu nešto promijeniti. Ali ne smijemo unaprijed znati što je to. Jer inače nije to Bog koji je djelovao.

Bog će djelovati u onima koji imaju siromašno srce, koji se odriču svojih pitanja, svojih ideja, svoga "idola svetosti", koji više ništa ne znaju i konačno se njemu povjeravaju. Bog ima o svim tim stvarima posve drugačiju predodžbu nego mi. Napustimo zato naše misli da one ne smetaju onome što nam Bog želi predložiti.

Svi mi stenjemo pod teretom kojega smo si prisvojili. "Ponizite se pod jakom rukom Božjom" /1 Petr 5,6/.

Moliti znači: staviti se Bogu na raspolaganje da on konačno u nama učini ono, što je uvijek želio činiti. Moliti znači: opet postati dijete, biti poučljiv i pažljiv. Bog nas stavlja na kušnju i mi mu dopuštamo. Želimo li biti "braća"?Postanimo opet djeca. Mi smo braća samo po zavisnosti od jednog zajedničkog Oca.Bratstvo zahtjeva opet djetinjstvo.

Prva riječ, možda jedina, koja mora biti rečena jest riječ najdublje vjere, potpunog predanja: "Evo službenice Gospodnje,neka mi bude po tvojoj riječi" /Lk 1,38/.

USUĐUJEMO SE GOVORITI

Na prošnju: "Gospodine, uči nas moliti", Isus je odgovorio: "Vi molite:Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se..."

I odonda bezbrojni kršćani, "spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskom naukom poučeni" usuđuju se govoriti: Oče naš...

Jedna nedjelja treba poslužiti poučavanju, želimo li naučiti moliti Gospodinovu molitvu. U to vrijeme želimo se dati uputiti po ovoj žrtvi hvale.

To nas uči cijela Gospodinova pouka, "spasonosna zapovijed"; tamo se ulijeva cijela Misa; tamo nas vodi čitav Gospodinov život i smrt - "božanskom naukom poučeni" - oblikuje nas prema tome, čini nas njemu sličnima.

Nitko ne može kazati: Oče! Ne vjerujte da bi vi mogli reći: Oče naš. Samo Krist, samo Sin mogao je reći Otac. Kod najviše točke misne žrtve, pravog "nasljedovanja Isusa Krista", ako se čovjek uživi u najdublje nakane Otkupiteljevog srca, zastane i kaže: ... usuđujemo se ... I onda: Oče naš.

N A Š

Očenaš ne možemo moliti dok se držimo daleko od bratske zajednice, dok nismo solidarni. Kaže se: Daj nam n a š kruh, oprosti nam n a š e grijehe. Bog je htio zajednicu kruha, dapače i grijeha.

Bog nas je time poučio da je sinovska molitva nužno bratska jer da se bude sin mora se biti brat. Ako se sin odijeli od braće, onda nije više sin. Uklanja li se zajednici, ukopava li se, onda više nije nikakvo Božje dijete jer se odrekao svoje sličnosti Bogu.

U Bogu su tri osobe koje se ljube; Bog je zajednica osoba. Bog je izlijevanje.

I ljudi su bili stvoreni prema Božjoj slici. Otac nije sam za sebe, isto tako ni Sin. Nije ni Duh izmjene i ljubavi sam za sebe. U Bogu je više njih. Prestanemo li biti braća, ostajemo li odijeljeni, onda bi bili slika i prilika jednog osamljenog Boga.

"Communicantes ..." Sabranost je povratak čitavoj našoj snazi k zajednici. Tim što opet postajemo sasvim svoji, postajemo opet sasvim sposobni za zajednicu, za život općine.

Čovječanstvo se sjedinjuje u molitvi Očenaša. Ono opet poprima svoj lik tim

što nanovo postaje slično onome koji ga je stvorio prema svojoj slici. Jednom biću ne može se iskazati veća usluga nego da mu se predoči lice u kojem se ono može opet prepoznati i usvojiti. Tako se čovječanstvo prepoznavalo u prvim kršćanskim zajednicama.

Čovječanstvo se obraćalo na kršćanstvo kad je vidjelo ljude koji su se ljubili. "Gle kako se međusobno ljube."

Oni su se prepoznavali. Ponovo su se našli, ponovno su našli svoje pravo ljudsko lice, ono Božje djece, kad su ugledali ovu malu četu braće koja su se međusobno ljubila. Tada su oni postali takovi i počeli ljubiti jedni druge.

Obično se misli,da bi čovjek za ono - biti svoj - morao prije svega sebe potvrditi, sebe učiniti slobodnim, sebi samome dostajati, da ne bude na nekoga upućen. Čovjek ne uviđa da takovo nastojanje ustvari vodi do uništenja. Što koristi sebe posjedovati, ako se čovjek ne može darovati? Pravo osvajanje samoga sebe sastoji se u tome da se učini raspoloživim.

Istom tada dospjevamo do svog pravog Ja ako smo u izvjesnom stupnju s drugima jedno, s njima učestvujemo, uzajamno se izmjenjujemo.

Ako bi čovjek bio stvoren posve sam, on ne bi mogao reći "mi" - naš Otac! - tako ga Bog ne bi stvorio na svoju sliku. Ali od početka je Bog stvorio muža i ženu, više njih, da jedan drugoga ljube.

Boga se ne pozna, niti se postaje Bog ako se ne zna za ljubav.Od Boga poznajemo samo ono što smo dopustili da od njega u nama raste. Boga ćemo iskusiti samo ako smo ga primili, dali mu prostora, pustili ga unutra.

Ako bi nam Bog dao samo mogućnost primanja, onda nam time još ništa ne bi darovao. Daje li nam samo da budemo ljubljeni,onda ne bi posjedovali ništa od njegovog života. Bog jer ljubi i daje.

A "tko god ljubi od Boga je rođen i poznaje Boga" /1 Iv 4,7/.

Tko je ljubljen a da sam ne ljubi, sažaljenja je vrijedan siromah, polumrtvac. Onaj, međutim, koji ljubi a da sam nije ljubljen a koji zato plemenitije, življe i bolnije ljubi, kad ne doživljuje nikakvu uzvratnu ljubav ... taj je "kao Bog". Njemu je udijeljena spoznaja okusa Boga, načina da ga ljubi, Božje ljubavi.

Prije nego primamo Gospodinovo tijelo, moramo se s drugima pomiriti."Ako doneseš svoj dar na žrtvenik i tu se sjetiš da ti brat ima nešto protiv tebe, ostavi svoj dar tu pred žrtvenikom, hajde i najprije se izmiri sa svojim bratom, te se vrati i onda prinesi svoj dar!" /Mt 5,23-24/. Počni time da budeš brat kad hoćeš biti sin. Postani opet sin kad hoćeš biti brat. Nikada ne smijemo ra stavljati oba ova bitna aspekta našeg kršćanskog života.

Upravo u tome se sastoji drama naše velikodušne ali očajne epohe da hoćemo bratstvo bez Oca.

Još je dramatičniji prizor onih takozvanih kršćana koji traže očinstvo bez bratstva, koji bi htjeli biti sinovi Oca a da ne budu braća drugih sinova. Nevjernike ne pogađa krivnja ako se varaju; oni nisu o toj stvari poučeni. Ali mi, "spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskom naukom poučeni, usuđujemo se govoriti: "Oče naš".

Nema ništa žalosnijeg, hladnijeg, nego neke religiozne ceremonije, kao taj manjak na zajedništvu, što se čovjek priuči kao na normalno stanje. Ne klečimo li u našim crkvenim klupama kao izolirani? Svaki govori svoje molitve! Postoji više zajedništva u nekom željezničkom vagonu nego u našim nedjeljnim misama. Tamo se ipak još malo čavrlja i možda se nudi voće, novine... Kod mise svatko čuva s v o j misal i brižno sakriva svoje utiske u neku uljudnu šutnju do trenutka "pričesti." Tada se svatko progurava, bezobzirno srlja jedan na drugoga, stiče katkada četiri dužine prednosti, vraća se i nastavlja pobožno svoje osamljeno razmatranje s rukama na licu da se bolje odvoji. Neka me nitko ne dira! Neka me pusti na miru! Ja govorim s v o j u molitvu - Oče n a š !

Kršćanina se pozna po ljubavi prema njegovoj braći. "Po tom će vas poznati.." Zašto Isus to toliko naglašava? Jer je ljubav prema Bogu dvosmislenija nego ona prema braći; jer kod Božje ljubavi nikada ne možemo razlikovati milosno od zaslužnoga, ono što je iz ljubavi od onoga što ne dolazi iz nje. Naša ljubav prema Bogu može nam biti samo od koristi! Da se osiguramo da je to usprkos toga ljubav, ima samo jedno sredstvo: ne samo

njega ljubiti nego ljubiti kao on. Jer kad kažemo kako Boga ljubimo, onda nismo nikad sigurni da je tako. "Bogu koga se ne vidi" može se primaknuti i ako se želi odgurnuti. Već prema tome. Ali s braćom je teže! Oni ne popuštaju. Nitko ne će moći svoje "iluzije" dugo sačuvati pred istinom koja šokira.

U svakoj zajednici ima uopće najprije neki medeni mjesec: postoji harmonija u nizu egoizama i u tome se dugo ostaje složnim. To se onda naziva bratska ljubav. /Najgori egoizam je oduševljenje za svoje samoljublje./ Ostaje li bratski život zajednički, onda draž uskoro nestane. Istom sad počima pravi rad ljubavi koja pomalo uči nadvladavati sva razočaranja, sva obeshrabrenja, poniženja i nesklonosti.

"Ako netko tvrdi: "Ljubim Boga!", a mrzi svoga brata, lažac je" /1 Iv 4,20/.

Ljubiti braću slobodnim srcem a da se ne dobiva natrag odgovarajuće, dapače se često žanje kao odgovor nezahvalnost i ravnodušnost; gledati kako se drugi služe vašim prijateljstvom kao nekom otskočnom daskom, da vas onda izdaju; gledati kako se drugi raduju vašem daru a da ne misli da ste vi sada siromašni, to znači dijeliti sudbinu Boga. Tako nas Bog ljubi.

"Mi znamo, da smo prešli iz smrti u život, jer ljubimo braću" /1 Iv 3,14/, kaže dalje sv. Ivan. Nitko se ne može povući iz ove zajednice. Kontemplativac je onaj koji se drugom saopćuje na jednom području gdje se zbiva najdublje, najsrdačnije, ali i najbolnije sjedinjenje: na području svoga bića, na

Božjem području. Da se bude s drugima solidarniji ide se trapistima... ne, da se posve sam govori "Oče naš". Ako bi se čovjek povukao u neki samostan da bude posve sam s Bogom, onda bi to bilo pogánski. "Ako imadnete ljubavi jedan prema drugome, po tom će svi upoznati, da ste moji učenici" /Iv 13,35/.

Sv.Pavao je pisáo Korinćanima:"Prije svega čujem, da se na vašim sastancima u crkvi stvaraju posebne skupine... Kad se, dakle, zajedno sastajete, to nije blagovanje Gospodnje večere, jer se svaki za vrijeme blagovanja žuri da uzme vlastitu večeru, te jedan gladuje, dok je drugi pijan" /1 Kor 11, 17-18.20-21/.

Čujem da su među vama razdori!" Ni danas nije ništa drugačije. Više se međusobno ne govori, gleda se što manje i svi su u tom složni. Kako bi sv.Pavao bio nad tim razjaren!

Prvi kršćani počimali su bratskom gozbom. Najprije se dijelila a onda primala Euharistija. Ali sablazan se sastojala u tom da je "jedan gladovao - dok se drugi opijao". Našao se lijek protiv tog neprijatnog problema: gozba se držala isključivo kod kuće. Više nije bilo sablazni. Uživalo se uz isključenje javnosti. Gladovalo se potajno, kod kuće. I nikakav neprijatan osjećaj neće više smetati korektni tok pričesnog obreda. "Bezbolna pričest!" kao kod dobro uređenog dentiste sve se odvijalo mirno. Bol se ponovo budila tek kad se došlo kući. Ite, missa est! Pax vobis!Svaki čini tako kao da susjed živi u miru.

Apostol Jakob piše: "Ako su neki brat ili neka sestra goli i nemaju svagdašnje

hrane, i netko im od vas rekne:"Idite u miru, utoplite se i nasitite se!", a ne dadnete im ono, što im je potrebno za tijelo, što to koristi".. /Jak 2,15-16/.

Mi smo na ogavan način naviknuti na to da živimo u laži. Potrebni su veliki preokreti da možemo shvatiti razmak između onoga što jesmo i onoga kakvima se prikazujemo.

Za vrijeme rata uzimala se u kolegiju u određene satove tako zvana bratska gozba. Kad se oskudno, službeno jelo zajedno u zajednici pojelo, onda se svaki bezbrižno povukao u svoju sobu. Tamo je svaki pošao k svojoj čvrsto zaključanoj ladici, šutke je izvukao svoje vlastite zalihe i što bolje se nahranio. Kad je neki nepredviđeni događaj oborio taj sistem i kolegij bio oduzet, moralo se potražiti utočište u nekom dvorcu u okolici, gdje više nije bilo pojedinačnih soba.Svi su stanovali zajedno, u nekoliko velikih kao spavaonice uređenih dvorana. To je izazvalo oće zaprepaštenje. Prvih dana pokušavao je svaki, u svom otvorenom ormaru, ledima okrenut prema drugima - kao konj u svom predgradku - držati se kriomice ove jedino moguće organizacije. Ali nelagodnost je rasla iz dana u dan. I jedan za drugim odavao je sa smrću u duši sve više od svojih zaliha. Priznali su svoj posjed, priznali su da su imali više nego susjed. Bili su spremni odstraniti tu nejednakost. Bili su voljni dijeliti, zajednički imati. Naučili su, otkrili su, što je bila zajednica.

Kroz mnogo godina "išli su na pričest" svako jutro. Ali nisu nikada stekli is-

kustvo saopćavanja. Kroz deset,dvadeset godina su se pričešćivali a sada su po prvi puta dijelili.

Kad su nekoliko mjeseci kasnije dobili natrag kolegij i svoje sobe i time mogućnost da se vrate starim navikama, nisu više podnosili da budu individualisti. Protiv svoje volje nađeni okus za bratstvo nisu mogli zaboraviti. Nije im više ništa stalo do njihovog osamljenog komfora čiju su žalost bi li doživjeli. Odsada su se pričešćivali svaki dan od jutra do večeri.

Kad ćemo mi po prvi puta dijeliti?

Ono što činimo "bratskim pozdravom" majmunisanje je dijeljenja, bratstva,majmunisanje kršćanskog života. Bogu ne ćemo biti bliže nego što smo svakom od naše braće. Upravo ćemo u tom stupnju dijeliti s Bogom kao što to činimo s našom braćom. Bijedno dijeljenje! Kad ćemo prestati lagati? Kad ćemo napustiti naše iluzije?

Opasnost ovakove laži objašnjava tvrdoću sv. Petra prema Ananiji i Safiri /Dj 5, 1-11/. Ako nam njihova povijest ne donosi besane noći, onda je to zato jer prelazimo preko smisla riječi. Ili nam je postalo navikom da radimo kao da nas se ne tiču zahtjevi kršćanstva.

Jer što su konačno učinili Ananija i Safira? Prodali su čitav svoj posjed jer su bili kršćani. To ipak nije bilo tako loše! Utržak su donijeli Apostolima, "zadržali su, međutim, od toga jedan dio". Osigurali su si malu krušku za žedu, nisu ipak ništa kazali o

tome jer su to držali pametnijim. Radi te nesavršenosti, toga tako ljudskog, mudrog prosudivanja nije sv. Petar učinio ništa manje nego ih je uništio.

Jer "mnoštvo je vjernika bilo jedno srce i jedna duša. Nitko nije nazivao svojim ono, što mu je pripadalo, već je među njima sve bilo zajedničko" /Dj 4,32/. Ovaj zajednički život nije bio mižda neki novo uvedeni običaj, novokušani životni stil nego znak p r a v e ljubavi kao kod zemljaka koji se susreću u tuđini i pomažu jedan drugoga, dadosni zato što imaju istu daleku domovinu ali domovinu u kojoj vlada zakon ljubavi!

Tako postaje shvatljivo zašto Petar nije podnosio te ljude koji su varali, pretvarali se i isključili se: "Ananija, zašto je sotona ovladao tvojim srcem, da slažeš Duhu Svetomu i da zadržiš za se jedan dio novaca stečenog prodajom zemljišta? Zar nije moglo tebi stalno ostati? I kad je prodano, zar novac nije pripadao tebi? I zašto si u svom srcu odlučio to učiniti?" Zašto izigravaš komediju? Zašto govoriš o zajednici kad si se odlučio da svoj plan provedeš posve sam? Zašto si izjavljivao da postupaš u smislu zajednice premda si radije zadržao za sebe ovu skromnu stvar i tajnu svoje male rezerve? Svaki za sebe? Da, ako hoćeš. Ali onda barem ne laži. "Nisi lagao ljudima nego Bogu!"/Dj 5,3-4/. Mi dijelimo točno tako s Bogom kao što sa svakim od svoje braće. Kad ćemo napustiti laganje? Ako bismo opet našli pravu bratsku ljubav, onda ne bismo više susretali takvu nepomirljivost?

Neka se nitko ne usudi da nas smeta

u tom da se povučemo. Tko bi u našoj Crkvi želio predložiti dijeljenje, bio bi uništen! Skup kršćana preobrazio se u društvo kasta. Premda zamrznuto, izgleda da se postepeno otapa. Pripadamo li onima koji čeznutljivo teže za svojim povratkom u zajednicu, za prvobitnim izlijevanjem?

Petar se pitao u Cezareji: "Zar može tko uskratiti vodu da se krste ovi, koji su primili Duha Svetoga kao i mi?"/Dj 10,47/. Duh Sveti je duh ljubavi. Ne trebamo li na očigled mnogog "poganina" našeg vremena koji čini se da mnogo življe posjed-uju toga duha burne ljubavi prema bližnjemu nego mnogi među nama, misliti na one riječi sv. Petra? Jesmo li imali svoje Duhove? Jesmo li shvatili što se dogodilo? Jesmo li prihvatili toga duha kad nam je bio darovan?

Duhovi su razaranje babilonskoga tornja. Na Duhove su ljudi čuli i razumjeli se. Svaki je čuo svoj vlastiti jezik.

Najjasniji trag istočnog grijeha je kolektivni: to je taj prekid zajednice, razumijevanja. To je manjak ljubavi, bratstva koje će po otkupljenju biti opet uspostavljeno, koje će živjeti kao uzor.

"U ovome imamo otkupljenje ... saopćivši nam tajnu svoje volje ... staviti pod jednu glavu Krista sve ... U njega se i vi uzdate, nakon što ste čuli riječ istine - veselu vijest vašega spasenja - i vjerovali i bili zapečaćeni obećanim Duhom Svetim" /Ef 1, 7 sli/.

Svi koji su bili kušali od onog čudesnog jedinstva, od onog jedinstvenog trenutka duhovske pričesti, nisu si više mogli predstaviti nikakav drugi život. /Jesmo li i mi to osjetili jednog dana? Jesmo li bili vjerni toj nama danoj objavi?/ Od onog trenutka kad su učenici bili kršteni u Duhu Svetom, u duhu jedinstva, u duhu bratske zajednice, individualistički profani život značio im je svetogrđe jer to je svetogrđe sudjelovati na jednom životu koji je poklon i poniziti gatim što se čovjek uskraćuje /što mu se ne predaje/.

Da li nam se individualistički život ukazuje profanim? Kao neko svetogrđe? Jesmo li shvatili ono bitno? Možemo li reći Oče n a š ?

Sv. Ivan Zlatousti uvijek se nadao da će se njegovi kršćani /iz Carigrada/ povratiti zajedničkom životu prvih vremena vjere. Zato im je pisao slijedeće: "U samostanima se živi kao u prvoj Crkvi. Tko je tamo umro od gladi? Tko tamo nije našao bogatu hranu? A ipak se ljudi naših dana više boje takovog života nego pasti u more. Zašto dakle nismo to pokušali? Onda bismo se manje bojali. Kakva bi to bila milost! Ako su se neki vjernici - bilo ih je jedva osam tisuća - to usudili pred svijetom u kojemu su imali samo neprijatelje, bez očekivanja neke utjehe, učiniti odvažan pokušaj zajedničkog života, koliko više bi se to moglo sada kad ima vjernika u čitavom svijetu! Da li bismo onda imali još jednog jedinog pogana? Ne, mi bi ih sve privukli, pridobili bi sve..." /Homilija o Djelima Ap./.

Ta je inspiracija pripala svima onima koji paze na Božji Duh.

U svakom razdoblju, u svakoj generaciji Crkve budio je Duh u jednom ili drugom obliku želju za dijeljenjem i priopćavanjem, za siromašnim životom sa siromasima da se posjeduje isto Bogatstvo kao i oni i da se može reći: O č e n a š.

O T A C

Kakvu si predodžbu stvarate o Bogu? Kakvu sliku, kakav osjećaj budi on u vama?Kakvim ga imenom nazivate?Nazivate li ga"Otac"?

Sin je došao da nam objavi Oca a većina kršćana zadržala je u sjećanju od njegova poslanja samo objavu Sina. Njihova religija nije došla do zrelosti. Oni su ostali na putu /"Ja sam put"/, umjesto da idu tamo kamo ih on vodi. Sva njihova ljubav prema Kristu morala bi ih dovesti k Ocu. Oni ne bi bili nikada bliže Isusu, nikada s njime više sjedinjeni nego kad bi postali Sinom. Nikada mu ne bi iskazali veću ljubav i čast nego kad bi spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskom naukom poučeni usudili se kazati: Oče.

A ipak je za mnoge od njih činjenica da su našli Sina, da su s njim povezani,

lišila ih Oca. Prema ljudima žele biti Sin, ali ne brat. Pred Bogom žele biti brat, ali ne sin. Zato još danas vrijedi Isusova tužba: "Pravedni Oče, svijet te nije upoznao" /Iv 17,25/.

Tko od nas misli na Boga kao svog Oca? Ili tko se u najmanju ruku pita - jer svatko nije imao oca koji je objava Boga -što bi on sam bio kao otac ili kao majka, i onda vjerujemo ono protivno: Mi smo dobri očevi, dobre majke a Bog je nešto malo kao mi.

To ide tako daleko da većina kršćana ne bi željela biti Bog koga si oni predstavljaju. Oni bi bili bolji nego on. Voltaire je rekao strašnu riječ: "Bog je čovjeka stvorio na svoju sliku i priliku, ali čovjek mu se osvetio". Čovjek je po naravi idolopoklonski. On si neprestano stvara Boga po svojoj slici. Svatko si pokušava predstaviti dalekog, nešto nezadovoljnog Boga, koji je ravnodušan i rastresen, koji se ljuti i gunđa. I jer nemamo mnogo ljubavi prema njemu, mislimo da ni on nas jako ne ljubi.

Ali upravo nam objava kaže da Bog nije kao mi; da upoznamo njegove osjećaje prema nama ne trebamo pitati naše osjećaje prema njemu, jer Bog je Otac, Bog je ljubav, i on nas ljubi bez da mi njega ljubimo. On nas je prvi ljubio.

Mi doduše molimo: Oče naš, ali kako smo to često uistinu vjerovali? "Vjera se ne odnosi na izričaje dogme nego na stvarnost koja je u tom došla do izražaja" kaže Sv. Toma. U previše rijetkim trenutcima dosegnemo isti-

nu onoga što je za nas obično samo neka otrcana riječ.

Koliki manjak vjere, koliki manjak povjerenja u njega! Mi računamo na Boga samo ustima a ne srcem. Što bismo mislili, ako naša djeca opterećena sama sobom i prepuštena sama sebi ne bi vjerovala; ako od nas ne bi očekivala sve ono što trebaju?

Među svim onim utjecajima koji doprinose našem obrazovanju nema nijednog značajnijeg nego što je predodžba koju si stvaramo o Bogu. Ako je ona bez životne snage, neodređena i hladna, onda će slična biti naša religija: deizam, osamljenost. A ova je predodžba utoliko važnija ukoliko postajemo slični Bogu kojega si predočujemo. Cijela je ljudska povijest zalutala, slomila se radi Adamove krive predožbe o Bogu. Htio je biti kao Bog. Nadam se da vi niste nikada u tome vidjeli Adamov grijeh. Kakvo drugo častoljublje da si preduzme? Zar ga nije Bog pozvao baš na to? Adam se samo u uzoru prevario. Mislio je da je Bog jedno nezavisno, autonomno, sebi samome dostatno biće, i da postane kao on, pobunio se i pokazao neposlušim.

Ali kad se Bog objavio, želio je pokazati tko je on, pojavio se kao ljubav, nježnost, izlijevanje samog sebe, beskonačna dopadnost u nekom drugom, naklonost, zavisnost. Bog se pokazao poslušnim, poslušnim do smrti.

U vjerovanju da postaje Bogom Adam se potpuno udaljio od njega. Povukao se u osamljenost, a Bog je ipak bio zajednica.

Svaki od nas ponovo upada u Adamovu pogrešku i zabludu. Gdje mislite naći sreću?

Tim što možda postajete sve bogatiji i nezavisniji, da se više ne trebate pokoravati, tim što radite ono što želite, mislite, što vam se sviđa, tim što osiguravate svoju budućnost računajući na svoj novac? To je sve suprotnost O č e n a š a !

Ili se vaše častoljublje doista sastoji u tom da postajete sve više i više ljubav, da budete privrženi, ovisni, da imate radost u razveseljavanju, da poklanjate svoje bogatstvo, da svoju moć upotrebljavate služeći, da nekom drugom činite po volji? Onda postajete kao Otac, postajete doista sin.

Uvijek nas kuša đavao - "prokleti", "onaj koji se odrekao", "izbačeni"! Stalno mislimo biti nešto više, živjeti u većem obilju, ako posjedujemo, kušamo, nego ako sami sebe poklanjamo. Zato pretpostavljamo neovisnost ovisnosti, autonomiju pokoravanju. Uvijek imamo tendenciju da otvrdnemo, da se ustalimo. Čim smo jači tim više težimo za tim, da sami sebi dostajemo, da se organiziramo, da se namećemo, da budemo nešto sami po sebi i sami za sebe.

Bog doista ništa nije radi samog sebe. On je supstituirajuća relacija. U Bogu ih mora biti više da bude Bog, da bude ljubav, da bude dar. Otac je Otac samo tim što rađa Sina. Sin je Sin samo tim što se vraća svome Ocu; tim što sa svoje strane postaje dar. Bog je objavio da nije nikakav osamljeni Bog, ne "sam za sebe vječni bitak svijeta", beskonačni egoist. Bog je izlijevanje, ekstaza, zajednica, apsolutni dar samoga sebe. Nad tim se svake nedjelje radujemo u prefaciji pr. Trojstva kad pjevamo: "Non in unius singularitate

personae..." Kakva sreća da nisi osamljen, da je u tebi više osoba, kakva radost da si ljubav, da si Otac! Očinstvo mu je dalo volju za stvaranje. Ne bi nas stvorio kad ne bi imao Sina. Stvorio nas je prema njegovoj slici. Postao je n a š Otac.

Što to znači: biti O t a c?

Biti otac je inicijativa ljubavi. To znači: sebe darovati, nekoga ljubiti, prije nego on ljubi, kad on još ne ljubi, još ne postoji. To znači: drugoga nezasluženo ljubiti a da on nije za nekoga nešto učinio, /"Uistinu, teško se umire za pravednika, a za dobročinitelja možda bi se tko i usudio umrijeti. Ali Bog pokaza svoju ljubav prema nama time, što je Krist umro za nas, dok smo još bili griješnici" Rim 5,7-8./, a da ne obećaje nešto za nekoga učiniti. Daje li se djetetu život, kakova sigurnost onda postoji da će ono biti sretno, plemenito, zahvalno, ponosno? Samo jedna: ja ću ga toliko ljubiti, tako strpljivo za njega trpjeti, tako često ću mu oprostiti da će ono jednog dana također doći do toga da mene ljubi kao što ja ljubim njega.

Ovu jedinu sigurnost posjeduje Bog prema nama! Oni koji nas uistinu ljube ne čine to radi svojstava koja su na nama otkrili kad su nas počeli ljubiti nego na temelju dobrote svoga vlastitog srca koje je tako jako, tako pravedno i tako vjerno da je ono sigurno da će jednog dana u nama probuditi jednu svojoj sličnu ljubav. Jedino je ljubav stvaralačka; samo je budalasta velikodušnost ljubavi sposobna proizvesti život.

Gledajte dvoje odraslih, potpuno razvijenih stvorenja koji se naginju sa svom

predanošću k nekom malenom, kako mu se strastveno podređuju, pripisuju mu beskrajnu vrijednost, spremni da za njega daju svoju krv, svoja dobra, svoj život, za to malo, beznačajno, nepoznato biće koje jedva postoji. I zahvaljujući toj rasipnosti dijete nastaje, dalje živi, smješi se, nalazi sasvim jednostavno normalne uslove svoga života i postaje jednog dana oštrog sluha za ljubav koja ga je stvorila.

Dosegne li dijete svoju petnaestu, šesnaestu godinu života, onda roditelji često izgube u njega povjerenje i ne nalaze u njemu više biće koje su ljubili. U toj životnoj dobi oni nažalost često vjeruju da ga poznaju, da ga mogu prosuditi. Moramo reći: to je doba u kojem ga oni više ne ljube a time ono u kojem ga prestaju stvarati. Jer ljubiti neko biće znači: zauvijek u njega vjerovati, u njega se nadati. Oni roditelji koji više ne vjeruju u neograničene mogućnosti dobra u srcima svoje djece takvi ih roditelji više ne ljube, ne posjeduju više dovoljno vjere i odvažnosti da ih ljube. Tada se djeca okreću prema vani, traže u svojoj okolini prijatelja, prijateljicu, učitelja, nekoga tko bi im nanovo mogao vjerovati i dao im da dalje rastu. Čovjek raste samo za one od kojih je ljubljen. Zato smo zahvalni biću koje nas ljubi jer je moglo tako daleko u nas vjerovati da se usudujemo s njime biti mnogo bolji, nježniji, ranjiviji i velikodušniji kako to ne bi bili s ni jednim drugim.

Ljubiti jedno biće znači: upraviti na njega najjači i zapovjedajući poziv ; to znači: probuditi u njemu skriveni, nijemi bitak koji se pri zvuku našeg glasa mora podići

i koji je tako nov da ga ni sam njegov nosi lac ne pozna a ipak tako istinit da ga ne može osporavati premda ga prvi put vidi.

Bog nas ljubi tako vjerno, a beskrajnom strpljivošću jer je neograničeno Otac. Boga se može zanijekati i zaboraviti, ali on nas ne zatajuje i ne zaboravlja. Čovjek može biti bez Boga, ali Bog ne bez čovjeka. Čovjek može prestati biti sin, ali Bog uvijek ostaje Otac.

Bog stvara iz ljubavi, da poklanja i da daruje sebe, da druga bića oživljuje svojim životom, da druga bića obraduje svojom radošću, da stvorenja budu ovdje kao predmet njegove ljubavi i predanja da bi iskusili radost živjeti i ljubiti. Jer on je u tolikoj mjeri Otac da nam je htio sve darovati; htio je da sve o njemu upoznamo. Dao nam je da sami budemo dar, da sa svoje strane budemo očevi. Dao nam je okus na darivanju da bismo skekli okus na Božjoj radosti. Tako nas je obdario da nam je podijelio i dar da poklanjamo.

Ali u katekizmu se kaže da je Bog stvorio svijet na svoju slavu. Ako je on sve stvorio za sebe samog je li onda postao beskrajni egoist?

U čemu se sastoji Božja slava? Bog ljubi. Njegova je slava to da bude Bog, da bude ljubav, da nas ljubi do kraja. Bog je stvorio svijet iz ljubavi, da posvjedoči svoju ljubav da stvorovi znaju u kojoj mjeri i kako daleko je mogao Bog ljubiti.

Biti Bog za nas dakle znači: učiti da postanemo ocem. /"Jesam li postao otac? reka je Goriot, "onda sam shvatio što bi to moglo biti: biti Bog"/. Znači učiti probudivati na život. Ali naravno ne samo na fizički život. Kakvo siromašno očinstvo koje bi se samo u tom sastojalo! Probudivati na vjeru, na povjerenje, na istinu, na ljubav, na radost, to je pravo duhovno očinstvo koje daleko nadilazi ono naravno. Kolika su djeca siročad od rođenja; oni nemaju nikoga tko bi ih probudio na drugi život nego onaj tijela i suza! Kad je u St.Zavjetu bilo potrebno posebno stvorenje, bilo je ono rođeno od neplodne jer prava plodnost potječe od Boga. U Novom Zavjetu stoji na tom mjestu djevica.

Bog je samo Otac. A mi smo samo malo očevi; sigurno praočevi naše djece, ali isto tako mnogih drugih stvari: neše trgovine, zvanja, braka, našeg ukusa, uspjeha, razonoda - i pripadamo također samima sebi. Mi nismo dovoljno otac. "Nitko ne pozna Oca"/Mt 11,27/ Samo je Bog Otac. On se daje potpuno svome Sinu. U njemu nema ni najmanje od nekog okretanja natrag ili nekog traženja samog sebe. Stoga ima savršenog Sina koji mu u svemu sliči.

"Sve tvoje pripada meni" kaže Isus i tome dodaje: "Sve moje pripada tebi" /Iv 17 10/. Jer što pripada Ocu, On ljubi, on se daruje! Ono što je Sin primio jest predanje. Njegovo vlastito predanje Ocu je jedna objava, jedan način, kako Otac ljubi. Gdje je on naučio toliko ljubavi? Kod svog Oca: "Sin ne može ništa sam od sebe činiti, osim ono što vidi da čini Otac" /Iv 5,19/.

Bog je zaista najsmionije od svih bića. Svu svoju sreću stavio je na svoju ljubav. On je čini zavisnom o drugome koji mu se

svida. Otac se sam ne prepoznaje. On ne ljubi sama sebe; on se prepoznaje i ljubi samo u svome Sinu, svojoj jedinoj pravoj slici, sjaju svoje slave i tajni svoje biti. Zato kad se očituje u Bogojavljenjima Novog Zavjeta Otac nikada ne proslavlja samog sebe; ne govori o sebi nego pokazuje svoga Sina i govori nam: "Ovo je moj ljubljeni Sin, u kom uživam; slušajte ga" /Mt 17,5/. U njemu sam prije nego u sebi.

Zašto majka odgovara na pitanje kako joj je: "Ivica je dobro, kod Franje je ovo, kod Petra ono..." Jer ono najživlje u njoj su njezina djeca. Ona su sada njezin život i vrijede za nju. Posve naravno da je ona izvršila tu ekstazu i našla u drugome svoje svidanje. Tako je i kod Oca, on je našao čitavo svoje uživanje u drugom!

Otac se objavljuje u Sinu. Zato moramo Sina moliti da nam pokaže Oca: "Gospodine, pokaži nam Oca ..."

Uslijed žaljenja vrijedne zablude mnogi si kršćani još uvijek predočuju otkupljenje kao objašnjavanje između Oca i Sina pri čemu se Sin zauzima da ublaži Očevu srdžbu /tako čitamo na primjer u pozivu na hodočašće presv. Srcu: "Srce Isusovo je jedino utočište koje nas štiti pred Očevom srdžbom"/.

Ali objava nam kazuje, da je Bog tako ljubio svijet, da je predao svoga Sina za njegovo spasenje. Koji bi ga korak više stajao? Koja bi gesta zahtijevala više ljubavi? Očevi neka mi odgovore. Ako sam dode ili nam daruje svoje najdragocjenije? "Jer Bog je onaj koji je u Kristu pomirio svijet sa sobom"

/2 Kor 5,19/."Ne kažem vam,da ću ja moliti za vas jer vas sam Otac ljubi" /Iv 16,26-27/.

Mnogi misle da je Sin uzeo inicijativu za naš spas. Ali Evandelje kaže: "Nisam došao sam od sebe, već me je on poslao"/Iv 8, 42/. "Ja ne govorim od sebe riječi, koje vam kažem. Otac, koji boravi u meni, čini djela" /Iv 14,10/.

Isus je objava Očeva. On nam je rekao da je Otac čitav u Sinu.Tko vidi Sina taj vidi njega. Čitava ljubav koju je Sin pokazao dolazi od Oca. "Tko je vidio mene, vidio je i Oca" /Iv 14,9/. Jeste li ikada o ovim riječima meditirali pred raspetim Isusom?

Isus je došao da imamo pouzdanje u Oca.Kroz svoju smrt objavio nam je Očevu ljubav. A mi, gledamo neku vrst zaštitnog posredovanja, kao neki protest, neku razmirisu u nutrini Presv. Trojstva. Gledali smo kao Kristovo djelo a da nismo čuli objašnjenje koje nam je pri tom dao i još neprestano daje.

Čitamo li početak Ivanova Evandelja onda nas usrećuje rečenica: "I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama". To se nas tiče. To se nas interesira. On je bio tu. Mi smo ga posjedovali. Ali znamo li onda i kako tekst nastavlja? "I vidjesmo njegovu slavu.." Slava je za nas postala riječ bez snage jer više ne znamo što je to. Slava je ljubav. Ona je Bog koji se nama priopćuje, njegova prisutnost koja nam postaje sve povjerljivija sadašnjost: "I vidjesmo njegovu slavu, slavu koja pripada Jedinorodenome od Oca".

Prije nego je umro, Isus je rekao:

"Dovršio sam djelo koje si mi naložio ... Objavio sam tvoje ime ljudima ... Sad oni znaju da je sve što si mi dao od tebe"/Iv 17,4.6.7/.

Time imamo bitnu dogmu: Otac je poslao Sina jer nas ljubi.

"Jer riječi koje si mi ti dao, dao sam njima... te su vjerovali da si me ti poslao" /Iv 17,8/. Jesmo li to uistinu vjerovali? Ako smo u to vjerovali, ne bi li naš život bio prosvijetljeniji?

KOJI JESI NA NEBESIMA

Kršćanska je molitva bitno drugačija nego poganska, naravna molitva je tako različita od nje kao kršćansko krštenje od židovskoga. Ono je bilo samo gesta, obred, simbol, nagovještaj čišćenja. Kršćansko krštenje čisti djelotvornošću koja dolazi odozgo, kroz posve božansku snagu. Odatle potječe i usađena molitva; ona je Božja djelatnost. "Do sada niste ništa u moje ime tražili"/Iv 16,24/, kaže Isus svojim apostolima, da pokaže svu razliku između obiju molitava: "Ako što zatražite od Oca u moje ime, dat će Vam" /Iv 16,23/.

Postoje dvije molitve, dvije jasno razlikovane religije. Ali po mome mišljenju mnogi kršćani govore nadnaravnu molitvu u duhu naravne religije.

Poganska se religija bitno sastoji u onome što čovjek čini za Boga. Bog je blaženo, nepokretno središte naših nastojanja. A siromašno se čovječanstvo ponizuje pred njim da mu ukrade nešto od njegova svjetla i njegove topline. Usjeh će imati samo najspretniji, najpametniji, najjači. Ova religija ima nešto veliko jer je očajničko naprezanje čovjeka u traženju Boga. Ona je ujedno bolna, siromašna, puna nevolje i neobična. Kao svaki ljudski pothvat čini ona mješavinu plemenitosti i sramote, velikodušnosti i proračunanosti, ljubavi i okrutnosti.

U nadnaravnoj religiji naprotiv ne uračunavaju se siromašne, slabe i žalosne stvari koje mi činimo za Boga nego čudesa velikodušnosti, ljubavi i oproštenja koja nam Bog iskazuje. Ono u čemu naravna religija ima pravo isto je na čemu se osniva istina naše. Sigurno je da imate pravo Boga tražiti, ljubiti ga i čeznuti za njim. Ali vi ste još mnogo više u pravu nego što mislite; jer on je beskrajno bolji nego što vjerujete. Bog je tako dobar da nam dolazi u susret, da nas traži, da se dariva, da nas ljubi. Mi kršćani nismo doduše bolji nego drugi. Ali naš je Bog bolji nego mi. Prava religija sastoji se u tom da se divimo onom velikom koje Bog čini usprkos slaboće i niskosti svojih slugu i da smo radi toga izvan sebe. Bog nam daje da ga ljubimo, da ga upoznamo i da ga molimo.

Neprestano zaboravljamo da nismo kršćani zato jer Boga ljubimo, nego smo zato što vjerujemo da Bog nas ljubi. Sveci su oni koji vjeruju u ljubav Božju prema njima. "A mi smo upoznali ljubav, koju Bog ima prema nama, i vjerovali u nju" /1Iv 4,16/. To je teško jer smo nedostojni a ponizujuće je biti ljubljen a da se to ne zasluži. Teško je vjerovati u nešto neobjašnjivo. Usprkos toga ne smijemo tražiti nikakvo objašnjenje. Tisuću dokaza ne daju još nikakvu evidenciju. Ali ako čovjek ljubi, tisuću prigovora još ne bude nikakvu sumnju.

Poganska molitva je oklada, ludost. Ona predstavlja blasfemiju, kad ne bi bila znak, navještaj, slutnja koju će Bog ispuniti i uslišati. Ona želi Boga informirati, uputiti ga u najnovije o situaciji kojoj on ne pridaje značenje koje ona zaslužuje. Još više, ona pokušava zaspalog Boga pokrenuti, ravnodušnog Boga prodrmati, nesavršenog Boga oplemeniti. Ona to čini po našoj zamisli. Svaki od nas vrlo dobro zna što bi radio kad bi bio Bog. Svaki ima da mu predloži neki plan ili barem neku sasvim gotovu pobudu ako se želi opametiti. Jedva imamo povjerenja u Božje misli. Tko od nas u osnovi ne misli, čim bi bio Bog, daleko bi se bolje bavio našom sudbinom. Tada bi išlo drugačije, organizacija bi bila bolja, i stvari bi bolje napredovale. "Gospodine učini sada za mene ono što bi ja u činio za tebe kad bi ja bio ti, a ti bio ja". Nismo li nikada u dubini svoga srca nosili neizrečenu istu blasfemiju? Tko ne bi htio katkada Božje srce dovesti malo do žarenja? Prodrmati ga iz njegova nerada? Malo upravljati njegovom aktivnošću? Narušiti njegov mir?

Ne bi li tada O č e n a š koji odražuje najtajnije, najnaravnije stanje našeg srca morao glasiti: Oče naš, ostani na nebu. Sveti se moje ime /tko ne želi vidjeti svoje ime bolje poznato, uvaženo, barem ono svoje obitelji, svoga samostana, svoga bratstva/, dođi naše kraljevstvo /naša se bratstva trebaju raširiti i ljudi neka shvate da je ovdje sasvim nadobudna novost kojoj ne priključiti se bila bi nepravda; neka samo nešto doznaju od svega onog dobrog što se u njemu događa itd. /; a prije svega neka bude naša volja /o onoj tvojoj ne zna se što kani s nama; kod ove naše smo mirni/. I oprosti nam duge naše kao što mi ... Pokušaj ipak biti tako malo osjetljiv kao mi. Gle, kako smo mi dobri i velikodušni pod našim mrzovoljnim licem i potrudi se da budeš isto takav. Zar se ne možeš ni ovaj put konačno ganuti?

Kult idola nije otrcani izričaj iz povijedi kroz dvadeset stoljeća. On je stalna kušnja, artikl tekuće proizvodnje, dnevna produkcija. Naše molitve su podmukle. One nam pokušavaju podložiti Boga. A najveća usluga koju nam ona iskazuje bit će ona da će mo jednog dana moći biti bez njega.

Za mnoge je Bog ormar s lijekovima /torba prve pomoći s nužnim lijekovima: ali ako su praznici dobro prošli, nije ju trebalo nijednom otvoriti/, padobran, koji se otvara u zadnjoj minuti /ali čovjek se nada da to neće morati tako daleko doći/, sprava za gašenje vatre /"u slučaju potrebe razbijte staklo" poslije se opet stavlja na svoje mjesto s dobrim novim staklom/. Konačno nam je Bog katkada vrlo koristan kao pomoćno sredstvo kod

pogrebnih svečanosti. Pratimo li nekoga do groba, onda najednom sav svijet govori o Bogu, o nebu..."Ja molim za nju","on je tamo gore", "dragi Bog ga je uzeo k sebi". Kad se opet vraćam,svatko je nakon jednog sata uspješno rastjerao ove tmurne misli.

Treba li naime Bog služiti tome da nas posvećuje, obnavlja,štiti i ako je on pogonska snaga, oruđe za našu ćudorednu izgradnju, onda on posve naravno postaje nekoristan kad je ta zgrada jednom dovršena. To je nepriznata nada mnogih naših molitava."Daj mi to i onda ću te pustiti u miru", "Daj mi moju baštinu i ja ću ti pobjeći". Većina onih koji se idu ispovijedati, čine to prije svega zato da se više ne moraju ispovijedati.Moji daci razmišljaju ovako: Ili ispovijed nema nikakve svrhe, on-da se dispenziram od nje; ili ona nečemu služi a onda više ne trebam upadati u svoje grijehe. "Mogu još toliko moliti se i ispovijedati pa ipak još uvijek griješim. To je besmisleno, radije više ne molim". Tko od nas nije već tako govorio?

Ali Bog posve sigurno nije obećao da više ne ćemo griješiti. /Tada on ne bi više imao radosti da nam oprašta/. On je obećao da će nam uvijek oprostiti. "Idite i naviještajte da su grijesi oprošteni". To je radosna poruka; oni nisu ukinuti nego oprošteni. Čovjek će počiniti još mnoge pogreške i nekome će se mnogo oprostiti. Što češće primamo oproštenje tim više ćemo naučiti ljubiti. Tko prima malo oproštenja, ljubi malo.

Ispovijed ne služi prije svega tome da nas učini moralno nepogrešivim. Ona nam objavljuje ljubav i velikodušnost Oca u oproštenju: "O Bože, koji svoju svemoć očituješ u praštanju i milosrđu ..." /molitva 10. n. po Duh./ Nikada nismo na kraju s tim da iskusimo tu Očevu dobrotu. Nije to bitno da više ne griješimo nego da ljubimo, da smo iskusili njegovu ljubav. U nebo ne dolazite zato jer ste zadovoljni sa samima sobom nego jer ste zadovoljni s Bogom. Najgori Božji neprijatelj je želja bez njega izići na kraj; najgori grijeh protiv Boga je možda zahtjev više ne griješiti /"jer se grijeh m e n i ne svida/ da ne moramo više kod njega tražiti utočište. To je oholost.

Oholost nije u tom da imamo o sebi predobro mišljenje - to je bezazlena taština koje se ne trebamo jako bojati. Oholost se mnogo više sastoji u protivljenju da budemo ovisni o nekom drugom. Ona znači bijeg u očajničku želju da sami sebi dostajemo, da svoju snagu nalazimo samo u sebi. Čovjek radije želi biti i nesretan, ali posve sam.

Moliti se znači predati se i Bogu govoriti: "Oblikuj me. Daj, da se dadem oblikovati. Predajem se tebi". Adam nije smogao to povjerenje. On je htio ispitivati, prihvatiti, učiniti sebe slobodnim i postojati sam po sebi. A Isus je kazao: "Oče, u tvoje ruke predajem svoj duh".

Ta budalasta želja da se želimo osloboditi Boga nužno nas vodi do sumje, do nevjerovanja. Bog nas ne može na ovoj zemlji uslišati, usrećiti, učiniti slobodnima i dati da nađemo domovinu. On je samo naš Otac na nebu.

Tu ga počinjemo kritizirati, mrziti ga,buniti se jer se opire da nam čini povolji.

Cijela ta religija - naši religiozni osjećaji, naše sentimentalne ili koristoljubive pobožnosti - su pretjerivanje našeg Ja, nikakav susret s onim Ti. On bi morao rasti a mi opadati. Poganski bog je idol. Moramo izgubiti vjeru u toga boga da postignemo pravu vjeru. Zato moramo napustiti nadu u njegove iskaze naklonosti. Jer naš Bog - onaj pravi - neprestano razočarava ova siromašna nadanja po našoj mjeri na koja se bojažljivo ograničava naše častoljublje da nas pripravi za nadu po njegovom sudu da nas digne k sebi i povede iz našeg svijeta u svoj. "Moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta". "Oče naš, koji jesi na nebesima!"

Nadnaravna je molitva, molitva djeteta; ona se govori "u Isusovo ime", to znači u ime Sina. Ona je inspirirana molitva koja dolazi odozgo. "U ime Sina" moliti ne kazuje: molitve dovršavati sa "Po Isusu Kristu Sinu tvojem, Gospodinu našem koji s tobom živi i kraljuje itd." i pri tom brzati "jer se zna refren", a jer se to mora reći da se mašina stavi u gibanje.

Moliti u Isusovo ime znači: moliti u Isusovom duhu, onom duhu koji u nama viče: "Abba, Oče!" /Rim 8,15/. Ona je molitva kršćanska u kojoj sam Bog u nama moli, gdje mu puštamo da nas kroz nju oblikuje.

Jer to je Bog koji u nama moli. To je Duh Sveti koji govori: Oče, Oče naš. "Jednako i Duh pritiče u pomoć našoj slabosti, jer mi ne znamo moliti bilo što mu drago kako treba, ali sami Duh posreduje za nas uzdisajima bez riječi" /Rim 8,26/. Bog moli u nama, Bog diše u nama.

Molenje je protivno od oholosti. Ono znači: otvoriti se onome što ne ovisi o nama; predati se nekom drugom, povjeriti se nekom većem od sebe, opet postati sin, kći: "Do sada još niste ništa molili u moje ime". Molitva dolazi odozgo kao svaki savršeni poklon i svaka posebna milost, ona silazi od Oca svjetla /Jak 1,17/. Mnogi su opet tako zapali u poganstvo te vjeruju da je molitva čisto ljudska djelatnost, zov Bogu, neki govor njemu. Ona je ipak prije svega Božje djelovanje u nama. Ne počinjamo li mi kod molenja zabludu jednog Chantecler-a koji je mislio da sunce izlazi na njegov pjev? Onaj si je predočavao da se ono budi na njegov glas. Ali ako ga jednog dana nesreća spriječi u pjevanju, misli da onda ne bi bilo nikakvog izlaza sunca! Stvarnost je bila mnogo ljepša nego što je Chantecler mislio. Bilo je to sunce koje je svojim nježnim jutarnjim zrakama budilo Chantecler-a. On je bio samo glasnik svega onog što je srce svemira krilo na svjetlu, toplini i dobroti.

Trebamo radosno počimati svoju molitvu i vedro se smješiti. Bog je na djelu! On djeluje u nama. Već mu je uspjelo potkopati otpor kojega mu neprestano suprotstavljamo. On je izvojštio svoju prvu pobjedu nad nama: ovo nevjerojatno djelo da nas je doveo do moljenja. Ako dovoljno dugo ostanemo i čekamo, znat ćemo iskusiti kako nas je već uslišao.

Ova je molitva jedno otcjepljenje - "Koji jesi na nebesima" -, ona nas odvodi od nas u Boga. Daje da Bog u nama postane Bog. Ona potvrduje izdizanje k nebu i ne želi po-

kušavati Boga povući na zemlju.

Ne vjerujemo li našoj volji, koja po riječi Simone Weil razara ravnotežu vage tim što tlači krakove vage. Želimo li ponovo uspostaviti ravnotežu, onda moramo strpljivo mijenjati teret zdjelice da naša pretovarena postane lakša a Božja postajući teža da ju uzdigne. Potrebno je pravo čudo da sklonimo ovo brdo s naše zdjelice, ovo brdo naših briga, naše zlovolje i buntovnog duha.

Ali molitva čini čudo i premješta brda.

Kaže li se Otac onda se već sve reklo. To je kraj i zna se što će slijediti. Opet će nas jednom skupo stajati.Ako vjerujete da je on Otac onda ste već razoružani. Ako je sve tvoje moje, onda i ja moram reći: što je moje pripada tebi.

Ali što je tvoje? Uvijek biti dar, ništa nego dar" /"Ah, kad bi ti htio upoznati Božji dar!"/, uvijek biti ovisan o nekom drugom, uvijek okrenut, napet, ispružen /raspet/ prema drugom. Jesmo li mi u stanju ući u tu strašnu igru, božansku igru? "Per te sciamus da Patrem" molimo svaki dan u Veni Creator. "Daj da po tebi upoznamo ovdje Oca i Sina..." Mi smo Božji baštinici. Da. Ali što to znači? Što baštinimo? Bog može samo ljubiti i darivati. On nema ništa drugo i zato nam nema ništa drugo dati. Što dakle primamo od njega? To da darujemo. Kao sinovi-baštinici imat ćemo povlasticu da nastavimo djelo onoga koji samo daruje, samoga sebe daruje. Zato se toliki ljudi više vole odreći baštine. Zato se tako rijetko usudujemo reći: Oče.

Tko moli: Oče naš koji jesi na nebe

sima taj prihvaća da bude sin sa Sinom sin kao što je Sin da bude promijenjen u Sina. "Sin ne može ništa sam od sebe činiti, osim ono, što vidi da čini Otac" /Iv 5,19/. To sigurno boli. Iscrpljuje, ako se kaže Očenaš, onda je čovjek u pravilu nutarnje prazan,doslovno ispražnjen. Ispražnjen od samog sebe.

Ali kakvo krivo shvaćanje nam daje da u tome vidimo gubitak? Zar još ne znamo da samo tada može nešto početi? Zašto ne mislimo: Oče, ako si ti Otac, onda će sve dobro ići. Ako si ti Otac, sve leži u tvojim rukama. Ako si Otac, moj si Otac, više se ne bojim. Pouzdajem se. Može izgledati strašno, ali ja znam da se ne će ništa dogoditi nego što je dobro, poželjno, izvrsno. Ako ti vodiš, onda se čovjek ne može varati. Ja ljubim što ti ljubiš. Ja hoću što ti hoćeš.

Molitve prije Isusa, poganske molitve su patetičan pokušaj da se svojim siromašnim, ljudskim snagama približimo tajanstvenoj sili kojoj čovjek misli da mora žrtvovati a da nezna što. To je obeshrabrujuće. Čovjek se neprestano buni. "Što li nisam učinio za Boga! Čega li se nisam odrekao religiji za volju! Što li bi se bio priuštio, kad ne bi bio vjerovao da su sve te žrtve nečemu služile! I što sam imao od svega toga?

Jedini odgovor na tu pobunu sastoji se u tom da želimo vjerujući moliti u svijesti da nam Bog ne će ničemu "služiti". Ali mi želimo služiti Bogu i ići k njemu da ne budemo zadovoljeni nego da budemo žrtvovani /žrtvovati znači: učiniti svetim/. Nitko ne može Boga vidjeti i živjeti. Dođe li mu bliže,onda

će on pustiti kao prvo da umremo našim idejama, častoljublju i duhovnim našim proračunima i pobožnim našim zaslugama, svim onim pobožnim dosjetljivostima kojima se protiv njega štitimo. Čim smo to shvatili i taj se preobražaj dogodio, naći ćemo mir. Prije toga smo kao netko tko u struji ljudstva trči protivnim smjerom: Svatko ga udara i ranjava, gura tamo ovamo. Svatko ga vrijeđa. A ipak mu nitko ne želi ništa učiniti. Čim se obrati, sve ono što ga je prije vrijeđalo, sad ga okružuje, nosi i drži.

Nadnaravna molitva može naravnoj poganskoj molitvi kazati ono isto što je Isus rekao Židovima: "Vi ste odozdo, ja sam odozgo. Vi ste od ovoga svijeta, ja nisam od ovoga svijeta" /Iv 8,23/. Vi ste vjerovali da sam izišao od Oca. Molite u moje ime, molite kao što ja molim, idite onamo kuda je idem: ostavljam svijet i idem k Ocu, pristajem uz interese, poglede i ljubav Oca koji je toliko ljubio svijet da je poslao svoga Sina. Poželite si Očevu radost! Onda ćete biti sretni. Izaberite Očev život! Onda ćete živjeti. "A ovo je vječni život: spoznati tebe, jedino pravog Boga, i onoga, koga si poslao, Isusa Krista... da svijet zpozna, da si me ti poslao i da si njih ljubio, kao što si mene ljubio"/Iv 17,3.23/.

Religija nije ono što mi za Boga činimo. Religija su nečuvene stvari koje Bog čini za nas:utjelovljenje,razapinjanje, uskrsnuće, Duhovi - izlijevanje Boga na nas - molitva,sv.Misa,sv.Pričest - Bog koji nam se nuda, Bog koji nam se na sve načine priopćuje.

Dosađuje li nam molitva? Što zato. Pristupimo joj jer se Bog zbog toga raduje; jer nas on na to poziva. Sustignimo ga tamo kamo nam on prednjači. Bog je sretan da nas vidi kod sebe. On nam rado daje.Moramo samo u to vjerovati. Tko ne bi oduševljeno išao na poklon? Tko ne bi htio,ako u to vjeruje, obradovati Božje srce tim što se prepušta njegovoj nježnosti.

Molitva "služi" tome da nas oslobodi vlastitog Ja i poveže s Bogom, da umremo svome životu a prihvatimo njegov, da zaboravimo naš način molitve a da naučimo njegov.On da će molitva biti uslišana. Molimo kao Isus, onda ćemo biti uslišani - kao Isus.

"Do sada niste ništa u moje ime tražili ... ako što zatražite od Oca u moje ime, dat će vam" /Iv 16,23/. A malo kasnije pridodaje:"Sad ostavljam svijet i vraćam se k Ocu" /Iv 16,28/.

Želiti ono što Sin želi: Oca. Iskati ono što Sin išče: Očevo kraljevstvo.Ova će molba biti uvijek uslišana "Što budete molili u moje ime ..."

Jesmo li ikada postali svjesni odgovornosti koja u tom leži? Nama je povjerena liturgijska, svećenička funkcija. Kad molimo, n-a s t o j i m o da dođe kraljevstvo, požurujemo posvećenje imena, vraćamo sinove k Ocu, pospješujemo dolazak nebeskog kraljevstva.

A zanemarujemo li ovu molitvu, onda svaki puta odgađamo njegov dolazak.

SVETI SE IME TVOJE

To je valjda tip neke besmislene molbe, nepromišljene religiozne brbljarije. Bog j e s t svet. "Jedini svet! Jedini Gospodin!" Kako bi on mogao biti još svetiji? I to po nama? Ako bi se još reklo: Budimo mi sveti. Ali Bog! Na što mislimo kod molbe:neka se sveti njegovo ime? Jesmo li pri tom uopće nešto mislili?

Krist ne čini ništa većega nego nam objavljuje Božje ime. U gorućem grmu Bog je odgovorio Mojsiju: "Ja sam Jahve - ja sam koji jesam". Je li to neka metafizička definicija? Ili nepovoljan odgovor? "Ja sam koji jesam. Ne pitaj dalje". Kako mu bilo i kakogod tajanstveno bilo: Židovi su već imali takav strah pred tim imenom da su ga vrlo često nadomještavali nizom opisivanja da ne prouzroče ovu pritiskujuću Božju prisutnost.

U starini je vrijedilo nazivanje imenom kao doziv. Tko naziva ima moći nad onim koga zove njegovim imenom. /Zato je bila najveća izdaja neprijatelju odati ime bogova/. Kad je Adam u raju uzimao u posjed životinje, davo im je ime.

Tim što nam je Isus odao ime Oca, on ga je nama izručio. Dao nam je moć nad njim. "Sam Otac vas ljubi".

Bog nas ljubi. To nije nikakva fraza. Što to dakle znači? Da imamo moć nad njim

Posjedujemo moć nad onima koji nas ljube. Djeca to dobro znaju, kakogod su slavi, i mrgode se i nećkaju da jedu jer to njihove roditelje diže na noge. To je negativan dokaz njihovog uvjerenja da su oni ljubljeni i važni. Mi smo važni za one koji nas ljube. Bog nas ljubi.

Naša ljubav prema Bogu prečesto je bojažljiva. Darujemo mu doduše nešto vremena, ali imamo utisak da mu to ništa ne dodaje,da bi mogao biti bez toga. Kakva radost ako smo jednom otkrili da naša ljubav za njega, koga ljubimo ima značenje; ako bismo došli tako daleko da vjerujemo, da mu to nešto vrijedi da na njega mislimo i da se on toga ne može odreći. Ne biva li tim čitav naš život oduhovljen, zagrijan i pun radosti.

Zar nije dakle Bog neranjiv, neovisan? Nismo li mi ovisni o našoj djeci? ne ovisi li naša sreća o njihovoj radosti?Čovjek je beskrajno ovisan o onima koji ovise o samima sebi. Je li on ravnodušan Otac? Onda ga bolje ne zovimo "Otac". Je li mjegova ljubav bešćutna? Bolje ne govorimo o ljubavi.

Biti otac znači: upravo trpjeti. Postati otac znači postati ranjiv. Jaki koji ljubi slaboga čini svoju sreću o njemu ovisnom. Ljubiti jedno biće znači: neizbježivo o njemu ovisiti, dati mu moć nad sobom.

Time što nas je dobrovoljno ljubio, dopustio je da steknemo moć nad njim.

U Normandiji se nalazi na tanjurima cinična, okrutna rečenica: "Najjači je uvijek

onaj koji najmanje ljubi". Tko manje ljubi, uvijek vlada drugima. Bog će prema nama uvijek biti slabiji jer on ljubi.

"Čovjek koji se buni protiv Boga je kao ptica u oluji koja udara u greben. Ali sa milosni Bog postao je čovjekom da mjesto nas primi žestinu udarca". Mi dolazimo iz Jakobovog plemena i pravi smo Izrael koji se čitavu noć borio s anđelom i zaslužio ime: "Jak prema Bogu" /Gen 32,23-33/.

Prema tome "Bog treba ljude"? Ne sasvim tako.On ih je želio trebati. A ljudi ne kako uvijek sanjaju o danu kad ih netko više neće trebati kao odrasli koji hoće biti "tvrdi".Biti ljubljen? Da.Ali ne ljubiti, ne biti osjetljiv, to donosi previše patnje.A Bog trpi. Nije li naša religija ona razapetog Boga?

Mladi čovjek vidi svoj ideal u tom da bude oklopljen, zaštićen,naoružan,neosjetljiv da mu drugi ne mogu nanositi bol.Ovo povlačenje u sebe, ova osamljenost kao bijeg pred patnjom je vječno, duboko bitno svojstvo čovjeka. Mladić bi htio biti ljubljen, darivan. A odrasli ljubi bezuvjetno a ne da zahtijeva uzvraćanje. Postati odrastao znači dakle: postati otac, postati majka, postati sposoban jedne takove ljubavi - a ostaje se dijete dok se želi radije primati nego davati, dok se radije želi biti ljubljen umjesto ljubiti. Ideal je onih koji doraščuju imati uspjeh, uspjehe i pritom "otmjeno" /tako on misli!/ ostati indiferentan, neosjetljiv, nepovrediv...do onog dana kad mu nakon godina postaje jasno da bi mogao nekoga uistinu ljubiti do odricanja, do prihvaćanja onoga da je

prema njemu ranjiv, da je osjetljiv za sve što od njega dolazi, siromašan pred njim,jednostavan, bez obrane, bez maske, bez zaštite bez oružja koje si je bio tako mučno iskovao. Gol. Ali sada primjećuje koliko je bogatstvo i život stekao tim, da bez sumnje nema nikakvog većeg bogatstva, nikakvog većeg života nego: imati srce raspoloživo, pristupačno, ganutljivo, dirljivo, razgaljeno, pažljivo, otvoreno, radosno, živahno, "ranjivo", ž i v o ... usred svih onih koji pod svojim naoružanjem drhću od straha.

Ljubiti znači posve sigurno jedno oslabljenje za nas. Ali to je područje,jedino područje gdje može u našem životu rasti Božja snaga, ona božanska snaga koja nije ništa drugo nego ono što nazivamo slabošću! Kad Bog govori o svojoj ljubavi, mora to izraziti u pojmovima ljudske slabosti. Bog je toliko ljubio svijet da je posjedovao slabost da se da za njega raspeti! Bog je imao takvu slabost za svijet, da je za njega umro.

Rado se počinje s ljubavlju, ali to nastaviti zadaje bol. Strašno je ljubiti. Ljubiti znači: dati se opljačkati, izgubiti čitavu svoju samostalnost /čitavu svoju snagu/ da se svidimo drugome. Ljubiti znači: pustiti da se s nama događa, pustiti da se s nama s v e događa.

Gospodinova je Muka to što mu se sve moglo učiniti. Ona je bila otkrivenje strašne moći koju smo nad Bogom posjedovali jer nas je ljubio, jer nam se izručio, jer je ljubav.

To je ljudski nezamislivo bez pat-

nje. Nema nikakve bolje Božje manifestacije nego njegova patnja. Naša je religija,kao što smo rekli, religija raspetog Boga; to je Objava. Njegova ljubav leži u području najvećeg trpljenja. "Nema veće ljubavi nego predati svoj život". Ranjivost, vezanje, otcjepljenje, nježnost, interes, nemir, očekivanje, raskidanje, sve to nije ništa drugo nego ljubav. Sve to otima, daje trpjeti. Kad se jednom stupi u to kraljevstvo, onda je čovjek zauvijek ovisan, mora se zauvijek odreći toga da samome sebi dostaje, sigurnosti da samome sebi dostaje.

Ali onda će se prigovoriti, Bog je ipak tpio samo kao čovjek. To se ne smije tako shvatiti. Bog je postao čovjekom, da nam objavi, otkrije, što je bio. Stoga da nas nauči božanske vrednote, pred drugima morao je birati izvjesne ljudske vrednote pred drugima. On je zauvijek jedne izabrao, uzvisio i posvetio, a druge prognao. Prognao je slavu, bogatstvo, moć i čast. Zato je izabrao siromaštvo, poslušnost, patnju i smrt. Ljubav do smrti. Ove su ljudske vrednote trebale postati objavom božanskoga i u njima je Bog našao svoj najvjerniji odjek na zemlji.

Bog si nije kod utjelovljenja prisvojio ljudske crte koje nije posjedovao da se učini privlačivijim. Sve što je iz našeg ljudskog života preuzeo: siromaštvo, povjerenje, poniznost, ljubav, strpljivost,sve su to bile na tajanstven način božanske vrednote. Bog stoji u istom položaju. Eog drži sa siromasima, s onima koji ljube i trše. On zna što je to. On je u miru s onima koji ljube,čekaju i plaču. On sam najviše trpi. Onaj koji ljubi, siromah i koji trpi nalaze kod Boga očinski, bratski, topli prijem, izvor.

Isus je htio upotrijebiti jednog drugog čovjeka koji mu je nosio križ, jednu ženu koja mu je otrla lice,pratioce koji su s njim bdjeli i molili. Apostole koji su prenosili njegovu poruku i zatim mnoge druge da svako jutro blaguju kao hranu njegovo ponuđeno tijelo i da se sveti njegovo ime.

Gospodine, radi sve te moći koji mi daješ, ove odgovornosti kojom si nas opremio, ja sam ovdje, ja dolazim. Jer se inače ne sveti tvoje ime, ne će doći tvoje kraljevstvo, tvoja se volja ne će zbivati i meni dodijeljena liturgijska funkcija ne će se izvršiti ni služba na koju si me osobno pozvao tim što si me k sebi privukao.

Naša najveća zapreka kod molenja je manjak vjere u značenje uloge koju pri tom imamo odigrati. To nije uloga statiste.

Većina kršćana sliče onim akcionerima anonimnih društava koji se daju gurnuti po strance i odriču svojih prava da sudjeluju u vođenju poslova. Katkada režu svoje kupone i uzdišu ako njihove akcije loše stoje. U stvari spasenja zadovoljili smo se tim da malo brojimo, da od vremena do vremena kažemo "Amen", da ustanovimo da ne ide dobro, da se ništa ne da učiniti i da ne treba pokušavati shvatiti.

"A vi ste izabrani rod"/1Pet 2,9/. Smijemo vršiti kraljevsko svećeništvo. Mi smo od Boga. To je ime. Ono glasi: "Karlo od Isusa", Petar, Pavao, Jakob ... od Boga. Svi po-

tječemo iz ove obitelji, svi nosimo ovo ime, svi smo od Boga.

Religija se ne sastoji jedino u vjerovanju u Božju ljubav prema čovječanstvu. Moram vjerovati da Bog baš mene ljubi i da manjka nešto njegovoj radosti ako izostaje nota koju bi on želio čuti od mene u očekivanom koncertu hvale.Zašto nas stoji toliko muke da to vjerujemo premda za tim zdvojno čeznemo?

Ovdje imamo najdublju, najbitniju tajnu religije. "A mi smo upoznali ljubav, koju Bog ima prema nama, i vjerovali u nju" /1 Iv 4,16/.

Naša religija posjeduje nešto jedinstveno na svijetu:ona traži od nas da vjerujemo da je Bog nas prvi ljubio. "Niste vi izabrali mene nego sam ja izabrao vas", kaže Isus.Naša je ljubav samo blijedi,nepažljivi, slabi odgovor prema onome što on osjeća za svakoga od nas. Vjerujemo li to?

Zato se ne radi o tom da jednostavno prihvatimo da Bog ljubi čovječanstvo. To nije teško uvidjeti i ne zahtijeva nikakav napor iz jednostavnog razloga jer to ništa ne znači. Mnogo više se radi o tom da vjerujemo da je ova ljubav istinita, živa i ispravna,dakle konkretna i do u sitnicu na svakog od nas usmjerena. "Ali vam sigurno nijedna vlas s glave ne će propasti" /Lk 21,18/, nijedna od vaših iluzija, ništa od vaše vjernosti, vašeg oduševljenja, vaše dobre volje, ništa od vaše čežnje za otvorenošću i povjerenjem; ništa se od vas ne će sniziti ili propasti a da on o tom ne bi znao, bio dirnut i ganut.

Bog te ljubi. Ti osobno ga interesiraš stalno, strastveno. On se tebi raduje, ti si mu nuždan, tvoje ga srce raduje, tvoja ga ravnodušnost zaprepašćuje, tvoja mu gorčina nanosi bol. On prema tebi stoji neprekidno u odnosu iščekivanja, ponosa ili boli.

Ne vjerujemo li to i ne osjećamo li nikakvo olakšanje za naš život kroz to uvjeravanje, onda još nismo počeli biti kršćanima. Na sudnjem danu ćemo čuti kao prvo pitanje: Jeste li vjerovali da vas je Bog ljubio? Jesi li vjerovao da te je Bog dan za danom očekivao, poznavao i čeznuo za tobom?

Svi mi osjećamo neko nesvladivo protivljenje da tako nešto vjerujemo. Ali tek vjerovanjem u to dokučujemo misterij.Nema nigdje smisla vjerovati da Bog ljubi "druge" ako ne vjerujem da on osobno meni daruje svoju ljubav. Istom odavde ću primjetiti kako je to divno da on ljubi druge. Inače mu nesvjesno pripisujem motive za ljubav prema drugima /"koji su možda dobri"/. Ali jesam li jednom tako daleko da vjerujem da on ljubi dapače mene - ovo nesnosno biće, čiju važnost ja jedini mogu procijeniti - onda upoznajem nedokučivu mjeru njegove nevjerojatne ljubavi.

Sveci mogu reći: "Ja sam upoznao ljubav, koju je Bog imao prema meni i vjerovao sam u to". Ne bismo li mi davno prije morali odgovoriti: "Ja to nisam mogao. Često mi je rečeno, često sam čuo o tom pripovijedati, ali mislio sam da je to uzrečica, utjeha, milosrdna laž, pobožno ohrabrenje".

U tom leži razlika između jednog sveca i nas. A ipak nitko ne procjenjuje bolje nego svetac svoju nedostatnost, zastrašu-

juću nesposobnost čovjeka, da se prepusti Božjim pokretima, zastrašujuću zlovolju čovjeka da pristane na odricanje koje Bog traži, prekomjerni teret samoodricanja koje koči sve nas prema njemu.

"Možda si bio mišljenja, piše Lewis, "da je poniznost svetaca neko pobožno uobražavanje nad kojim se Bog smiješi. To je krajnje opasna zabluda. Ona je teoretski opasna jer vodi do toga da neku krepost /tj.savršenost/ izjednačuješ s nekom iluzijom /tj. sa nesavršenošću/ što je nužno nesmisao. Ona je praktično opasna jer čovjeka ohrabruje na to da svoje najprve slutnje o svojoj vlastitoj pokvarenosti krivo drži za početak nekog svetačkog sjaja oko svoje budalaste lubanje. Ne, pouzdaj se u to: kad sveci kažu da su oni - dapače oni - podli, prosti, zli, onda oni znanstvenom točnošću registriraju istinu"/Lewis, Über den Schmerz, S. 78/.

A ipak moramo htjeti sudjelovati na tim mislima, toj Božjoj volji, koja je utjelovljena u svakom od nas. Bog traži od nas prvu vjeru, prvu nadu, prvu ljubav -one koje mu mi obično uskraćujemo do svog zadnjeg daha.

Istom u zadnjim retcima svoga dnevnika, nekoliko minuta prije svoje smrti, dolazi "seoski župnik" tako daleko da kaže: "Pomiren sam sa samim sobom, izmiren s ovom siromašnom, smrtnom ljuskom. Lakše je sebe mrziti nego se misli. Milost se sastoji u tom da čovjek sebe zaboravi. Ali kad bi u nama umro sav ponos, tada bi bila milost svih milosti, samoga sebe ponizno ljubiti, kao neki, premda tako nebitni dio Kristovih udova koji

trpe" /Bernanos, Tagebuch eines Landpfarrers, S. 364/.

Bog ljubi... one kojima može najviše dati, one koji od njega najviše očekuju, koji mu se najviše otvaraju, koji mu najviše "padaju na teret", koji su se svega riješili i predali u njegove ruke. Mogu oni biti čisti kao sv. Ivan ili okaljani kao Marija Magdalena i Zahej. To ga malo zabrinjuje. Samo jedno vrijedi u njegovim očima: da se oni rado na njega oslanjaju, da se u njemu raduju, samo po njem žive. Bog ljubi poniznost,otvorenost, svježinu onih koji su dovoljno pošteni,da znaju za sebe kao malo vrijedne ljubavi, a ipak su dovoljno djetinji da vjeruju kako su ljubljeni i da od njega sve radosno očekuju.

Bog ljubi one koji usprkos svijesti o svojoj lijenosti uvjereni su da će činiti čudesa - jer Bog premješta bregove ako ga se vjerujući za to moli.Duh je siromaštva najprije sposobnost biti potresen, iskorjenjen, spremna, stalna dispozicija da po ljubeznoj Božjoj djelatnosti budemo pomaknuti /pokrenuti, dovedeni u kretanje/.

"Kako bi to bilo lijepo kad bi egzistirao Bog s kojim bi mogao stajti u vezi kroz odnos ljubavi i poslušnosti", rekao je Conventry Patmore prije nego je postao vjernik. Ta ga je predodžba toliko ojačala,probudila u njemu jednu do tada nepoznatu vedrinu, obdarila ga tako velikom životnom radošću i puninom, da je u to vjerovao. Sad je vidio,da je do svog pravog življenja dospio samo u tom osobnom odnosu ljubavi i sklada.

Mi ne držimo sebe neophodnim. Zato

smo uvijek žalosni. Mi se doduše prikazujemo kao molitelji. Ali ne bismo li smogli više oduševljenja kad bi doista u to vjerovali?

Jedini djelotvorni čin za koji smo sposobni je molitva. Unutar ove aktivne pasivnosti odlučuje se, sprema i razvija sve. Što nakon toga tobože radimo, što se doista događa po nama, to može Bog pripraviti u ovim trenutcima šutljive, žarke raspoloživosti i dovesti do cvjetanja u dubini našeg Ja koju ne poznamo i gdje se ukorjenjuje i hrani sve što postajemo.

Ali mi ne možemo vjerovati da nas Bog ljubi a da ne vjerujemo da nam ta ljubav daje neku vrijednost. Istakne li se previše ono biti obdaren i ono nezasluženo, onda se gubi pojam o egzistenciji dara, o njegovom sadržaju.

Božja ljubav ne dopušta nam samo da činimo što inače ne bismo učinili;ona nam daje da postanemo i ono što ne bismo postali: biće koje je beskrajno otvorenije, plemenitije, predanije, radosnije, veselije i zadovoljnije nego ono koje bismo mi sami iz sebe iskovali i čiju bezutješnu sliku smrzavajući se još ipak želimo održati.

Jedino Bog zna što se može od nas nadati; on pozna ljude kojima je dao da budu ovisni o nama, djela koja od nas očekuje. Ako sebe preziremo, onda preziremo sve one planove, one Božje želje u nama svu radost koju Bog od nas očekuje, čitavu nadu koju je Bog u nas stavio.

"Da, Gospodine, znam, ti si me po-

gledao. Ali tko sam ja u mnoštvu ovoga svijeta? A ti si osim mene tolike vidio.

Isus: Ja sam vidio jedino tebe.

"Ali onda si me primjetio nekim dalekim pogledom, kao neku viziju koja iščezava među tisućama. Reci mi u kojem si trenutku mislio na mene.

Isus: Ja uvijek mislim na tebe.

"Gospodine, reci mi još jedno. Zbog čega si za vrijeme ovog sata najviše trpio?

Isus: Zbog tebe.

"Ah, Isuse, ti si nosio grijehe svijuju, njihova je težina rasla, ali reci mi, kojim sam trnom ja probio tvoje čelo?

Isus: Sa svima.

"Što,Gospodine, i ja sam te također bičevao, na križ pribio i ubio! A drugi, Gospodine, što su oni učinili?

Isus: Moja muka si ti.

"Moj Otkupitelju, zar nije tvoja duša tada bila u muci i strahu? Reci mi, čega si se najviše bojao?

Isus: Da tebe izgubim.

"Da, Gospodine, znam da izgubljene duše čine tvoju muku nekorisnom. Ali reci mi, je li velik broj onih koji su izgubljeni? Je li istina da je taj broj veći nego onaj izabranih?

Isus: Ja gubim sve, ako tebe izgubim.

"Ali, Gospodine, što hoćeš, što želiš u ovom trenutku najviše?

Isus: Da tebe spasim.

"Ti si umro za sve ljude i žedao za tim da ih sve spasiš. Zar bi jedan jedini čovjek mogao ugasiti tvoju žeđ za tolikom koji

su prouzročili tvoju goruću žeđ?

Isus: Ja sam žedao za tobom.

"Gospodine, kakva li tajna! Što? Ja sam, ja jedini činim nekorisnom tvoju muku ako propadnem! Ako se spasim, onda ti uzimam svu žalost što si pretrpio! A drugi, kakav udio imaju oni u tvojoj pobjedi?

Isus: Ti budi moja pobjeda.

/V.Poucel, Evangile du pecheur, Flammarion, S. 76-77/.

Naši su nas profesori vjeronauka jednom obeshrabrili tim što su razlikovali između nutarnje Božje slave koja je nepromjenjiva i nepristupačna i njegove vanjske od nas ovisne slave. Ali ako ova posljednja nema ništa s nutarnjom slavom, čemu ona onda služi? Čemu ju treba Bogu pribaviti? Ipak nismo ovdje uzalud. Baš tu razliku nije se smjelo učiniti. Mi dolazimo u obzir za Boga, važan smo faktor, stupili smo, uvedeni smo u nutrinu božanskog života. Filii Dei nominamur, et sumus - zovemo se djeca Božja! A to i jesmo" /Iv 3,1/.

"I tako u mom tijelu dopunjujem, što nedostaje Kristovim mukama" / Kol 1,24 / . Ali ako nešto manjka Kristovim mukama, nestaje li onda nešto Očevoj časti? Onda imamo dakle svrhu življenja: svetiti njegovo ime!

Što će biti nebo? Govorenje Očenaša. Tamo ipak možemo reći: Oče, sveti se ime Tvoje.

I oni koji su u nebu, bit će savršeni, u preobilju sretni da mogu tako govoriti. Jer ono je za one koje dovoljno interesiraju Očeve stvari, koji su nadahnuti o v o m ljom, dovoljno živjeli na zemlji da ih njezino ostvarenje "zadovolji".

Očeve "stvari" ne pribavljaju sigurnost, neosjetljivost i ugled. Upravo to n i j e njegova stvar.

Svi oni koji ne ljube siromahe, gnjušaju se pred nolesnicima, mrze patnju, skromne gaze nogama, koji poniznost nalaze opasnom a nježnost neobičnom, odbili su ga.

Božja je manifestacija bila najprije ona srdaca.

A mi? Na čemu visi naše srce? Na svim onim vrednotama koje je on ljubio, pokazao, vršio ili na ugledu, moći, našoj socijalnoj časti, na našem "opravdanom častoljubljU", na bezbolnoj veselosti?

Hoćemo li biti sretni u nebu gdje će se govoriti Očenaš? Sanjamo li o onom danu u kojem možemo reći: Oče, Tvoje se ime sveti!" Tako je daleko. To je učinjeno. Mnogo nas je stajalo, ali sada više ništa ne manjka Tvojoj radosti, ništa više našoj.

Bog ne bi bio Bog, on ne bi bio Otac kad nas ne bi, darujući se nama poučio da ljubimo i da sebe darujemo. Božja se slava sastoji u tom da bude u svemu Bog. "Oče...Proslavi svoga Sina, da tvoj Sin proslavi tebe /Iv 17,1/, rekao je Isus. A to znači: Oče, dopusti da pokažem kako se ja usudujem ljubiti Oca da bi svijet znao kako si me naučio ljubiti, kako ti znaš ljubiti.

Bog je svoju slavu stavio u to da uzdigne sve te siromašne, male, egoistične, nesigurne, kolebljive ili lijene ljude. Htio ih je poučiti o svojoj ljubavi i uliti ju u njih. Posvećenje imena to nije naša svetost.

To je manifestacija Očeve svetosti koja osvjetljuje našu. Za nju, za njegovu veliku slavu kazujemo mu hvalu, posvuda i u svako vrijeme.

DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE

Htjeli bismo Boga probuditi iz njegove neradinosti, što više iskoristiti ga, utjecati na njegovo milosrđe. Ali to je karikatura religije prema kojoj prečesto živimo. Ovu aktivnost, koju neprestano nastojimo nespretno vršiti po naravnoj molitvi, daje nam Bog u stvarnosti po milosti. Možemo mu stvarno činiti dobro, požuriti dolazak njegova kraljevstva, pomagati ga.

D o đ i kraljevstvo tvoje! Većina od nas misli kad to kaže -ukoliko uopće nešto misli-: "Što je moguće kasnije". Očekujemo li s nestrpljenjem kraj svijeta? Jesmo li danas u jutro mislili za to "neka prođe ovaj svijet"? Prvi su kršćani neprestano govorili: "Maran atha - dođi, Gospodine!"

Mislimo li s radošću na onaj dan kad "ćemo svi zajedno piti u nebeskom kraljevstvu?" "Od sada, kažem vam, sigurno više neću piti od trsova roda do onoga dana, kad ću ga piti s vama novog u kraljevstvu svog Oca" /Mt 26,29/. Bog nas očekuje. A mi? Žurimo li se da ga opet nađemo?

"Ali dan će Gospodnji doći ... i u taj će dan nebesa iščeznuti s velikom lomljavom, počela će se u ognju rastopiti, a zemlja sa svojim ostvarenjima izgorjeti" /2 Petr 3, 10/ Tome su se radovali kršćani onog vremena!

Svaki puta ako iskreno molimo Oče-naš, požurujemo dolazak kraljevstva. Ali ne sabotiramo li ga daleko prije? Ne događa li nam se da u trenutku gdje govorimo: "Dođi kraljevstvo tvoje", zapravo molimo, neka ono upravo ne bi došlo? Neka se ništa ne rastavi i ovaj kutić svijeta, gdje smo se tako dobro smjestili neka ne "prođe"? Znamo li da tako svaki od nas zapostavlja gospodstvo i radost Gospodina?

Ne smijemo vjerovati da je to ljudima, ljudskim molitvama i njihovom uzajamnom utjecaju pripisano značenje protivno smislu Božje transcendencije. "Vi ne znate gdje Bog želi spustiti svoje ljestve" rekao je Ruskin. To je lijepo i istinito. Ali Bog je želio puteve, veze. On nam daje da sudjelujemo na spasu svijeta. Kršćanstvo koje odbacuje svakog posrednika između Boga i čovjeka, nije više nikakvo kršćanstvo...

Ako Bog svoju milost pojedincu ne daje nikada drugačije nego vertikalno i od nje se međusobno ne može ništa saopćiti; ako on nikada ne daruje nešto što nas uistinu preobražava; ako mi nikada ne daje nešto što bi ja mogao drugima priopćiti, onda mi

nije ništa dao.

Ako mi Bog nije nikada nešto darovao što ja mogu dalje darivati, onda mi nije ništa od sebe dao; jer on je dar.

Ako nas Bog tako ljubi da je želio da bi i mi s naše strane ljubili. On želi biti Bog u svemu i nije ponosan na to da ljubi posve sam nego da probudi ljubav, da trošiti svoju ljubav da sebe s nama i po nama dalje daje. Lakše je nešto činiti nego prouzročiti. Remek-djelo Božje ljubavi sastoji se u tom da je ljude uvukao u to gibanje.

O Bogu znamo samo ono što dopuštamo da on u nama radi. Samo onda poznajemo opraštanje ako smo naučili opraštati. Ljubav koju osjećamo poznajemo samo ako smo ju mi drugima iskazali. U tome se sastoji bratstvo.Bog je htio ovu "horizontalnost". On je htio da smo mi jedan drugome neophodni; u tom se sastoji katolička Crkva.

"Uistinu je dolikovalo onomu, za koga i po kome je sve, kad je htio privesti slavi mnoge sinove da patnjama učini savršenim začetnika njihova spasenja...da bude milostivi i vjerni veliki svećenik" /Hebr 2,10.17/. "Tako ni Krist nije sam sebi dodijelio velikosvećeničku čast, nego onaj, koji mu reče... Ti si svećenik zauvijek po Melkizedekovu redu" /Hebr 5,5-6/... po redu Melkizedekovu, po ovom je redu utemeljena religija. On se uvrstio u jedan prije osnovan, preegzistentni red, u ovu - horizontalnu - liniju, koja je stoljeća prije započela /s Melkizedekom/ a sada se po Crkvi neprestano nastavlja.

Ali to znači nešto strašno: da se

Bog povezao s nama; da će biti ljudi koji nisu spašeni jer drugi nisu molili - pro totius mundi salute - tako nas poziva Crkva svako jutro kod žrtvovanja /"Prinosimo ti, Gospodine kaleč ... za spasenje naše i svega svijeta ... Amen./.

Sigurno da bi on bio mogao sve posve sam učiniti. Ali je h t i o da bi mi na tome sudjelovali. Da, on je to zahtjevao:"Činit ćete i veća od ovih" /djela/: Iv.14,12.

Onda bi dakle bili mnogi osuđeni radi nemara drugih? To je skandal,odgovorit ćemo. Ne. To je misterij.Bog nam je iskazao izvanredno povjerenje da vjerujemo da će on u svakoj generaciji naći prikladna, otvorena,poučljiva, ljubeća srca; da će uvijek biti ljudi koji će govoriti: Oče naš; da će to od nas postići.

Bog je vjerovao da je ljubav najjača. "Ohrabrite se: ja sam pobijedio svijet!" /Iv 16,33/. Svaki puta kad trpimo, neuspijemo, zatajimo a ipak ne prestanemo ljubiti, činimo nanovo istinitom ovu riječ, ovo Gospodinovo povjerenje. Potvrđujemo: Svijet je pobijeđen: ja još ljubim! D o đ i kraljevstvo tvoje!

Sjetimo se ovdje lijepog teksta Paul-a Claudel-a: "Nijedan od naše braće nije sposoban, kad bi to i htio, da nas ostavi na cjedilu; i u najhladnijem škrtici, u srcu bludnice i najzamazanijeg pijanca je neumrla duša koja sveto diše i, isključena od dana, boravi u noćnom klanjanju. Čujem je govoriti kad govorimo i plakati kad klečim. Sve primam! Sve ih prihvaćam i sve ih shvaćam, Nema nijedne među njima koju ne trebam i pokraj koje mogu proći! Mnoge zvijezde stoje na nebu i

ne mogu procijeniti njihov broj a ipak mi sve one služe za hvalu Božju. Ima mnogo živih bića i jedva vidimo sjati neka od njih dok se druga kreću u kaosu i vrtlozima mutnog mulja; ima mnogo duša ali nema nijedne s kojom ne bi stajao u zajednici po nekoj svetoj točki u njoj i po kojoj ona bovori: Pater noster" /Cantique de Palmyre, Conversations dans le Loir-et-Cher/.

Moramo pristati da Božji odraz nalazimo u siromašnim ljudima nama jednakim, isto tako kao što ga neki - ma kako to i bilo čudno - susrećemo u nama.

"O čudesa praznih ruku" kaže Georges Bernanos, "čudesa Božje milosti koja su ljepša u dušama nego u našim rukama koje su ih njima posredovale".

Već sv.Pavao piše: "Bog koji je zapovijedio: "Neka iz tame zasvijetli svjetlo", jest Onaj, koji je učinio da svjetlo vjere zasja u našim srcima, da očituje spoznanje Božjeg veličanstva, koje blista na Kristovu licu. Ali ovo blago nosimo u zemljanim posudama, da bude očito, da ova izvanredna snaga dolazi od Boga, a ne od nas. U svemu trpimo nevolje, ali ne, nismo satrveni; ne znamo kamo bismo se okrenuli u svojoj stvari, ali ne očajavamo; progone nas ali nismo ostavljeni u pogibli ... Imajući isti duh vjere, o kome je pisano: "Vjerovah, zato govorih" i mi vjerujemo i zato govorimo znajući, da će onaj..sve ovo biva radi vas, da se poveća milost brojem mnogih te tako učini preobilnu zahvalu na slavu Božju" /2Kor 6 4,6-15/. Pavao je imao "trn u tijelu" /2 Kor 12,7/. Nagađalo se da bi to bili epileptički napadaji. To nije moglo biti

jako ugodno za jednog propovjednika. Tri puta molio je Gospodina da bude osloboden od toga. Ne bi li to zaista bilo umnožilo mogućnost predanja, djelovanja i upliva? Ne bi li Gospodin bio morao misliti na one ozbiljne neprilike koje je ovaj trn donosio sa sobom za Pavlu povjereni, tako važni apostolski rad? Ali Gospodin je odgovorio: "Dosta ti je moja milost" /2Kor 12,,9/.

Blago u zemljanim posudama: na tome počiva cijela drama katoličke Crkve: "Učini velike stvari po svojoj neznatnoj sluškinji" /Lk 1,49,49/. Neprestano moramo prihvatiti taj misterij koji pobuđuje sablazan da se beskonačno priopćuje po konačnom, da se savršeno prima kroz nesavršeno; da se Bog zauvijek izručio našim ljudskim rukama.

Tragika svećeničkog staleža leži u nerazmjeru između onoga što jesmo i onoga što dajemo. Sve, što imamo dobroga, posjedujemo od nekog drugog. Krist nam je to navijestio rijećima: "Vi se nemojte nazivati rabbi jer imate samo jednog Učitelja... Nikoga na zemlji ne nazivajte svojim ocem, jer imate samo jednog Oca ..." /Mat 23,8-10/.

"Blago onomu tko se zbog mene ne pokoleba" /Mt 11,6/. Isus je to rekao i tiče se svih nas.

Spas mnogih ovisi o svima nama, o našoj molitvi za sve, molitvi u ljubavi. Prvi su kršćani molili i njihovo je molenje bilo živo jer su se međusobno ljubili. A toliko su se međusobno ljubili jer su molili. /To je uvijek isti put: Postati sin tim što se postaje brat; postati brat tim što se postaje sin/

Kad nam je Krist povjerio Očenaš kad nam je naložio da molimo u njegovo ime, kad nam je htio dati pravo na nebesku stvarnost, učinio nas je zauvijek dionicima na svo me djelu. Moramo vjerovati u misterij da je o tada u nama uistinu nešto od Boga.

Na tom vjerovanju počiva cijela duhovnost našeg poslanja. Primili smo samo da dajemo.

Bog je toliko ljubio svijet da je svojega Sina, svoje sinove, svoje kćeri poslao u svijet. Da spašavaju svijet kao on."Po njemu, s njim i u njemu..." Bog nije trpio da mi budemo bez patnje, piše Georg MacDonald.On je trpio da naše patnje budu slične njegovim.

"...da Isus ima umrijeti za narod,i ne samo za narod, nego da i razasutu djecu Božju privede k jedinstvu" /Iv 11,51-52/. I mi smo na svijetu radi ovog sjedinjenja, da se svi u nama prepoznaju i sakupe. Božja djeca žive posvuda. Ali oni to ne znaju. Moramo im dati priliku da vide kojem duhu, kojem Duhu Svetom pripadaju. Baš to svjedočanstvo očekuje Bog od nas.

"Kad mu bude sve podloženo, tada će se i Sin podložiti onomu, koji je njemu sve podložio, da bude Bog sve u svemu" /1 Kor 15, 28/. Savršeno Kristovo blaženstvo počinje istom onda, kad će Ocu predati čitav po njemu obuhvaćeni svijet. Krist, to je Isus i mi svi. On je glava, mi tijelo. To još nije kraj. Zahtjev Isusa koji čeka uvijek je ovdje.

"Vruće sam želio da blagujem s vama ovu vazmenu večeru prije svoje muke" / Lk 1, 15/. Ako je njegova čežnja bila tako velika

da blaguje ovu pashu s nama prije nego umre ne će li ona tada biti još veća prije nego li ude u radost?" ... jer je, kažem vam, sigurno više ne ću blagovati, dok ne postigne svoju puninu u kraljevstvu Božjem" /Lk 22,16/.

Vjeruje li da Gospodin, koji je poznavao radosno bratstvo oko istog stola sakupljenih prijatelja da ne čezne žalosno i s nadom da ih opet nađe: "Od sada, kažem vam, sigurno više ne ću piti od ovog trsovog roda do onoga dana, kad ću ga piti s vama novog u kraljevstvu svog Oca" /Mt 26,29/. Gospodinova radost zavisi od nas!Zašto više ne žurimo da ga obradujemo, da dijelimo s njim novo vino koje ne želi taknuti dok se svi ne sakupimo oko njega! -

I izabrani čekaju. Sv.Toma je rekao da "uskrsnuće tijela ne će otkupljenim dušama pridodati nikakav neznatni prirast".Na izvjestan način nada u nebu postoji i dalje. Oni očekuju nama povjereno ponovno sjedinjenje / na zemlji razasute Božje djece/. Sada se njihova nada upravlja na nas. Mi ih moramo sustići, dovesti im druge, tako mnoge i tako brzo koliko je samo moguće.

Tim što toliko djetinje koliko je moguće molimo: Oče naš.

"Ova vesela vijest o kraljevstvu propovijedat će se po svem svijetu,da svi narodi imadnu svjedočanstvo istine. Istom tada će doći svršetak" /Mt 24,14/. Ako je čitav svijet saznao i shvatio, da je došao čas da "prijede" iz ovoga svijeta k Ocu, onda je to tako daleko. Mi ćemo prijeći. To će biti savršena pasha. Ne želimo li pokušati da nešto bolje proširimo novu, dobru vijest?

"Isus Krist će biti istom tada dovršen ako je potpun broj svetih" /Bossuet/.

Kakva li nam je zadaća povjerena! Jesmo li i ponosni na to? Jesmo li nesretni ako to bolje ne napreduje? Osjećamo li bolno proturječje između onoga što bi se moglo dogoditi - od Boga po nama - i onoga što se događa stvarno? Daje li nam rođenje otkupljenja uzdahnuti od iscrpljenosti, ponižavanja i nestrpljivosti? Nalazimo li u toj drami naše najdublje poniženje, naše najviše iscrpljujuće pobune, naše najnepodnošljivije patnje? Ako mislimo: "Obratio sam tri čovjeka. Sve ide dobro", onda smo lude. Otkupljenje se ne zbiva kroz smiješak.

Ono je tako težak teret za one koji stoje u njegovoj službi, ono je na izgled tako obeshrabrujuće, razvoj tako često vodi u zabludu da postoji samo jedno sredstvo da se ide dalje: tim što se od vremena do vremena zastane da se sjeti odakle čovjek dolazi, što čini i zašto čini to.

Kad su ljudi u rudniku kroz odronjivanje zatvoreni traže da si kopaju neki izlaz i satima kucaju na stijenu jedva da vide da li su napredovali, pitaju se konačno, nije li njihovo nastojanje uzaludno da li će ono nečemu služiti. Dolazi trenutak kada potpuno iscrpljeni zastanu. Tada šuteći podižu glavu, prisluškuju i čuju iz daljine slabe, daleke, ali pravilne opetujuće druge udarce koji, polako navaljujući protiv istog otpora, mučno se približuju njihovima. To je ekipa za spasavanje koja im žuri u pomoć. Tu oni nalaze odvažnost da usprkos umornosti i tame ponovo prihvate posao. Svaki puta kad su iscrpljeni,

zaustavljaju se jednu sekundu da ponovo osluškuju i da vjeruju.

I mi trebamo prestati kucati - u časovima molitve, za vrijeme duhovnih vježbi, u promišljenim pauzama odaha našeg života - da ponovo razaberemo što nas je pozvalo na tu zadaću; da čujemo slabu jeku onog drugog svijeta prema kome idemo, onog Očevog Kraljevstva gdje nas se očekuje; da se sjetimo na to da imamo vjeru i čemu je posjedujemo. "Tješite se, ja sam nadvladao svijet". "Bog je toliko ljubio svijet..." "Bog je u Kristu pomirio svijet sa sobom". "Kad budem podignut za zemlje, sve ću privući k sebi".

Podignut sa zemlje, to znači: biti na križu. Crkva na zemlji nikada nije neki uspjeh. Jedini put kršćana je exodus /Izlazak/. To je put pun boli.

Do paruzije Crkva će uvijek biti u pustinji. /Osjećamo li se u pustinji? Tada smo u Crkvi./ Neprestano žali za egipatskom udobnošću - za "egipatskim loncima s mesom" /utješni rezultati, uspjesi, osjetno djelovanje, osrednje pobjede, autoritet, ugled. "Kada ćemo vladati? Kada ćeš ponovno uspostaviti izraelsko kraljevstvo? Kad se možemo konačno naseliti?/.

"Jer nas je mrzio, Jahve nas je dao izvesti iz Egipta..." "Ali klatež među njima dobila je žestoku pohotu. Onda su i drugi Izraelci opet plakali i govorili: "Tko će nam dati mesa da jedemo? Uzalud se sjećamo riba koje smo jeli u Egiptu, krastavaca i lubenica, vlašca, luka i češnjaka. Sad je naša duša bez snage. Tu nema ništa i ne vidimo ništa osim manu!" /Br 11,4 sl/.

Ništa više! Ništa nego manu! Ništa nego Božji dar svaki dan! A Bog nas neumorno gura dalje u nutarnju muku, u razapinjanje, neugodnu otvorenost srca.

Izvan Crkve nema spasenja. Ali u njoj? Gdje zaboravljamo našu odgovornost, tako smo strašno bezbrižni i ravnodušni prema onome što se u svijetu događa u kojemu Bog žeđa za ljudima; gdje se tako pasivno držimo ... Jesmo li na putu? ili smo još posve zabavljeni time da praznimo "lonce s mesom"? Da u najmanju ruku o tome sanjamo?

Kad budem uzdignut sa zemlje... Moramo vjerovati u Božju djelotvornost usprkos njezinog očevidnog neuspjeha. Upravo u njezinom očevidnom neuspjehu. Vjerovati također u našu usprkos našeg siromaštva. Mi smo uvijek u iskušenju da govorimo kao Marija i Marta kod Lazarove smrti: "Gospodine, da si bio ovdje, ne bi umro moj brat" /Iv 11,21,33/ Sve ne bi bilo tako neugodno, ne bi izgledalo tako promašeno i mi ne bi bili tako mrtvi. A mi zaboravljamo da nikada ne će biti tako zlo kao kad je on tu. Gdje je križ tamo je on. Gdje se progoni pravda tu je on. Gdje je nepravda tamo je on.

Biti kršćanin znači: vjerovati u to da on kroz svu tu gorčinu spašava svijet.

Moramo služiti u misi koja nas beskrajno nadvisuje. Sluga je neophodan. Netko mora odgovarati, korespondirati. Bez nas ne bi više bilo nikakve euhatistije. Odgovorni smo i moramo dalje raditi a da ne popuštamo očaju.

Možda ćemo vidjeti na sudnji dan

da je sve zlo koje nas je strašilo, uznemirivalo, mučilo i tlačilo, također pridonosilo dolasku kraljevstva, ako se našlo samo nekoliko vjernih, revnih srdaca.

Dok zadnji svetac nije izrekao svoj zadnji Očenaš, još može sve biti spašeno. Ako se do-sta moli, onda još postoji mogućnost da nitko ne propadne, jer Bog je za svako vrijeme predvidio naše molitve.

"Svaki čovjek" kaže Leon Bloy u "Očajniku", koji izvršuje slobodan voljni čin, projicira svoju osobnost u beskonačno. Ako zlovoljno dade siromahu sitan novac, onda taj novac probada ruku siromaha. pada na tlo, probija zemlju, buši sunce. probija svod i ugrožava svemir. Ako počini neko nečisto djelo, onda ražalošćuje mnoge tisuće srdaca, koje on ne pozna, koja stoje tajanstveno s njim u vezi i kojima je potrebno da taj čovjek bude čist kao što ožednjeli putnik treba vodu Evanđelja. Jedno djelo ljubavi, jedan osjećaj pravog milosrđa pjeva mu nebesku hvalu, od Adama do na kraj vremena: on liječi bolesne, tješi očajne, utišava buru, oslobađa zatvorene, obraća nevjernike i zaštićuje čitavo čovječanstvo" /Kehrle, Heidelberg 1954,S.117/.

Nema ni prošlosti ni budućnosti, ni kakav jučer, nikakav danas i nikakav sutra. I ma samo jedan Krist u svemu koji jest, koji je bio, koji dolazi i govori: Oče naš.

BUDI VOLJA TVOJA

Otkupljenje nije nešto što "se dogodilo". Ono "se događa". I kod toga se može nešto učiniti.

I ako čitav naš život mora biti nastavak, slika i ispunjenje našeg molenja da ono bude pravo i valjano, onda nema ništa djelotvornije nego moliti u onoj mjeri kao što vjerujemo. Mi posjedujemo snagu da činimo volju Božju, da pridonesemo da se ona svuda događa samo ako smo najprije dosta dugo molili "neka bude njegova volja".

Naša spontana, naravna molitva ide očevidno za tim da bude moja volja. Kako izgleda stvarno naš ideal? Postati sve više i više neovisni, sigurni u sebe, biti gospodar, autonoman, samima sebi dostajati; ili postati sve više susretljivost, podvrgavanje, poslušnost? Poslušnost do smrti. Kao Bog -naš Bog, ne onaj kojega je Adam mislio da oponaša - naš Bog kojega je volja da vršimo volju drugih /"ali ne moja volja nego Tvoja"/, kojega je radost da se mduje u drugome /"Ovo je moj ljubljeni Sin koji je po mojoj volji"/.

Bog je za ljude zastrašujući: on je posvemašnje odricanje sebe samoga. On je posvemašnji polet prema nekom drugom kao ptica koja bi bila samo lijet. On nema počinka, zadovoljstva, dostatnosti samom sebi. On je savršena ekstaza prema nekom drugom. On je supstitirajuća relacija. Mi naprotiv posjedujemo personalnu substanciju koja nas uvijek tjera da mirujemo u samima sebi. Želimo biti istodobno svoji i ljubav. Ovdje leži zabluda.

Čovjek je uvijek biće koje se ne usuduje usavršiti: on rado ljubi ali se plaši pred žrtvama. On rado poklanja, ali se ne boji ničega više nego gubitka. Djeca u igri daruju, onda opet traže natrag. A ipak moramo birati između dviju mogućnosti: davati ili posjedovati. Tko se daje više ne pripada sebi.

Čovjek je uvijek zaprepašten u onom trenutku gdje primjeti da gubi sebe tim što se daruje. To je strašan utisak, skok u prazno. Bojimo se kao dijete koje je gore u nekoj gorućoj kući. Može ga otac zvati odozdo neka skoči da je on tu i da će ga uhvatiti u svoje ruke - dijete vidi samo dim koji ga čini slijepim i grozan strah ga priječi da posluša. Moramo međutim vjerovati da nas s onu stranu srnog ponora u koji se moramo baciti da bismo živjeli čeka Otac raširenih ruku, Svaki dan ponovo počinjemo živjeti na visini tog vrtoglavog povjerenja, toga potpunog predanja.

Uvijek pokušavamo činiti svoju volju tim što ispunjavamo Božju volju; da se preobražavamo, a međutim sačuvamo svoju formu; da se preinačimo a ne napuštamo naše obličje. Uvijek bi htjeli pobjeći Bogu, postati neovisni. Ovisnost, ljubav, to sve donosi bol. Mi bi htjeli biti slobodni.

Sloboda se bitno ipak ne sastoji u mogućnosti biranja. Prava je autonomija mogućnost sám se odlučiti, potpuno raspolagati sobom, da se drugome darujemo. A protivljenje, strah pred davanjem je neraspoloživost i prema tome manjak prave slobode. Ako "ja egzistra samo da ga se odrekne" - "tko hoće spasiti svoj život izgubit će ga" - onda je ono htjeti zadržati najgori gubitak.

Istom u trenutku kad puštamo ono što smo tako grčevito držali, tada ćemo to postići. Ako vračamo, ako se vraćamo Ocu.

Krist je u muci i poniženju učinio ono što Adam nije mogao učiniti u miru i radosti: sebe ustupiti. "U tvoje ruke predajem duh svoj".

Moramo pustiti da se Božje djelovanje dugo događa. "Neka mi bude". Dugo. Strpljivo. Prihvatiti njegov ritam.

Kad je Šimun Cirenac bio pozvan da se penje na Kalvariju i da protiv svoje volje nisi Isusov križ, nije on to mogao posve sam nositi korakom jednog zdravog čovjeka nego ga je morao vući kako ga je ovaj osudenik vukao posljednjom snagom" tu je naučio svoje korake stavljati u one drugoga čiji je ritam prihvaćao. Konačno je postao pod križem pažljiv na tog šutljivog suputnika koji je išao pred njim.

Počeo je tim da gleda samo križ a napokon je gledao samo Isusa. To se i od nas traži.

Dajemo li se ozrčiti i obeshrabriti prizorom zla na svijetu, onda će to naš gnjev samo povećati. Možemo ga podnositi samo, a da ga ne otežavamo teretom naše vlastite krivnje srdžbe, ako pod križem idemo s Isusom istim korakom.

Ima li nešto mućnije, neprihvatljivije nego otkupljenje svijeta? Da samo četiri stotine milijuna katolika poznaje istinu izgleda grozno. Zašto mi? Zašto ne drugi? Zašto onaj mnogo velikodušniji susjed nije primio istu objavu, isto upućivanje? Zašto Bog pušta tolike dobre ljude u zabludi a toliki si licemjeri prisvajaju njegovu poruku i tako brojni varalice izopačuju siromahe i toliki lašci vraju nevine a toliki siti kvare tek gladnima - za pravu hranu, nepatvorenu pravednost i čistu Božju istinu?

Protiv svakog izgleda moramo vjerovati da Bog ipak "obasjava svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet" /Iv 1,9/ da ima dosta svetaca na svijetu, dosta svetosti u Crkvi da se uzdigne čitav svijet. Ali što je s onima koji umiru da ga nisu nijednom sreli, toga Boga kojemu bi možda daleko bolje služili nego mi? Iznad našeg negodovanja moramo vjerovati. Vjerovati da je tako najbolje, da Božji plan spasenja svijeta treba pretpostaviti svemu što smo mi izmislili, da je otkupljenje svijeta misterij; da se ono izvršuje nasuprot vanjskog izgleda. Trebamo nepravednost gledati kao nepodnosivu a ipak podnositi da ju Bog podnaša.

Upravo se to zahtjevalo od svećenika-radnika: bolno priznanje, vjera s one strane, usprkos sablazni, odreknuća onoga

što nam se čini kao najhitnije, kao očevidno najopravdanije, najviše odgovarajuće i najspasonosnije ispravljanje. To je jedino što je Bog još mogao zahtjevati od ovih mnogo ljubljenih sinova, koji su sve ostalo napustili da ga slijede; to je ono jedino što im je mogao darovati za daljnje davanje, jedino, duboko uslišanje njihove pobožnosti.

"On /Krist/, prikazao je za vrijeme svoga zemaljskog života molitve i prošnje s jakim vapajima i sa suzama onomu, koji ga je mogao spasiti od smrti. I bio je uslišan zbog takva strahopoštovanja. Iako je bio Sin na muci je naučio, što je poslušnost"/Hebr, 5, 7-8/.

Svi znamo da kršćanin treba nositi križ. Teoretski smo spremni na to. Ali možda ste već primjetili da to što nam se stvarno događa nikada nije pravi križ.Taj nama nametnuti križ /naše zdravlje, naše lice, naše primoravanje, naša obitelj, naše glupo zvanje, naše zatajenje - ili naš glupi uspjeh/ čine nam se uvijek nepodnosivi,kukavni,ponižavajući i štetni.Baš nam taj ne bi trebao pripasti, taj ne možemo prihvatiti iz mnogih očitih razloga koje stalno ponavljamo. Sve drugo bi više voljeli: taj susjedov, ovaj predašnji, onaj kojega smo si bili predstavili. Svoj mrzimo. On nas upropašćuje, on nas boli. Pomislite samo! Ogorčava nas i stoga nam daje pravo da budemo na sve ljuti. Očajno dozivamo neki drugi, križ po našoj mjeri, podnošljiv, duhovan, uzvisujući križ koji nama i drugima godi.

Ali ako bi nam pristajao ne bi to bio više nikakav križ. Otklanjamo li one koji nas muče, onda odbijamo sve križeve. Križ kojega nam Bog šalje mora uvijek nužno biti ponižavajući, mučan i težak. Baš to je križ što nas tamo boli gdje smo najviše bez obrane, najranjiviji.

Križ je ono nepodnosivo. Božja volja je upravo ono što nam je nepodnosivo. Bog je nepodnosiv, nesnosan i tjesnogrudan. "Možete li piti kalež, koji ću ja piti?" /Mt 20, 22/. Krist je proveo noć smrtnog straha da govori: "Budi volja Tvoja"; Isus je sam ustrajo jednu noć, cijelu jednu noć u krvavom znoju da primi Božje uslišanje. I on je iznenada našao svoj križ nesnosnim, nepodnosivim. I "sa jakim vapajima i sa suzama" molio je da bude od toga osloboden.

Ono što našu volju dijeli od Božje nije toliko naša grešnost nego naše čovještvo. Naša nas ljudska volja neprestano tjera da otklonimo ponudu za pobožanstvenjem. Jer sve ono što sačinjava Božju sreću - međusobno predanje, zaboravljanje samoga sebe, predpostavljanje drugoga - mi nazivamo našim tjelesnim očima: razapinjanje, muka i smrt.

"Kad je bio raspet, dovršio je Isus u njegovim dalekim provincijama, u pobuni elementa, ono što je uvijek činio u njegovim stanovima, u slavi i radosti" /G.MacDonald/. Sin je od vijeka davao zadovoljštinu. Euharistiju. Od vječnosti se on dariva, daje se u ruke svoga Oca i ne pozna nikakav veći čin radosti. U svečanom slijedu stoljeća nebo se na jedan sat otvorilo i mi smo u jednom bljesku doživjeli vječnu sreću u njegovom nebu. I prestrašili smo se nad tim.

"Nitko ne može Boga vidjeti i živjeti" piše u Sv. Pismu.

Marija se prva odrekla svih svojih planova, ona koja si je zamišljala jedan posve drugačiji život, jednu posve drugu svetost. Ona je kao prva privoljela na otkupljenje koje se ne izvršuje po našim željama: tim što je osujetilo sve naše planove i nije dalo da se ispune naša očekivanja. "Neka mi bude po tvojoj riječi" /Lk 1,38/.

Što je Adam zahtjevao -da vlada situacijom, da zna kamo se ide, da zna gdje je, da jasno vidi- Marija se toga sasvim odrekla. Premda Marija nije posjedovala nijedan od Adâmovih privilegija /neumrlost,bezbolnost itd./ povjerila se Bogu. Bez pitanja. Neznajući, trpeći, podvrgnuta smrti. Dala se voditi drugačije nego je mislila, mnogo različitije od onoga što si je ona predstavljala; a da nije znala kuda ide.

Marija je rekla Bogu: "Neka mi bude po tvojoj riječi" - neka bude Tvoja volja- i Bog ju je uslišao, i nju radi njezine pobožnosti.Ona je poznavala cijenu toga. Odmah je počelo. Odmah je bila ponižena, zbunjena i našla se u protuslovlju. Odrekla se majčinstva a morala je odmah prihvatiti jedno tako neobično, da je od toga čitav njezin život dospio u nesređenost. Njezin zaručnik se odvojio od nje. Kakva poniženja, kakvu žalost, kakvu osamljenost, kakve probleme je doživjela na svakom koraku! To nam se izdaleka čini jednostavno. Ali moramo pokušati da si predstavimo kako su događaji naglo slijedili i da je Marija stajala prema njima vrlo mlada i posve sama.

Marija je prepoznala Boga po njegovim zahtjevima. Kao što svatko od nas. Samo je Bog mogao prouzročiti takvu bol. Samo je Bog mogao tako raskidati. Jedino je Bog mogao zahtjevati da na jedan isto tako bolan kao i težak način započne svoj život koji će očevidno biti posve banalan i neplodan.

Samo je Bog mogao prouzročiti tako skandalozne stvari. Iza navještenja slijedila je nevolja s Josipom, rođenje u staji i smrt nevine dječice. "I milosrđe je Njegovo od koljena do koljena ... visoko uzdignu neznatne ... pomognu Izraela slugu svojega" /Lk 1,50. 52.54/: sva mala djeca u Izraelu bila su ubijena, sve su izraelske obitelji bile ožalošćene! I moralo se s time složiti, nije se smjelo u svemu tome vidjeti protuslovlje. I sada se još moralo pjevati Magnifikat i vjerovati da su se dogodile "velike stvari" po njemu. Ako je to prividno i izgledalo promašeno, onda je to samo tako izgledalo. On je na taj način htio spasiti svijet.

Ali onda je došlo još gore. Više se uopće nije ništa događalo. Kroz trideset godina izgledalo je tako, kao da se napokon uopće više ništa ne će dogoditi.

A kad je onda nešto počelo, Marija biva potresena i zbunjena: "Što želiš ti od mene, ženo?" /Iv 2,4/. Jednog dana rekoše Isusu: "Tvoja Majka i tvoja braća su napolju i žele s tobom govoriti". Ona je osluškivala. Koja majka nije osluškivala odgovor svoga sina, svoga djeteta koje je usprkos svemu nije zaboravilo i svima će pokazati kako jako ono

svoju majku još ljubi i cijeni. Da! "Moja majka i moja braća jesu oni, koji slušaju riječ Božju i vrše je" /Lk 8,20-21/.

Najtvrđe riječi Evanđelja pridržane su Mariji. Ali Marija je bila uvijek sprema na da ih čuje. Na taj je način znala da je bila vjerna. Dobro je znala i osjećala da je time ostvarivala najveće jedinstvo sa svojim Sinom, da se pripravljala na potpuno sjedinjenje koje će on od nje zahtjevati. To je bila priprava za onaj dan, za koji je bila stvorena od vječnosti, na dan u koji će ona reći Fiat kojega je prvi jutarnji Fiat navještenja bio samo djetinja i radosna kopija. Na Kalvariji ne će ona više samo reći:"Evo, službenica sam Gospodnja" - to je još bilo lako, nego: "Evo, ovo je Gospodinov sluga - neka mi bude, neka nam bude..." Tamo je Marija uistinu postala Majkom; tamo je dala sve,suglasila se sa svim mislima, željama i čitavim poslanjem ovog čovjeka koji je ujedno bio njezin sin i njezin Bog. Tamo mu je po drugi puta darovala život; u njegovom otkupljenju, njegovom djelu. Jer je savršeno pristajala.

Na Kalvariji je Marija u istom pokretu postala posve Majka i posve kćerka. Ona je naučila "što je slušanje, toliko je ona bila kćerka". On ju je to naučio.Kroz te zahtjeve koje nitko od nas ne bi podnosio, tako da ih kroz sva moguća značenja pokušavamo maskirati, on ju je izdvojio i povukao k sebi."Kad Sin čovječji bude podignut ..." i majka Sina čovječjeg. Na isto brdo boli. On ju je oblikovao posve po svojoj slici. Sve što joj je uzeo od toga je ona bila oslobođena. Iznad svih patnja blagoslivala je ona tu blizinu,

tu sličnost, taj rastući sklad, ovo izjednačenje s njim - koje je bilo uzrokom čitave njezine patnje, sve patnje, koju joj je on pripravio.

Ona je pristala na sve a da nije shvaćala. Iz povjerenja. Svaki je dan nanovo morala upoznati Boga u svome životu i to drugačije nego što je ona to bila predvidjela. I dan za danom morala je dalje vjerovati da su to čudesa koja je Gospodin činio u niskosti, razočaranju, uništenju, patnjama i mukama srca svoje službenice.

Bog razočarava. Od utjelovljenja nije nikada govorio jezikom kojega se očekivalo. Isus je sve razočarao: svoje zemljake, svoje Apostole, svoga preteču ... i sada svakoga od nas.

"Otada poče Isus očitovati svojim učenicima, da mora ići u Jeruzalem, gdje će mnogo trpjeti od starješina, svećeničkih poglavara i književnika, da će biti ubijen i da će uskrsnuti treći dan. Petar ga povuče nasamo i poče ga odvraćati riječima:"Bože sačuvaj Gospodine! Tebi se tako što nipošto ne smije dogoditi!" /Mk 16,21-22/. A Ivan Krstitelj je iz tamnice poslao glasnika da sazna nema li doista ništa bolje očekivati: "Jesi li ti onaj koji ima doći, ili da drugoga čekamo?" /Mt 11,3/.

Očekivalo se Boga koji će triumfirati, grmjeti, suditi, sebe manifestirati. A sada je Bog odlučio objaviti što se o njemu nije znalo, ono najintimnije, najosobnije, najnježnije što je posjedovao:svoju ljubav. Dugi časovi na križu, oni su bili njegova ma-

nifestacija.

A mi smo se pridružili njegovim protivnicima koji su mu govorili: Sidi! Pokaži se kao Bog! Daj nam dokaz, znak, koji ih tjera na šutnju, nepobitan uspjeh kojega im se može suprotstaviti, svim tim bezbožnima koji ne misle kao mi - Crkva, na koju možemo biti ponosni!

Ali Isus nije sišao. "Ne znate čijega ste duha" /Lk 9,55/. On dalje trpi i ne prestaje objavljivati neizmjernu strpljivost božanske ljubavi. Ali mi neprestano pokušavamo da ne shvatimo.

Kad bi se i cijela Crkva sabrala u jednom ogromnom kongresu da ga moli neka side sa križa i konačno pokaže svoju moć: on to neće učiniti. Ali kad u najbijednijoj baraki najsiromašniji svećenik izgovara riječi konsekracije, tada on dolazi. Jer voli da bude bez obrane, žrtvovan, sakriven, napušten, izručen našim zanemarenjima, našim mušicama, našem preziru, našoj grubosti i našoj osornosti.

To je njegov odgovor. On nema nikakvog drugog. Hoćemo li ga otkloniti jer mi to ne bi tako učinili?

Mnogi od nas očekuju uistinu anti - krista: jednog koji bi imao uspjeha, koji je nešto ostvario, koji daje da svi ljudi budu braća u jednoj istoj sili, umjesto da čeka ponizno kao Bog da ljudi budu spremni postati braća u istoj ljubavi.

Svi ćemo biti braća ako svi možemo reći: budi volja Tvoja! I što češće to govorimo u toliko više ćemo naučiti da to kazujemo.

Trebamo vjerovati u djelotvornu snagu naše molitve; trebamo u tom tražiti i Božje savjetovanje, pitati Boga za savjet i s pouzdanjem očekivati prosvjetljenje.

Molimo li dosta dugo, onda svaki put dolazi trenutak kad više ne mislimo na ono što molimo nego prije svega na onoga od koga to molimo.

"Kako čujem, tako sudim" /Iv 5,30/. Da se čuje mora se dugo prisluškivati. "Sin ne može ništa sam od sebe činiti, osim ono, što vidi da čini Otac" /Iv 5,19/. Da se vidi mora se promatrati. Moliti znači promatrati, razmatrati. I u razmatranju postaje se malo pomalo sličan onome što se promatra. Razmatrati znači promjeniti se. To znači: nalikovati onome što se promatra. Odražavati lice kojemu se obraćamo. Najveće uslišanje naše molitve sastoji se u tom da se promijenimo.

Molitva je preobraženje. Najveće čudo koje možemo postići jest to da se preobrazimo. "A mi se svi, koji otkrivena lica promatramo kao u ogledalu slavu Gospodnju, preobražavamo u tu istu sliku, svaki čas slavniju, dakako, djelatnošću Gospodina , koji je Duh" /2 Kor 3,18/. Mi se preobražavamo ... ako dajemo Bogu vremena da djeluje. Samo on može postići to čudo koje je toliko "prevratničko", mnogo teže nego pretvoriti vodu u vino.

"Neka bude volja Tvoja": dajmo Bogu vremena da iz toga učini istinite riječi u našem srcu.

Naše su molitve farizejske, jer žele biti savršene. "Moj Bože, ja čvrsto vjeru-

jem u sve ..." No dakle! Ali najmanje razočaranje i mi očajavamo. "Perem svoje ruke u nevinosti..." Uistinu?

Molimo iskreno. "Gospodine, ja vjerujem. Pomozi mojoj nevjeri" /Mk 9,24/, rekao je otac opsjednutog dječaka našeg Gospodinu. Taj je bio pošten. Poznavao je samoga sebe. Čuvajmo se uzvišenih molitava i svih laži koje nam one daju da govorimo.

Isus je također bio prestrašen. "Sad mi je duša potresena. I što? Da kažem: Oče, spasi me od ovog časa?! Ali sam i došao radi ovoga časa! Oče, proslavi svoje ime!" /Iv 12,27-28/. Morao je probdjeti čitavu noć smrtnog straha da nadvlada ovo gnušanje. "Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoide ovaj kalež! Ali neka ne bude moja nego tvoja volja" /Mt 26,39/.

Ne pokušavajmo izjavljivati da smo u stanju sve odmah prihvatiti. Moramo sudjelovati na Gospodinovoj slabosti prije nego imamo udjela na njegovoj snazi. Radije iskreno uzdišimo, protestirajmo i žalimo se nego da zavaravamo brzim pristankom koji prelazi naše mogućnosti.

Čuvajmo se od napadaja "manije savršenostva". Pod tim razumjevam vrlo ozbiljnu duhovnu bolest čiji je prvi simptom prenaglјenost, jedna ohola i preuzetna spontanost činiti dobro o kojem se zna da treba biti učinjeno, a da nema ili prije nije isprošeno pravo duševno stanje.

Kad govorimo: "Neka bude volja Tvoja", ne mislimo li onda ponajviše:"Kad to tako mora biti, neka bude! Ali odmah onda, Gospodine, i više ne govorimo o tome."

Rezignacija nije nikada od Boga. Isus ju nije poznavao. "Ali neka svijet upozna, da ja ljubim Oca ... Ustanite! Hajdemo odavde!" /Iv 14,31/. U oduševljenom pristanku išao je ususret svojoj muci. "Oče, došao je čas! Proslavi svoga Sina, da tvoj Sin proslavi tebe" /Iv 17,1/. Dok te riječi nisu na našim usnama ne dospjevamo do žrtve koja sigurno nije za nas; jer naš čas još nije došao.

Nema ništa opasnije nego pretjecati Božje planove; ništa farizejskijega nego htjeti biti dostojni Boga, prije nego smo shvatili da on nas nedostojne ljubi. Nema ništa što bi bilo više protiv duha naše religije nego htjeti biti Božji otac, onaj, koji prima inicijativu davanja.

Bog poklanja dapače radost za žrtvu /pravu radost, ne herojski smješak koji ju omanjuje/, radost za jednu u njezinom pravom svijetlu gledanu žrtvu: jednu veću podudarnost s njim, jedno napredovanje u njemu, jednu blizinu, jednu novu povjerljivost s njime. Žrtva je jedan oduševljavajući izbor. Dok u njoj gledamo samo neko "odricanje", radije izostanimo. Bog od nas ne očekuje žalost nego radost. /"Da oni imadnu u sebi moju potpunu radost" /Iv 17,13/. "Žrtvovati" svijet znači voljeti Boga.

"Neka svijet upozna da ljubim Oca. Hajdemo odavde" Moramo ljubiti mjesto kamo nas on vodi, gdje ćemo ga naći i to mjesto pretpostaviti onome kojega napuštamo. Ni uz koju cijenu ne trebamo tamo više htjeti ići. Ali ne mičimo se dok nam je to mrsko. Ono što

se od nas traži dok smo tamo jest: nadati se protiv svemu da će nas Bog promijeniti, donijeti nam radost nigdje drugdje nego baš na tom mjestu koje daje da se ukočimo od straha. Bog je dovoljno jak i moćan da učini čudo da budemo sretni pod takvim nepodnosivim križem; da se nalazimo bogati i siti u tom užasnom otrgnuću.

Bog nas ne želi osloboditi od naše prtljage - to njega ne zanima - nego od naše navezanosti na tu prtljagu. On ne zahtjeva da ju ostavimo s odvažnošću očajanja nego da nismo više na nju navezani.

Mnogi od neke pobožne revnosti obuzeti očekuju na peronu sveti vlak savršenosti. Vlak dolazi, oni uskaču. I da budu posve sigurni da su "sve ostavili" /tako stoji u Evanđelju od kojega su usprkos tome zadržali u džepu jedan lijepi, mali primjerak/ ostavljaju sa "savršenom velikodušnošću" sav svoj prtljag na peronu.

Čim se više vlak udaljuje tim manje oni misle na njega. Ali osvaja ih misao na prtljag, na ovaj ili onaj predmet. I to još? Nenadoknadivi radni alat! Kako se može živjeti bez alata? Na to bismo ipak bili morali misliti. To je pogreška ovog opsjednutog koji je rekao da treba na sebe protegnuti riječi Evanđelja! Htio bih ga rado vidjeti ovdje. Lako je drugima propovijedati. Moj prtljag propada ostrag u udaljenosti od deset, dvadeset, trideset, stotinu kilometara... Sada više ne mogu usavršavati svoje talente, ni utjecati više na svoju sredinu, ni usavršavati više svoju naobrazbu, ni meditirati više o svom i-

dealu. Moje će zdravlje zakrljavati. /Oni postaju sve utučeniji./ Više ne ću sresti svoje znance. Moja je karijera upropaštena... žrtvovana moja djeca, moja budućnost, moj dom, naše prijateljstvo.

Tu se može samo jedno pametno učiniti: povući kočnicu za slučaj opasnosti, izaći, pozvati taksi i što je moguće brže uzeti prtljag, koji nam je kako je dokazano, još neophodan, jer mislimo da bez njega ne možemo biti.

I kad iščezne zlovolja koja je slijedila iza ove putne nezgode, počimamo opet sasvim ponizno i djetinje od Boga se nadati da nas on skrene i dovoljno zaposli da nam pomalo da zaboraviti ovaj pribor našeg posvećenja.

Samo nas Bog može kroz dugu molitvu tako promijeniti da prihvatimo ono što smo u početku zabacivali svim našim silama. Ali je pretpostavka da ga puštamo neka radi. Moramo uistinu biti spasonosnim zapovijedima potaknuti i duhom ljubavi oblikovani i promijenjeni da možemo govoriti Očenaš, da doista kažemo riječi: Oče naš.

Ima samo jedna tajna da naučimo moliti: jako dugo vremena govoriti posve kratke molitve. Kazati: Oče. Na tome se zadržati i promatrati da se na to ne misli. Opet početi. Ako to ne uspijeva, moliti za to da se do toga dođe.

Govoriti: neka bude volja Tvoja. Čekati dosta dugo da procijenimo kako daleko to ne želimo; do kojeg stupnja nas ta ideja obeshrabruje, mrska nam je, ispunja strahom, mogla bi nas sklonuti da bježimo. Us-

prkos tome ostati i već nešto bolje ponavljati: neka bude volja Tvoja. Smiriti se radi boli koju nam pripravlja ovaj početak iskrenosti, oslobođenja. I još jednom moliti da dođemo tako daleko da cijelim srcem mislimo i želimo: n e k a b u d e T v o j a volja.

KRUH NAŠ SVAGDANJI DAJ NAM DANAS

Stavi li se ova prošnja izvan suvislosti koju je predašnja stvorila, onda se sužava njezino značenje. Obično vjernici u tom času postaju aktivni. To je žalostan običaj. Tako dugo šute dok se radi o Božjoj časti. Njegovom kraljevstvu i Njegovoj volji. Ali im se žuri da mole za svoj kruh. Time ovaj dio Očenaša poprima ogavno sebični karakter. Gledamo li ga u jednakoj /nadnaravnoj/ perspektivi kao ostale, onda je to najponiznija prošnja koja se može formulirati.

Tko od nas očekuje svoj kruh od Boga? Svaki dan? /Daj nam danas/. A da se ne uznemirujemo nad slijedećim danom? Brižljivo smo se pobrinuli da si sami osiguramo kruh za sutra. I za prekosutra. Radimo toliko koliko

je nužno. Jer se čovjek može osloniti samo na sebe samoga! Kad se tu trebalo na Boga osloniti! Da, to se kaže prema obrascu, jer mu se time vjerojatno čini veselje. Ali ne treba se on bojati, da čovjek zaista u to vjeruje. Ako on može dodati neki mali kolač, to je vrlo lijepo od njega. Ali ako se radi o ozbiljnoj stvari, čovjek ipak ne može početi da se oduševljava...

Da se iskreno kaže: kruh naš svagdanji daj nam danas, to znači jednim udarcem prihvatiti cijelo siromaštvo, koje se sastoji u tom, da se sve očekuje jedino od Boga.

Računamo li zaista za svoj svagdanji kruh samo na Boga, onda imamo dušu jednog siromaha. Tada nismo više kao sin koji je zahtjevao svoju baštinu da može u tudini uređivati svoje stvari posve sam.

Daj nam danas...to znači: usvojiti da moramo sutra opet doći moliti. To znači: osloniti se. To je pristajanje, radovanje da čitav naš život potpuno ovisi o Njemu. Time priznajemo da samima sebi ne dostajemo. Niti materijalno niti duhovno, ni jedne sekunde. "Kao putnici". Bog je htio da mi budemo hodočasnici, koji žive od jednog dana do drugog, a da se nikada nigdje ne nasele.

Ako čovjek duboko ukorjeni svoj dan u nastojanje prošloga, već prestaje biti putnik. Biti kršćanin znači: prihvatiti da čovjek bude vječno istrgnuti. Takav mora svako jutro početi svoj dan kao da njegov život počinje iznova, a da ne zna čemu to služi; a da ne shvaća; tim što svaki dan nanovo više ne razumije i opet sve od njega očekuje.

Dan za danom očekivati svoj s v a g d a n j i kruh to znači: naše brige i mukc radosno ograničiti na vremenski razmak izmedu dviju Pričesti.

U pustinji mogla se mana sabirati samo za jedan dan, ostatak se pokvario.Bogatstvo upropašćuje i upropašćuje nas. O tome si čovjek nikada ne daje bolje računa nego kad ga naglo biva lišen i ima onaj neobičan u tisak koji je ujedno obarajući i olakšavajući. Ništa nam ne daje da bolje shvatimo blaženstva nego taj neobičan osjećaj olakšanja kojega nam posreduju katastrofe.

Lagani, mali potres, zemlja iznenada drhće pod vašim nogama. Čovjek se prestrašio ali je istodobno osjetio neko tajanstveno olakšanje. Bio je satjeran u svoje granice. Sjetio se da je neznatan, da posve sam nije mogao ništa... bio je munjevito oslobođen one iscrpljujuće iluzije koja daje vjerovati da bi čovjek mogao sam stvarati svoj život. Kod katastrofa najednom shvaćamo da naš život ne ovisi o nama; da ga trebamo samo primati; da će nam sve biti dano, sekundu za sekundom; da ne trebamo ništa drugo raditi nego se otvoriti, da ne trebamo ništa drugo raditi nego se predati.

Svi mi dahćemo pod prisvojenim teretom naše nezavisnosti i to opako naprezanje čini nas tako napetima, ukočenima, neugodnima, krutima i otvrdnulima.

Nakon jednog zračnog napada mogli su ljudi medusobno razgovarati na ulici! Svaki prolaznik koga je čovjek sreo, bio je udareni brat. Ovo bombardiranje srušilo je prije svega pregrade medu srcima. Vidjelo se - i

kako je to bilo lijepo! - ljude kako medusobno razgovaraju. Ali zašto su morali najprije postati siromašni. Nakon svršetka rata ljudi su opet činili tako kao da se nikada nisu vidjeli. Čovjek je opet postajao bilježnik i radnik.

Ako čovjek ima malo, daruje sve. A posjeduje li više, onda daje manje. Pun je zadovoljstva radi svoga posjeda ali ne bi htio ništa od toga izgubiti da ne bi time svršilo "Zadovoljstvo" a uspostavljeno umirenje, započeta sigurnost da ne bi štetovala.

"Jao bogatima", jer nas bogatstvo dispenzira od Boga - ili nas u najmanju ruku uvjerava - dispenzira nas od ljubavi, lišava nas "nepodjeljenog pripadanja Bogu", isključuje nas iz zajednice s Bogom i braćom.

Ali ako nas bogatstvo dispenzira od Boga, onda nas svijest da imamo Oca dispenzira od bogatstva. Oni koji se otkidaju od radosti na uživanju njegovih darova, okreću se Davaocu da mu kažu hvala. Podižu oči k očevu licu i nalaze u tom takovu nježnost da su zauvijek oslobodeni svake druge brige, svakog drugog nemira, svake druge žedi.

Čitava Isusova nauka ima za cilj da naučimo Boga svemu pretpostaviti. Ne "odreći se svijeta" nego pretpostaviti Boga! I znati da kod zamjene dobivamo. I radi toga biti radostan.

Radostan je tko se pouzdaje. Računamo li s Bogom? Ne pouzdajemo li se u Njega, onda Ga više ne nazivamo: Otac!

Svi smo se mi ukrutili od nepovjerenja i svaki dan hulimo na Očevu dobrotu;"To

bi bilo prelijepo da bude stalno", "uvijek je isto" itd. Kritizira se sve što Bog šalje. Bojimo se svega što nam je ograničio. Što mi za pravo očekujemo od Boga? Kod najmanje buke bojimo se najgorega - kao nemirna djeca u autu koja plaču kod svakog zavoja i htjela bi istrgnuti volan iz ruku vozača - mjesto da sebi kažemo: sve ide dobro jer Otac vodi. Nemam nikakvog straha.

Ako je čovjek doista rekao i mislio "Otac", onda je to tako. Dao je sebe iz svojih ruku, odrekao se i predao sebe. Ali mi imamo samo jednu brigu:da se osiguramo protiv Njega, protiv onog "Nepredvidenog". To smo ime dali Providnosti.

Hoćemo li svoju djecu dobro opskrbiti, onda to znači: oduzeti ih Providnosti.Sastoji li se u tome ljubav prema njima, činimo li time njima dobro? Sasvim sigurno, mi kod njih zastupamo Providnost. Sasvim sigurno da trebamo raditi. Ali protivno onome što bismo vjerovali, naše je djelovanje oslabljeno i osujećeno stalnim obeshrabrenjem ljudi koji ne vjeruju da imaju Oca.

Ispravno je reći da nam Otac prije svega daje oruđe za posao, naše ruke prije našeg kruha. Chesterton primjećuje da se jednom u godini zahvaljuje Djetetu Isusu za poslasticu koju se nađe u cipelama; ipak bi bolje učinili da mu svaki dan zahvalimo za to da se tamo nalaze dvije zdrave noge.

Naše je pravo bogatstvo međutim svijest da i onda imamo Oca ako nam je sve uzmanjkalo: kruh, ruke i noge. I upravo to bogatstvo moramo predati našoj djeci.

ćemo snagu da premještamo brda, ako znamo da nas je Otac poslao, da je nekoga trebao... da razveselimo ovoga čovjeka, onu ženu, onu djecu, da posvetimo ovaj posao, ispunimo tu zadaću, ljubimo sva stvorenja svoje okoline.

Tada ćemo raditi čvrstoćom ljudi koji su od nekog drugog ovlašteni odgovornošću, bez njihovog vlastitog sudjelovanja. Ali u tom se sastoji veliki problem da dospijemo do ravnoteže: dovoljno molitve i dovoljno rada, dosta neopreznosti i dosta opreznosti, izbjegavati nenaklonost a da ne upadnemo u pretjerano oduševljenje koje nas odvodi od bitnoga.

Moramo imati neizmjerno poštovanje prema našem radu jer on dolazi od Oca i obavljati ga velikim optimizmom jer smo u Njegovim rukama i obećao nam je svoju zaštitu, makar što se dogodilo.

Čuvajmo se toga da ovako molimo: Gospodine, spasi me, propadamo. Mi gladujemo: nahrani me!

Radi se uistinu o n a š e m kruhu. Tada molimo možda za odvažnost da svome susjedu damo njegov svagdanji kruh.

Ako smo hram "Duha Svetoga" / 1 Kor 6,19/ ako "ne živimo više mi nego Krist živi u nama" /Gal 2,20/, ako je Bog u nama, onda je on možda odlučio da s našim rukama, našim novcem i našim prijateljstvom budemo "providnost" za ovog ili onog našeg brata. Tim što svaki dan ponavljamo: "daj nam naš kruh" i pritom imamo u ormaru više nego je nužno, onda Ga možda nesvijesno molimo neka naša kamena srca preobrazi u ona od mesa i krvi... za

ovo mnogo veće čudo nego što je umnoženje kruha i riba.

Siromaštvo u sebi nije nikakva krepost. Ali ljubav to jest. Stoga se krepost siromaštva sastoji u jednoj takvoj ljubavi prema našoj braći i u povjerenju prema Bogu da nas ona osiromašuje u njihovu korist.

"Oče, sve što je Tvoje, moje je":vidjeli smo da je to više nego osjećaj zahvalnosti ili posljedica razmišljanja. To je veza podudarnosti. Jer "što je Tvoje" znači darivanje... onda moram i ja darivati, moram darivati Tebi kroz sebe.

Siromaštvo je božanska krepost slična poniznosti jer kao i ova ona je samo jedno drugo ime za ljubav. Bog je siromašan. Došao je u naš svijet kao siromah! Kao siromah došao je u našu sredinu da se Njegovi prepoznaju. Odrekao se svega što nas interesira, što nas privlači ili bi se doimalo, novac,ili moć. Izabrao je siromašni stalež, ne da se sakrije nego da nam objavi što je ljubio i što je bio.

Bog je siromašan: on nema ništa da nagradi one koji Ga ljube. On je ljubav. On može samo ljubiti. Sve što On može darovati jest da nas uči ljubiti kao što on ljubi. Tko bi od nas podnosio to užasno siromaštvo, tu strašnu nevolju Boga? Ništa ne pridržava za samoga sebe. On živi od dara /i siromasi, kaže se, "žive od darova, žive od darežljivosti"/. Oni koji Ga ljube morali bi to znati i biti oživljavani Njegovom ljubavlju, "jaki kroz njegovu snagu, radosni kroz njegovu radost, jer On im nema ništa drugo dati"!

U božanskoj obitelji čovjek ima samo ono što daje. Nismo li i mi to iskusili? Čovjek posjeduje samo ono što daruje i jedina prava radost je ona koja se mogla darovati nekom drugom.

Jacques Rivieres opisuje u svojim dnevnicima iz zarobljeništva sreću, koju čovjek osjeća kad nakon primitka paketa i podjele njegova sadržaja jednim udarcem biva siromašniji nego svi oni s kojima je podijelio svoj posjed. Znamo odkale potječe ova radost; tim što čovjek postaje siromašniji postaje više sin, tim što sve daruje postaje sličan Ocu.

Ili vidimo svu svoju sreću u darivanju - i biti ćemo blaženi na nebu "radosni nad svojom radošću", jedinom koja može tamo vladati; ili ne shvaćamo ništa o toj "protuprirodnoj","paradoksalnoj" radosti - i nebo nam ne kazuje uopće ništa. Ako jednom dodemo k svima onima koji se medusobno ljube, koji svoje vrijeme provode tim što ništa ne zadržavaju za sebe, koji sve dijele, koji se "žrtvuju" - i koji to očevidno čine rado, koji čini se u toj igri uživaju - onda ćemo se samima sebi činiti potpuno stranima.

"Radosni nad svojom radošću"... Siromaštvo se ne mora brižno analizirati. Ali ako ljubav, karitas, ne dostaje da nam u kratko vrijeme dade taj okus neba, da nas brzo učini rasipnim i siromašnima - ta obadva božanska poroka koja razumni kršćanin ne oprašta - onda se zaista treba kontrolirati da li smo svoje povjerenje uistinu stavili u Oca i svoju radost gledali u radosti drugih.

Duhovni su pisci našli jednu vrlo utješnu riječ: "Svoja dobra žrtvovati to nije ništa. Čovjek mora žrtvovati samoga sebe."

Mnogi su našli u tom herojsko rijesenje. Najednom su dostigli vrhunac svetosti. Ali njihova novčarka ostaje netaknuta! Trebamo si katkada dozvoliti neki privid "da vidimo da li to ide". Učimo se da se ne tješimo praznim obećanjima.

"Kod ustajanja žrtvujem svoj dnevni posao Bogu" kaže Lewis. "Ali još prije nego sam se obrijao, opet sam sve uzeo natrag."Čuvajmo se toga, da se za vrijeme čitavog života zadovoljavamo formulama. "Ja nikada ne idem na svečanu Misu. Tu čovjek gubi čitavo svoje prije podne", rekao mi je neki dobri kršćanin. Sigurno je više nego jedanput "žrtvovao čitav svoj život Bogu". Čitav moj život, ali ne moje nedjeljno jutro!

Moramo birati izmedu dva kraljevstva, Božjeg ili onog bogatstva ovoga svijeta, onog Božjeg ili onog ljudskog uspjeha,prestiža, odnosa, utjecaja...onog svih bogatstava, materijalnih i drugih. Čitavo naše bogatstvo, naša jedina sigurnost mora dolaziti iz svijesti da imamo Oca.

Isus u svojoj staji je beskrajno bogatiji nego mi svi, jer ima Oca i on to zna. Tko ima Oca "zadovoljava se time".Postati siromašan znači učiti da budemo zadovoljni s Bogom

Sretni siromašni: njima pripada nebesko kraljevstvo. Usudujemo se govoriti: Oče naš. To je pravo vlasništvo. Kako naivna smionost! S ocem se radi što se hoće. Ali vjerujemo li u Njega, usudujemo li se uistinu reći: Oče naš?

"Gospodine, pokaži nam Oca i nama je dosta" /Iv 14,8/, rekao je Filip. Kad bismo to mogli iskreno reći! Otac nam je pokazan. Biti ćemo sin ako se uistinu dan za danom budemo zadovoljavali s njime.

Kod prošnje za kruh mislimo često na one za koje smo obećali moliti.

Značajno je da mislimo kako možemo zagovorom nekako utjecati na Boga, učiniti Ga nekome sklonijim nego li bi On to bio po sebi.

Isus je tako postao čovjekom da je sebi ostavio u nama mogućnost moliti za ljude. Po ljudima, kroz njih se kao posrednike daje drugim ljudima. Bog nam je darovao realnu, nadnaravnu djelotvornu snagu nad drugima. Htio je da spasenje bude doživljaj zajednice. Bog je "Otac obitelji", Otac brojne obitelji.

Molitva nam daje nadnaravnu moć nad drugima. Moli li neki svetac za nas, onda on djeluje doista neposredno na nas. "U Bogu" se ljubiti ne znači ljubiti se izdaleka. Mi smo u Bogu i naša ljubav ne putuje daleko. U Bogu se ljubiti znači: u drugima ljubiti ono što je u njima od Boga. Pustiti da drugi u nama ljube Boga. Čim više ćemo biti od Boga tim ćemo se više medusobno ljubiti. Osjećaj naše osamljenosti, rekao je Emmanuel Mounier, je svijest o svemu onom što u nama još nije oduhovljeno.

Tijelo izolira, duh stvara zajednicu. O tom piše neki srednjevjekovni autor:

"Ti si mi prisutan i ja sam tebi prisutan u tvojoj molitvi. Ako kažem: prisutan onda ne budi time iznenaden.Jer ako ti me ne ljubiš,ako me ljubiš jer sam slika i prilika Božja, onda sam ja tebi tako prisutan kao što si ti sam sebi..." "i ja sa svoje strane

ljubim tebe tim što ljubim Boga. Dok mi tako tražimo isto i težimo k istome uvijek smo jedan drugome prisutni u Bogu u kome se ljubimo."

Oni koji su iznad materijalizma jedne previše sebične prošnje, dolaze tako daleko da kažu: "Je li svagdanji kruh dakle euharistija? Ne. Time se mislilo sav kruh. Očenaš je bio ustanovljen prije Euharistije.

Svagdanjem kruhu Očenaša pripada sve što treba hraniti našu dušu i naše tijelo jer život ne dijeli jedno od drugog. Katkada je to gorak ali uvijek hranjiv kruh.

Svaki put kad se Krist pokorio, bio je nahranjen, ojačan..."I što? Da kažem: Oče, spasi me od ovoga časa?! Ali sam i došao radi ovoga časa! Oče, proslavi svoje ime! - I dođe glas s neba: I proslavih ga i opet ću ga proslaviti" /Iv 12,27-28/. U Getsemaniju "Tada mu se ukaza anđeo s neba i počne ga hrabriti" /Lk 22,43/.

Je li Bog tvrd? Da, katkada. On je otac, nikakav djed koji mazi. On nas dosta poštuje da nas drži sposobnima, dostojnima patnje. "Uistinu je dolikovalo onomu, za koga je i po komu je sve, kad je htio privesti slavi mnoge sinove, da patnjama učini savršenim začetnika njihova spasenja" /Hebr 2,10/.

Ne govorimo: "Bog mi je uzeo ovo ili ono. On me orobio". Ne. Ako trpimo radi oskudice, dao nam je ono najveće što može dati: da sa svoje strane dajemo. Zove li nas Bog na žrtvu, ne kidajmo, ne razrezujmo veze koje nas tako bole. Prinesimo ih za žrtvu Bogu. Dajmo Bogu da u nama postane Bogom. Ostanimo šuteći pred Njim, dok nas on darujući i ljubeći

tako uzdigne da sami možemo darivati i ljubiti.

Ako trpimo, Otac nas slijedi pogledom, istom brigom, istim divljenjem i istom brižnom nježnošću, istom željom da pomaže i štiti kao što je gledao Sina gdje ide na svoj križ.

. . . .

OPROSTI NAM GRIJEHE NAŠE

Čeznemo li uistinu za tim? Kad izgovaramo tu prošnju, ne nalazi li se u nama isto toliko licemjerja kao i u trenutku kad kažemo "Oče naš" a da ne želimo dijeliti:"dođi kraljevstvo tvoje" tim što prije svega mislimo na svoje; "neka bude volja tvoja" pri čemu smo čvrsto odlučili da ju što bolje prilagodimo svome ukusu? Ispovijedate li se rado? Kako je dugo prošlo od kad se više niste ispovijedali? Jedan mjesec? Četvrt godine?Godina? I vi tvrdite da čeznete za tim da dobijete oproštenje?

Dobiti oproštenje od nekog koga smo uvrijedili ne znači: dospjeti dotle da se život s njim jednostavno nastavlja kao da se ništa nije dogodilo. "Činiti kao kad ništa ne bi postojalo": to je riješenje kod kojega najra-

dije ostajemo, riješenje s našim bližnjima. I s Bogom. Zato se ispovijedamo što je moguće rijede. Zadovoljavamo se njegovim šutljivim oproštenjem kao onim koje nam je osigurano pod ovim ili onim od nas dobro prostudiranim uvjetom.

Nismo li još nikada iskusili radost da upoznamo neku pogrešku, da je priznamo i potražimo onog koga smo uvrijedili: "poći ću svom ocu pa mu reći..."; da vidimo kako on širi ruke kao otac izgubljenog sina: "Dok je još bio daleko, opazi ga njegov otac i sažali se te poleti..."; da vidimo njegovu radost što nas je opet našao: "I počnu se veseliti"? /Lk 15,11-32/.

Kad se to svaki puta svetkuje ako se vratimo natrag, zašto se onda češće ne vraćamo natrag? Zašto smo tako škrti prema Bogu i tako mu rijetko dajemo radost da nas privije na svoje srce?

Mi ne volimo "izričito" oproštenje a ipak se Bog nikada ne pokazuje kao Bog nego kad oprašta.

Bog je ljubav. On je darivanje. On daruje milost. Ali najjača je ona ljubav koja nadvladava glavnu zapreku: savršeno darivanje, savršenost darivanja je upravo pardon, oproštenje i najveća milost je pomilovanje. "Kad ne bi bili nikakvi griješnici koji trebaju više oproštenja nego kruha, onda ne bismo upoznali dubinu bož. srca".

"Tako će biti veće veselje na nebu zbog jednog grešnika, koji se obrati, nego zbog devedeset i devet pravednika, kojima obraćenja ne treba" /Lk 15,7/. Kako dolazi do toga da jedan sakramenat koji na nebu izaziva tako veliku radost, na zemlji pobuđuje tako veliku nenaklonost? To leži u oholosti, stalnoj sklonosti da se ušančimo, da sami sebi dostajemo, da se izoliramo. Što vi zapravo volite: biti griješnik kome Bog oprašta ili biti bez grijeha ali i bez njegove Božje ljubavi? Biti zadovoljan sa sobom ili s Bogom?

Samo posvemašnja poniznost daje nam da veselo podnosimo usporedbu između naše nedostojnosti i Božjeg dostojanstva.

"Može biti", kaže Lewis,"da se spasenje ne sastoji u uništavanju onih vječnih momenata /grijeha/ nego u savršenoj poniznosti, koja zauvijek podnosi sramotu i raduje se da je ona dala božanskoj samilosti priliku da se iskaže: koja je sretna što čitav svemir doznaje za to".

Ništa nije tako opasno za naš duhovni život kao želja da postanemo "dostojni" Božje ljubavi prema nama. Nikada ne ćemo Boga bolje upoznati nego ako smo naučili da shvatimo mjeru naših grijeha. Na neizmjernom,neumornom strpljenju njegovog opraštanja ocijenit ćemo njegovu bezgraničnu ljubav.

Čuvajmo se da se naše kajanje ne sastoji samo u želji opet doći u red. "Nevezan i slobodan". Idemo "se ispovijedati" da "budemo slobodni od toga". Slobodni, od čega? Slobodni, od koga?

Nije li smisao ispovijedi da u zaboravljanju naših grijeha više ne mislimo na Boga - na darivanje, na nepodnosivi Božji pardon. Što više ispovijed nam dariva pristup u jedan život gdje se ne može više na ništa dru-

go misliti nego na Njega. Bog govori u nama: "Šuti. Prestani nabrajati sve svoje ludosti. Vjeruješ li u mene? Vjeruješ li da te dosta ljubim; da mi je dovoljno stalo do tebe; da je u meni dosta nježnosti za tebe; da se dosta radujem nad najmanjom gestom koja mi pokazuje tvoje odobravanje da ti dapače oprostim ovu budalasta ispovijed koja je jedan grijeh više?" Znamo li za jedno takvo oproštenje, jednu takvu ljubav, onda ćemo biti tako preplavljeni radošću i zahvalnošću ča nemamo više ni kakve radosti na griješenju. To je apsolucija.

Savršeno, nesavršeno kajanje? Potrebni su uvjeti? Tako kompliciramo stvari da zaboravljamo one uvjete bez kojih bi naše ispovijedanje bila samo lakrdija: vjerovati da nas Bog ljubi. "A mi smo upoznali ljubav... i vjerovali u nju". I "u ovome se sastoji ljubav: nismo mi ljubili Boga, jer je on nas prvi ljubio"/I Iv 4,16.10.20/.

Ići se ispovijedati znači: otići tamo i nešto srdačnije razviti ljubav prema Bogu. Ponovo si dati reći da nas Bog ljubi. Početi u to vjerovati. I ujedno otkriti da do sada nismo nikada u to vjerovali da bi se za to moralo moliti oproštenje a ne za one litanije gluposti koje služe samo tome da maskiraju naše pravo siromaštvo, naše istinsko protivljenje.

Bruce Marshall pripovijeda u svojoj knjizi "Sva krasota je iznutra" o ispovijedi nekog starog mornara koji je umirao u nekoj jazbini. Kad ga svećenik napokon pita: "Kajete li se za sve to?" umirući ne može u svojoj iskrenosti ništa drugo reći nego - ne. To su njegove jedine dobre uspomene, jedini trenutci gdje je u njegov život došlo nešto prijaznosti. "Vi ste jedini bili nešto ljubezni sa mnom". I svećenik je bio ganut istinitošću ovog priznanja iz kojega je čuo toliko više pravednog nego obično i reče mu jesnostavno: "Možete li se barem pokajati zato što se ne možete pokajati?" Ne možeš li se kajati što nisi vjerovao u ljubav koja je takve mršave radosti tako nadilazila, da bi ti ona dostajala kad bi je ti bio poznavao; da je više drugdje ne bi tražio, niti bi bio tražio, niti bi počinio sve te ludosti da prevariš svoju glad. Ono žaljenje je mnogo potresnije nego naše neodredeno kajanje. Uvijek se varamo u ravnini i oplakujemo djela da se odvratimo od istinskog uzroka kojega se ne želimo ostaviti.

Ako u nekoj lokvi leži lješina, onda se na površinu dižu uznemirujući mjehuri. Vlasnici se stide i čine sve da odstrane te mjehure da opet uspostave glatkoću površine. Trče dapače specijalistima da oni natrag zadobiju čistoću vode. Ali kad im specijalista veli: "Moj gospodine, ne isplati se te mjehure uništavati. Doći će drugi. Morate se sam odvažiti, zaroniti i lješinu izvaditi", onda se kaže: "Nikako!" - Vi ste plaćeni zato da udaljite mjehure. Odstranite mjehure i pustite nas u miru!"

Točno se tako vladaju mnogi peniten ti. "Oče...ne znam kako je do toga moglo dići ...kod jednog tako dobro odgojenog mladića kao ja, jedne voditeljice Katoličke Akcije kao što sam ja ... Konačno je nastao mjehur. Oče, to je strašno, zaklinjem vas, odstranite taj mjehur". Ispovjednik na drugoj strani rešetke uzdiše i pita: "Dijete moje, molite li?"

Nešto začuden radi ovog skretanja penitent on da obično daje sasvim neinteresantne odgovore: "Jutarnju molitvu zaboravljam, ali večernju obavljam skoro uvijek". Svećenik uzdiše još jednom i nastavlja: "Dijete moje, živite li obično u Božjoj prisutnosti?" Ovaj puta se penitent miče u svom kutu i postaje nestrpljiv. "Prokletstvo", kaže u sebi, "imam sreću. Namjerio sam se na mistika!" Penitent hoće, želi, zahtjeva samo jedno: neka mu se unište mjehuri, uostalom neka ga puste na miru, neka ga puste "ići u miru"; zato je došao. Na pokon odgovara i uzdiše: "Oče, ja sam jako zaposlen, imam mnogo raditi: posao, obitelj, djeca, društvo, ja nemam dokolice. Mislim na Boga, da ... kad imam vremena za to".

Što mu treba drugo odgovoriti nego da ništa ne koristi te mjehure odstraniti kad ipak novi nastaju. U svijetu živjeti a da se ne griješi, to znači: ići po vodi a da se ne potone. To je čudo. Tko se tu može spasiti? Na to pitanje Isus je pogledao Apostole i reče: "Ljudima je to nemoguće, ali nije Bogu. Bogu je sve moguće" /Mk 10,27; Mt 19,26;Lk 18 27/. Kad je sv.Petar čvrsto držao Gospodinovu ruku u svojoj išao je po vodi kao preko ceste. Ali za one koji hoće ići jedino vlastitom snagom, događa se iz čistog Božjeg smilovanja da kod potonuća postaju mokri i to primjećuju.

To je sreća za grješnika da nastaju mjehuri, da postoji nešto što mu pokazuje ozbiljnost njegovog stanja. Naši su grijesi alarmni signali. I mi se idemo ispovijedati da udaljimo signalnu stanicu!

Svaki se put trebamo nadati da ćemo se izliječiti, da možemo izvući lješinu! Ali

se zato mora najprije priznati njezino postojanje.

"Oče, blagoslovi me jer sam sagriješio", kaže se kod ulaska u ispovjedaonicu:jer sam primio prvu, veliku milost da vidim da sam sagriješio.

Pred Isusom se čovjek osjeća kao grješnik. Kod Isusa se ne bi tako ispovijedao kao što to sada čini. Ova vrsta formalnosti da se opet uspostavi ljepota, opet zadobije izgled, skupo bi nas stajala. Najednom bismo znali što nam nedostaje, koja je naša najveća pogreška, koju nismo nikada spomenuli a koja sve ostalo objašnjava. Pod njegovim pogledom vidjeli bismo sebe odjednom kakovi smo. Njegova bi ljubav dala da naša provre iz dna duše naše suhoparnosti, naše suše. Vidjeli bi smo što smo postali tim što smo počeli nalaziti ono što bismo bili mogli biti, ono što bismo trebali postati.

Oni koji su susreli Isusa, vidjeli su u sebi kako se bude neizmjerni, nepoznati predjeli njihova bića koji su do tada uvijek bili potisnuti, umrtveni. Oni se više nisu prepoznavali, toliko su osjećali kako iz njihove nutrine rastu beskrajne struje radosti, nježnosti, plemenitosti i zahvalnosti, jer su otkrili da ih je Gospodin poznavao, tražio i odav-na očekivao. Gospodin ih je zvao njihovim imenom.

Povijest Zahejа /Lk 19,1-10/ je povijest svakog od nas. On se popeo na jedno drvo da vidi tko je Isus. Tada je čuo zvati svoje ime: "Zaheju, sidi brzo dolje!" Isus ga zove njegovim imenom. Isus se poziva k njemu kao nekom starom prijatelju! Govori dapače sa

svim povjerljivo s njim. Šali se: "Siđi žurno dolje!" U Evanđelju se kaže da je Zahej bio malena stasa i imućan. Prema tome bio je prilično debeo i nenaviknut penjanju na drvo. Tko ima iskustvo u penjanju zna da uspinjanje još ide, ali silaženje... I Gospodin mu kaže: "Siđi žurno dolje". Svi su se pri tom odmah nasmijali. Iznenaden skotrljao se Zahej dolje i nije više znao što bi od zbunjenosti i radosti. Isus se pouzdao u njega; Isus mu je darovao svoju naklonost i htio je doći u Zahejevu kuću. Vrtjelo mu se po glavi; radi toga je izgubio proračun. Polovicu svoga imetka dao je siromasima i ako je komu učinio krivo vratio je četverostruko. Što će mu ostati? To mu nije zadavalo brige. Kako se mogao na to čvrsto uhvatiti? Odsada je posjedovao drugo blago: Bog ga je ljubio. -

"Evo, dajem!" Evo, kako velikodušan, dobar, pravedan i sretan osjećao se i on. Nikada ne bi zaboravio ovaj neobičan trenutak kad se radost nad njegovim novcem promijenila u dostatnost Boga.

Kad dođemo u nebo, Zahej će nam pripovijedati kakav je bio bekrija i kako je dobar Bog koji mu je oprostio sve jednim udarcem; kako je jak Bog koji ga je mogao tako promijeniti i postići da Zakej bude davaoc!

"Kako i mi otpuštamo dužnicima našim": to nije nikakvo cijenkanje. To ne znači: Gospodine, gle, kako ja opraštam, sad oprosti i Ti. Moramo to tako razumjeti: Oprosti, i tako ćemo mi oprostiti i tako ćemo znati kako se oprašta. To dokazuje, da nismo primili nikakvo oproštenje: ako mi opet ne možemo oprostiti. To dokazuje da mi nismo primili Božju

ljubav: ako ne možemo darivati. "Evo, dajem", rekao je Zahej. Jer mi možemo samo ono dati što smo primili.

Nauka je sigurno obrazložena. Tko je najprije oprostio? Tko je kao prvi ljubio, darovao? To je svakako Otac. Ovdje nema nikakvog oklijevanja. Niste vi oprostili i Bog nije nasljedovao vaše opraštanje nego je Bog otkupio svijet, toliko je ljubio svijet, da je predao svoga Sina da oprosti svijetu.

Već ljudi St.Zavjeta predbacivali su Bogu da je predobar: tako brat izgubljenog sina, tako "dobri" pred čijim je nosovima Zahej triumfirajući uveo Isusa u svoju nepravedno stečenu kuću. "Ako to dostaje da iz svega izvučemo dobit, da imamo čast njegovog posjeta, ne uvidam zašto bi se trebalo ustručavati! Na kraju uhvate uvijek dobru stranu najlukaviji. Sad čovjek zna što mora činiti da postane poštovan!" itd. /Biste li i vi to kazali?/.

Jona kojemu je Bog naložio da Niniviljanima pomogne kod njihovog obraćenja ne nalazi ništa utješljivije, jasnije i ohrabrujuće nego da im govori: "Još četrdeset dana i Niniva će propasti! Još četrdeset dana i Niniva će propasti!" I usprkos tome ljudi Niniviljani su se kajali. "Stanovnici Ninive su povjerovali Bogu i naredili post i navukli pokorničke odijela od najvećeg do najmanjeg.... I Bog se pokajao radi zla kojim im se zaprijetio i nije to učinio". A Jona? On je ogorčen i htio bi umrijeti. Život u kojemu se vide takve stvari, on više ne želi. "Ah, Gospodine, nije li to bila moja misao, kad sam još bio u svojoj domovini?... Znao sam da si ti Bog

milostiv i milosrdan, spor na srdžbu, bogat milostima, koji se kaješ radi nedaća. Gospodine, sad mi uzmi život! Bolje je za mene da umrem nego da živim!" I s njim je Bog "predobar" - mjesto da ga kazni za njegovu tvrdoću, izmislio je čitavu ovu avanturu s čudesnim drvetom, koja je tako puna humora, ljupka i draga. "Sunce je peklo Jonu u glavu. Tako je postao sasvim iscrpljen i želio je sebi smrt i rekao: Bolje mi je umrijeti nego živjeti! Onda reče Bog Joni: Ljutiš li se radi čudesnog drveta? Jona odgovori: S pravom sam do smrti rasrđen. Polazeći od njegovog čudesnog drveta i njegove zlovolje daje mu Bog objašnjenje, ispričava se i brani svoje milosrđe: "A meni nije trebalo žaliti Ninivu, veliki grad u kojem je više od 120 000 ljudi koji ne razlikuju ljevicu od desnice! Ti se ne ćeš samnom interesirati za njih, biti nešto samnom dirnut, nešto samnom ljubiti, nešto oprostiti kao što ja tebi opraštam? Nešto samnom darivati, što ti od mene primaš u svakom trenu"/Jona 3 i4/.

Moj sine, moramo ipak ... govori i objašnjava otac izgubljenog sina ogorčenom bratu. To je isti ton, isto Božje razočaranje koji uvijek iznova vjeruje da dijelimo njegovu radost, da se radujemo njegovoj dobroti, s njime primamo ovu darežljivost, ovo milosrđe; Bog koji uporno sanja o tom da nas sa sobom sjedini, da nas podigne na razinu ove svečanosti.

Izgubljeni sin napušta očinsku kuću jer nije vjerovao. Nije više imao vjere u očevu ljubav i zahtjeva svoj dio baštine, da sasvim sam ureduje svoje poslove. Kad se odlučio povratiti i moliti za oproštenje njegovo je srce još mrtvo. On misli da više nije ljubljen, da više nije sin. Vraća se natrag samo da ne umre od gladi. /To je nesavršeno pokajanje./ Ali otac ga je odavna očekivao, odavno ga više ništa nije radovalo nego pomisao da bi se sin mogao povratiti. Čim ga otkrije, žuri napolje njemu ususret, grli ga, ne daje mu ni vremena da dovrši svoje priznanje i poziva sluge da ga obuku, nahrane i njeguju.

Jer mu je iskazana tako velika ljubav počeo ju je sin u tom trenutku i osjećati, biti njome ispunjen. Spopada ga neslućeno kajanje. Istom kad ga je otac zagrlio, prosudio je svoju nezahvalnost, svoju okrutnost, svoju drskost, svoju nepravednost. Istom onda se povratio, postao opet sin, otvoren i povjerljiv, opet postaje živ. "Moj sin je bio mrtav i ponovo je oživio".

Stariji sin - "pravedni" iskusio je sličnu promjenu. Ali njegov je slučaj mnogo teži. Ne smije se reći da Bog više ljubi grešnike nego pravednike /ako ima pravednika!/. Majka ne ljubi bolesno dijete kojemu posvećuje svoju posebnu brigu više nego zdravu djecu koju pušta da se sama igraju. Ali ona to dokazuje na drugi način. Kad se kaže da bludnice idu pred nama u nebesko kraljevstvo, onda ne ćemo mi ići iza njih ukoliko smo "pravednici". Ukoliko se ljudi ustručavaju priznati svoje grijehe; ukoliko su oni oholi grešnici, Bog im pretpostavlja ponizne grešnike. Mi smo vrlo često pobijeljeni grobovi: dobro premaljani, prikriveni, dobro lakirani i udešeni da čuvamo lice. Bog odbija takvo pretvaranje.

Stariji je sin možda u stanju milosti ali mu sigurno manjka zahvalno mišljenje. Nije počinio nikakav teški grijeh /"Nisam ni-

kome učinio nepravdu"/, ipak je bez ljubavi. Njegova ga je pravednost ogorčila: "Služim ti već mnogo godina i nikada mi nisi dao jare da bi mogao držati gozbu sa svojim prijateljima" - to je sigurno bol radi toga što nije raskalašen kao drugi! /Sigurno je ljut na sav svijet što je tako krepostan./ Što to unosi! Nikad se čovjek ne ohrabri. A dovoljno je da taj mali ludak, nakon što je sve spiskao, izigrava veliko kajanje - jer gladuje - da se čitava kuća dovodi u nered. I ja se još trebam praviti Jakobom i u toj lakrdiji pjevati svoju ulogu? Nikad u životu! Neka oni sami jedu svoje utojeno tele!

To podsjeća na posljednji sud kako ga je prikazao Jean Anouilh: Svi su izabrani sakupljeni pred vratima raja. To će biti trenutak gdje oni mogu ući. Tada se proširi nevjerojatna glasina: "On će i drugima oprostiti!" Na to su svi tako rasrdeni i izvan sebe da ih Bog mora sve strovaliti u pakao.

Ali otac u svojoj dobroti razumije i tu patnju. I s tim će sinom otac imati strpljenja. On moli, on se ispričava. "Sine moj, ti si uvijek samnom i sve moje je tvoje. Ali moramo se ipak gostiti." Ovo oproštenje nije bilo izgovoreno. Ali kako je veliko moralo biti postidenje starijeg sina pred tolikom blagošću. Sve je bio predvidio samo ne tu poniznu nježnost. Iznenada se našao razoružan, smeten, sudjelujući na općoj radosti. I pitao se kako je samo mogao na to misliti da namjerno ostane daleko; kako je samo jedan trenutak mogao pretpostaviti da lude posve sam nesretan kad su se svi drugi međusobno ljubili i jedan drugome opraštali. Na sreću je otac

bio drugačiji.. na sreću je otac bio mnogo bolji nego oni svi!

"Samo Bog može oprostiti grijehe". Samo on može izvršiti taj pokret milosti, radosti, obilja, ljubavi i dobrovoljnosti. To je mučno. Način na koji dajemo oproštenje često je jadan. U mnogim obiteljima se zauvijek razdvaja čim se oprostilo. Nadmoćnost na licu onih koji su oprostili bila je tako ogorčavajuća da oni kojima je bilo oprošteno nisu im to više nikada mogli oprostiti!

Da se pravo oprosti treba mnogo ljubavi. Jedino oproštenje koje bismo mogli pravo dati jest ono koje smo primili od Boga /još jednom: samo ako je čovjek pravo iskusio Oca, postaje bratom/. Tko ne oprašta, taj ne ljubi. Tko malo oprašta, taj i ljubi malo. Tko mnogo oprašta, taj ljubi mnogo.

Kad čovjek napušta ispovjedaonicu, najradije bi sve zagrlio, molio za oproštenje. Čuj, Bio sam tako lud da sam vjerovao da bi ti imao nešto oprostiti. Sad više ne znam. Iskaži mi uslugu da prihvatiš moje oproštenje. Primio sam tako mnogo da moram dijeliti. Uzmi jedan dio oproštenja kojega imam u obilju. Oprosti mi što sam ga tako loše ponudio.

Istim se pokretom ulazi opet u Božju ljubav i bratsku ljubav, u sjedinjenje s Bogom i ono s Crkvom iz koje se čovjek izopći o kroz grijehe, kroz stanje grijeha. Svi nam opraštaju ako nam Bog oprosti. Svi nas ljube ako nas je Bog nanovo naučio ljubiti. /Ako to ne bi bilo tako, onda bi to bio znak da je nešto krivo i mora se još jednom ispovijediti./

Sve ljubimo, svima opraštamo... Čuvajmo se međutim da jedno ne zaboravimo. Postoji biće koje nas je razočaralo i uvrijedilo, biće s kojim smo stalno nezadovoljni i koje se nismo usudili nikom drugom pokazati. To smo mi sami. Tako smo često siti sebe. Prezasićeni smo naše osrednjosti, gadi nam se naša nepostojanost, umorni smo od naše mnonotonije. Živimo u nekom stanju hladnoće i dapače neke nevjerojatne mržnje prema tom najbližem bližnjem, kojega nam je Bog povjerio da ga vodimo i njemu žrtvujemo. Ne bismo se usudili da jednog Božjeg stvora osudimo istom prezirućom nemarnošću kojom sami sebe tlačimo. Kaže se da svoje bližnje trebamo ljubiti kao same sebe. Trebamo dakle i sebe ljubiti kao što nastojimo ljubiti svoje bližnje. Tu moramo moliti Boga da nas uči da samima sebi oprostimo, da utišamo srdžbu svoje oholosti i razočaranja našeg častoljublja. Molimo ga da nas dobrota, nježnost, obzir i nečuveno pouzdanje kojim on oprašta, tako daleko osvoji, da se riješimo gnušanja nad sobom koje nas posvuda prati a nijednom nas ne postiđuje.

Božju ljubav prema nama ne možemo upoznati a da ne promijenimo mišljenje i osjećaj s obzirom na sebe: a da mu ne damo pravo, i protiv sebe, ako nas ljubi.

Božje oproštenje pomiruje nas s njime, s nama i sa cijelim svijetom.

I NE UVEDI NAS U NAPAST,

NEGO OSLOBODI NAS OD ZLA

Ne uvedi nas u napast - to zapravo znači: Ne daj da podlegnemo napasti! Jer Bog nema nikakve radosti u tom da nas "zavodi" na zlo! Ali ne smije se nikada zaboraviti da aramejski jezik nema mnogo niansa.

Ali ne treba moliti da napast izostane. Prava misao jest: ne daj da podlegnemo. Bog nikoga ne kuša, kaže sv.Jakob: "Neka nitko u svojoj kušnji ne kaže: - Bog me kuša -, jer Bog ne može biti iskušan, da čini zlo. I on nikoga ne kuša, već svakoga kuša njegova vlastita požuda, koja ga povlači i mami... Nemojte se više zavaravati,moja ljubljena braćo! Svaki dobri dar i svaki savršeni poklon dolazi odozgo; silazi od Stvoritelja zvijezda, kod koga nema ni mijene ni sjene promjene. On nas je dragovoljno rodio riječju istine, da budemo kao prvenci njegovih stvorenja" /Jak 1,13-18/. Bog ne vodi u napast, Bog ljubi.

Ali on nam iskazuje čast, da nas čuva od svega, kao što to čine kvočke među majkama, koje svoje odgajaju u vati. Bog nije htio da svijet bude kao oni loši kolegiji, u kojima, da budu sigurni, da se učenici pristojno ponašaju, bivaju uvijek praćeni od dvoji-

ce nadziratelja i bojažljivo izbjegavaju sve "prilike za grijeh", ali ujedno potiskuju sve prilike svijesnog odlučivanja protiv grijeha!

Jer smo mi "odozdo", nama sve posta je napašću - i moliti za uklanjanje znači:za-htjevati uništenje svijeta -, sve nas mami da napustimo Boga, da tražimo sebe, da posjeduje mo i da zatvorimo ruke. Ali istodobno sve nam služi kao prilika da volimo Boga, da sebe pre damo, da se otvorimo, da same sebe srušimo s prijestolja, da se damo u njegove ruke.

Mi nismo u stanju da odstranimo na-pasti, ali smo slobodni ili da radi njih kori mo Boga - i onda podliježemo - ili da ga radi toga još više ljubimo. "Ja nesretan čovjek, tko će me osloboditi od smrtnog tijela?" piše sv.Pavao. Ali je odmah dodao sabirući se:"Bo-žja milost po Isusu Kristu našem Gospodinu! /Rim 7,24-25/. Ovdje je naša sloboda. Ona se mjeri prema ljubavi.

Samo velika poniznost dozvoljava nam da napasti upotrijebimo kao sredstvo pri-stupa k Bogu, kao sredstvo da umnožimo naše pouzdanje u njega. Petar možda ne bi zatajio svoga Gospodina, kad bi, mjesto da kaže: "Ako se i svi pokolebaju zbog tebe, ja se ne ću ni kad pokolebati" /Mt 26,23/, priznao: Gospodi-ne, to će biti strašno, to nadilazi moje sna-ge; dođi mi u pomoć, ne ostavi me nijedne se-kunde..." /Omiljela molitva sv.Filipa Neri glasi: "Gospodine, ne uzdaj se u Filipa!"/.

Mi posrnemo kod prve zapreke. To je sigurno. Dobro znamo to... od vremena kad sva ki dan nanovo započinjemo! Moramo moliti Go-spodina da nam pomogne i zahvaliti mu za onu neprestano pružanu priliku da mjerimo njegovu

ljubav

Nego izbavi nas od zla:"zlo" ne sto ji slučajno u singularu. Zna se dobro da će zlo doći i čitav ostali Očenaš pokazao nam je kako je to neizbježivo, korisno, ugodno i "po svećujuće" da ih imamo. Ali znamo također da postoji samo jedno jedino zlo, grijeh.

Postoji samo jedan grijeh, to jest: ne ljubiti. To jest: odijeliti se,povući se, odreći se svojih mogućnosti komunikacije.Grije-jeh je ekskomunikacija, dobrovoljno isklju-čenje iz bratske zajednice. To je zlo kojim smo stalno napastovani i od kojeg da budemo oslo-bođeni moramo neprestano moliti. Svaki puta kad učinimo grijeh imamo predokus pakla, jer on nije ništa drugo nego konačno utvrđivanje ovog stanja protivljenja. Libera nos a malo: izbavi nas "od Zloga".

Oko nas se stalno bore dva kraljev-stva.Tako biva naša vječnost malo pomalo odre đena u pravcu jednog od njih. Ali mi kušamo obadva, jer je Bog htio da možemo birati.

Pakao je stanje. Stvarno su nebo i pakao za nas već počeli. Oni su prisutni u na šim dušama i bit će to uvijek samo tamo. Mo-ramo iz našeg duha rastjerati djetinjaste, smiješne predodžbe mitološkog pakla Vergila i Dantea. One su umirujuće, jer su tako prestra šujuće. Jer tim što sebi kažemo - i s pravom-da je Bog dobar, gotovo automatski isključuje mo ideju da će on nekoga strovaliti u kipuće ulje. I problem iščezava.

Kako je zastrašujući pakao u svako-me pojedinom od nas, taj bijes uništenja koji sjedi u dnu našeg srca, taj sakriveni očaj ko-

ji je uvijek spreman da sve poplavi i razori.

Ljubav je jaka kao smrt i njezina je strast nesavladiva kao carstvo mrtvih, kaže Pjesma nad pjesmama; durus ut infernus. /8,6/. Ljubav je nesavladiva kao pakao. Pakao - okus na njemu - okus na uništavilu iste je žestine i nepopustljivosti kao ljubav. Čovjek se strovaljuje unutra istom/strašću, hoće biti siguran, da je zgazio zadnje klice nade da više ništa ne će smetati tu nepokretnost od koje se očekuje mir. "Manje boli biti mrtav nego živ". I čovjek se odluči da postane nepokretan dok na to uslijedi smrt, ne ljubiti više - žrtvovati se doduše, da ali ništa više ne očekivati za to, od nikoga više ništa ne očekivati /tako se više ne razočarava/, ne vjerovati više da netko nekoga osobito ljubi /kasnije boli ako čovjek vidi da se razočarao/. Od sada će pokušati da se sam snađe, da posve sam trpi i umre.

Patnja je za nas oskudica nekog dobra, a pakao je zato tako bolan, jer tamo nemamo najveće dobro, za koje smo bili stvoreni: Boga koji je ljubav.

Bog nas ne će nikada siliti da ga ljubimo. On nam daje slobodu. Da možemo dospjeti u nebo, moramo se za to odlučiti. Da tamo budemo sretni, moramo rado ljubiti.

Rješenje sel-enja duše samo potisku je problem: nikada nas ne će mnogostrukost pokušaja prisiliti da kažemo "da".

Bog je učinio najviše što je mogao; postao je čovjek, pokazao nam je put, dao je svoj život. Nema veće ljubavi nego darovati svoj život ... Zašto ga još moramo moliti?

Konačni odgovor je svima onima koji odbijaju nauku o paklu, prema Lewis-u, pitanje: "Što prema vašem mišljenju treba Bog učiniti?" Izbrisati njihove pogreške i pod svaku cijenu dati tim stvorenjima jednu novu šansu, tim što odstranjuje sve teškoće i pruža svaku čudesnu pomoć? Ali to je baš učinio na Golgoti. Oprostiti im? Oni ne žele imati nikakvo oproštenje. Pustiti ih u miru? A, vjerujem da on to upravo čini.

Neki kažu: Neka bude volja Tvoja! A nekima mora Bog konačno reći: Neka bude vaša volja!

Isto tako kao što je nebo ono gdje se može reći: Oče, sveti se ime Tvoje! Oče, dođi kraljevstvo Tvoje! Neka bude volja Tvoja.. tako je pakao nekako obrnuti Očenaš: sveti se moje ime, dodi moje kraljevstvo, ja uživam posve sam i zauvijek strašnu slobodu koju sam tražio da nikoga ne trebam, i da od nikoga ne zavisim. Bila je m o j a volja.

Svaki od nas će doći tamo, gdje je njegova ljubav: oni za koje je to bogatstvo, zauvijek će biti zasićeni bogatstvom; oni za koje je to tijelo, bit će zasićeni tijelom; oni za koje se to sastoji u nalaženju radosti drugima, neprestano će sudjelovati na toj radosti; oni za koje je to Bog, sudjelovat će na Božjoj radosti. Oni za koje je to bratstvo koje konačno sa Sinom sjedinjuje sinove, bratstvo neba. "Udi u radost, u veselje..."

Poznajemo okus neba: okus na predanju, poniznosti, pouzdanju, sjedinjenju s drugima, bratstvu, skladnosti, opraštanju i djeljenu ... Ako smo nasuprot tome samima sebi

nesnosni, nezadovoljni, osvetljivi, puni mržnje, osjetljivosti, bez ljubavi i samilosti, onda osjećamo nešto od pakla.

Nije to Bog koji osuduje. To čine ljudi. Oni se sami ukapaju. Zundel uspoređuje te duše sa suncem obasjanim kućama ali koje zatvaraju svoje kapke svjetlu da ostanu u tami. I u paklu svijetli svjetlo u tami. Ali one ne žele poseći za njim.

Ni u vječnosti ne će Bog nikada učiniti pritisak na ljudsku volju. On nikoga ne sili da ga ljubi, ali ne bi nikada odbio nekoga tko ga ljubi ili za njim čezne. Jedan jedini pokret ljubavi, jedan jedini osjećaj kajanja, jedan jedini vapaj za samilošću ili opraštanjem i paklu bi odmah bio kraj.

Onda sam smiren, misle mnogi, jer nikada neću biti tako bijedan. Nitko nije tako lud da želi biti nesretan, nitko se ne bi htio dobrovoljno zatvoriti Bogu.

Vi ne znate kakve ludosti žive u svakome od nas.

"Kad sam bio mlad živio sam s idejom moje nevinosti tj. s nikakvom idejom", kaže Camus. "Sada ...sam shvatio da sam imao kugu" ... "Iskusio sam da sam indirektno potpisao tisućama smrtnu osudu"... "Čini se da drugi nisu bili smetani time, ili barem nisu dobrovoljno o tome govorili. Ali meni je bilo svezano grlo. Bio sam kod njih a ipak sam"... "Ostao sam dalje posramljen; doznao sam da smo svi imali kugu i nitko izgubio sam mir. Još da nas ga tražim i htio bih sve razumjeti i nikome ne biti smrtni neprijatelj"..."Znam da svatko nosi u sebi kugu"..."i da se mora nepresta-

no nadzirati da u nekoj minuti rastresenosti ne udahne u nekog drugog i da ga zarazi."

Dobro je znati kako možemo biti zli, svojeglavi i svijesno obuzeti zlom. Bez sumnje su naše glavne pogreške najprije pogreške slabosti. Ako ih čovjek upozna i popravi, onda one ne čine Bogu nikakvu zapreku. Štoviše, one su služile kao kod mnogih svetaca kao odskočna daska našem povjerenju u njega, našem poniženju.

Ono što je u nama protivno Bogu to je naša oholost. Ali oholost je volja da bez Boga izidemo na kraj. Iz naših pogrešaka od slabosti postaju ohološću one iz zlobe. Ljuti to potpisujemo zabludu koju smo počinili nesmotreno. Da se ne moramo vraćati, činimo radije i dalje izričito ono što smo najprije bili učinili iz rastresenosti ili nemarnosti, zlobno ustrajemo kod toga što smo na početku ludo učinili; da ne moramo priznati da smo se bili prevarili.

Katkada se dogodi da se čovjek prevari u tramvaju ili autobusu. Ušao je siguran u samog sebe, bezbrižan, neusiljen, iznenada osjeti na izvjesnim, jedva primjetnim znakovima da bi bio morao uzeti neku drugu prugu, da se vozi u krivom smjeru. Tada veli sebi: "Mogao sam pitati kuda vozi ovaj tramvaj i ako ustreba izaći prije nego sam predaleko; inače ne ću pravodobno doći prijateljima koji su me pozvali na ručak". Ali onda vidi samog sebe gdje zacrvenjen ide kroz čitav odjel praćen porugljivim pogledima. "Oh, on se prevario u tramvaju!" I mjesto da se izloži takvom poniženju, ostaje radije, ukočen od nemira, sjediti u svom uglu. Vožnja medutim ide dalje čet-

vrt kroz koju se vozi postaje sve više strana. Tada počinje govoriti: "Tim gore neću biti na ručku kod tih prijatelja! Ići ću kasnije, moram nešto izmisliti da se opravdam... Mogu tako učiniti kao da sam razumio da je poziv vrijedio samo za kasnu večer". Ali tramvaj vozi sve dalje. U tami postaje kraj sasvim neprijatan. Vozi se pokraj "pogrebnih poduzeća", stranih tvornica, predjela koji se gube. Ljudi sve više djeluju prijeteći. Novoulazeći imaju neprijatne glave, kao da su znali da se prevario i sada mu se potajice rugaju.

Čovjek se osjeća daleko, tako daleko, da se više ne može nadati da i samo ostatak večeri provede kod prijatelja koji čekaju tamo iza radosnog svjetla svjetiljaka i pripravljenog jela. "Onda moram izmisliti nešto drugo da objasnim svoju otsutnost...Kakva priča! Ali zašto se toliko mučim? Nisu me trebali pozvati danas navečer. A osim toga na kraju krajeva ja ni ne poznam te ljude. Oni uopće neće polagati tako veliku vrijednost na moju prisutnost. Zašto su me zapravo pozvali? Sve je to jedna komedija. Misliti će da me sutra moraju nazvati. Tim gore, jednostavno ne idem na telefon... I ne ću više otvarati nikakva pisma...Ne primam više uopće nikakav poziv na objed...Osim toga bio bih radostan kad bi taj tramvaj iskočio iz tračnica i svemu bi bio kraj. Život je previše kompliciran...

Da je ovaj čovjek imao odvažnosti sići, čim je primjetio zabludu i brzo uzeo prvi vlak, onda bi doduše došao nešto kasnije, ipak bi prijatelji - pomalo uznemireni radi njegovog izostajanja - bili tako radosni i olakšani, kad je ipak došao. Kakvo zadovoljstvo za njega da im pripovijeda, da im kaže:

"Predstavite si, skoro ne bi bio došao, ušao sam bio u krivi tramvaj". I oni bi tada odgovorili: "Kako je dobro da si to pravovremeno opazio! Kako je dobro da si posjedovao odvažnost da napustiš taj tramvaj, da si pod svaku cijenu htio doći k nama."

Prokletstvo se sastoji u tom, da radije želimo biti posve sami nesretni. Šebe osuditi znači: pasti u zlo koje čovjek vidi, na kojem pati, ali koje ne želi okajati iz straha da će još više trpjeti. Radije želi sa sigurnošću posve sam biti nesretan nego možda sretan s nekim drugim, biti s drugim. Jer to "možda" boli.

Biti s drugim sretan znači: čitav dio svoga bića kojega je čovjek drugome otvorio, učiniti ranjivim; znači: odreći se samozadovoljstva, nezavisnosti; znači: njih od sada trebati; znači: zauvijek se odreći onog mira ništavila za kojim težimo jer mislimo da bi mogli barem njega postići bez pomoći drugih. "Ti ćeš biti kao Bog, ne ćeš nikoga trebati, sam ćeš sebi posve dostajati", došaptavao je davao Adamu.

Nebo čovjek prima. A pakao si sam pripravlja tim što gaji crne misli. Zna doduše da je mogao početi vjerovati, nadati se i ljubiti. Ali onda bi iznova morao postati ovisan, čekati, priopćivati, počimati s priznanjem, da se bio prevario. Tada radije počiva na svojim jastucima zdvojnosti u nadi, da bi zlo moglo možda ipak zaspati s vremenom. Ali izostane li san, onda se omamljuje, pokreće se - radi - pokušava se otupiti da više ne čuje u sebi onaj pakao neplodnosti, zlobe, suhoće i gorčine koji nas pod udarcima biča pu-

šta da bježimo u "rastresenosti" u naša bijedna uživanja, u zaborav i smrt.

Ima dva načina da reagiramo na naš vlastiti pad. Ili si čovjek kaže: "Ne isplati se opet ustati. Nanovo ću pasti. To je preteško za mene. Ne mogu ljubiti ni nadati se.Čini mi se pretvrdo da cijeli život vjerujem. Ipak nikada ne ću tako daleko doći, da ustrajem do kraja. Onda je bolje da pri tome odmah ostanem. Imam dosta od toga trpjeti, otvarati neprestano tu ranu, koju ne mogu zacijeliti." Ili: "Ne isplati se ostati na zemlji. Usprkos svega opet ću se podići! Jer Bog je tako dobar, da nije sporazuman s time da me napusti. On ne popušta mislima da se udalji od mene,ni ti da se obazire natrag iako sam dugo vrijeme ustrajao u zlobi, siromašnoj vjeri i zloj volji, tako tvrd i zatvoren prema njemu. On će me staviti u nemir. On će me zvati dok više ne budem mogao šutjeti i prepuštati se smrti, dok više ne budem mogao biti posve sam.Tu mogu odmah početi, priznavati, dati se tješiti, jer se usprkos svega kajem. Sada sam također spreman da se dam razveseliti!"

Ima samo jedan način da se izliječimo od žalosti - oslobodimo od zla: da to ne ljubimo.

E U H A R I S T I J A

Ako riječi "Oče naš" već čine neku vrst liturgijskog oficija; ako je istina da svaki puta vršimo nama povjerenu službu, čim vjerujući molimo: Sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja, kruh naš svagdanji daj nam danas, oprosti nam duge naše, kako i mi opraštamo dužnicima našim, i ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla, onda postoji jedno izabrano mjesto na kojem treba govoriti Očenaš. To je misa.

Ali što je Misa? Ona je slavlje euharistije,zahvaljivanje,"sacrificium laudis" - žrtva hvale - zadovoljština, prolazak, pasha. "Uoči dana Vazma, znajući, da mu je došao čas da ode s ovoga svijeta, k Ocu" /Iv 13,1/.

Svetkovati Euharistiju znači: davati zadovoljštinu. "Uvečer prije svoje muke uze... zahvalio je.." Kod konsekracije Isus se daruje. Dalje: "Po njemu s njime i u njemu", to se nas tiče. Isus u Misi, ako pristajemo svaki puta daruje naš život sa svojim Ocu kao što nam u Pričesti daruje Očev život sa svojim. "Na taj dan ćete spoznati,da sam ja u svom Ocu, vi u meni i ja u vama" /Iv 14,20/.

Što više primamo, toliko više moramo opet davati. Ali čim više opet dajemo, toliko će se više nama dati, toliko više moramo nastaviti s davanjem. To je lanac bez kraja

ili štoviše neprekidna igra u kojoj se jedina teška pogreška sastoji u tom da zadržimo loptu.

Krist se pokazuje kod podizanja /od tridentskog koncila/. Ali vidjeti nešto, što nam se pokazuje,ne obavezuje na ništa.A m e n na kraju kanona /"malo podizanje"/ stavlja nas unutra, integrira nas u dar, daje nam da privolimo na promjenu, u pashu i posvećuje nas. To je z a h v a l j i v a n j e ... s njim i u njemu: Amen!

Baš u tom trenutku morao je doći Očenaš. "Spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskom naukom poučeni..." /opet smo jednom iskusili, još jednom nam je saopćeno, iznova smo bili upućeni/ usuđujemo se govoriti: Oče naš.

Čim se kaže Otac, čovjek se odriče čitave svoje buntovničke volje. Sveti se ime Tvoje... Dobro znam: ako pretpostavim Tvoje kraljevstvo, onda to znači da se time odričemo brige za naše; Tvoju volju željeti znači: ne htjeti se više čvrsto držati svoje. Toliko molbe, tolike žrtve, Žrtva hvale /zahvaljivanje jednostavno znači: zahvaliti/.

"Strašno je pasti u ruke živoga Boga", kaže sv.Pavao. Jer živi je Bog ljubeći Bog, Bog koji je vodio svoju ljubav tamo kuda vodi svaka živa ljubav: u smrt na križu;i koji ne sanja o ničem manjem nego da s onima, koje on ljubi dijeli svoju vlastitu sudbinu, svoje blaženstvo na križu. Zar je Bog mogao za nas zamisliti bolju sudbinu nego ta njegova? Na ovaj dar, na ovu milost, na ovu radost pristajemo kod Mise, kod Euharistije, kod "zahvaljivanja".

Očenaš je jedna euharistija, potpuno stavljanje sebe Bogu na raspolaganje, potpuna zadovoljština, potpuno ostvarenje sebe, potpuni pristanak i totalno podudaranje. U tom trenutku nismo više od ovoga svijeta /moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta/. Mi smo u razdoblju jedne molitve prešli u njegovo.

Bog je darivanje, izlijevanje samoga sebe. Stvaranje, utjelovljenje, otkupljenje su koraci, koje je on učinio u smjeru prema nama. U misi možemo mu "vratiti" ljubav za ljubav, radost za radost.

Mi ljudi možemo biti naknada,Euharistija. To je odgovor, drugi takt, uspjeh Božjeg djela. "Sve što je tvoje, moje je": Bog se darovao. "I sve što je moje, tvoje je!"odgovaramo mi. Bog nam nije uzalud dao svoju ljubav. Njegov poziv nije uzalud izašao, naša mu vjernost odgovara: Sve što je moje, tvoje je, neka bude volja Tvoja; dodi kraljevstvo Tvoje, Tvoje ime... A taj odgovor dozvoljava mu da počne iznova, što čini njegovu radost da nam opet dade ono što smo mu mi upravo vratili: njegov život, njegovu ljubav, njegovo blaženstvo, njegovog Sina.

To vršenje Euharistije, prolaska, u sebi je najradosniji čin svijeta. Ponovo nas čini da smo istog oblika s našom pravom naravi, ponovo nas čini onim djetinjim suglasnim bićem, kojim se postaje, kadgod čovjek usvaja da bude novo stvorenje: kadgod pristaje da iznova primi sve, nakon što je sve vratio. Po njemu ćemo Bogu i samima sebi vratiti ono što smo prema Božjoj volji trebali biti.

Euharistija je čovjekov najdublji

naravni pokret jer je najnaravniji Božji pokret, njegov dah.

Otac daruje život; Sin daruje svoj život. Bog je darivatelj života. Sva naša nastojanja ne mogu to učiniti. On je Adamu udahnuo život. Sin, novi Adam opet ga je usposta vio. Sin je vratio dah. "Oče, u Tvoje ruke predajem svoj duh" /Lk 23,46/. Onda je Otac nanovo poslao dah, na Duhove. To je onaj duh koji nas oživljuje.

Čitav život čovječanstva je povijest toga dana: dah nad Adamom da ga stvori; Isusov dah da sebe preda; Božji dah nad nama da nas nanovo stvori; dah koji se neprestano priopćuje svakome, koji se želi dati,oživiti, koji je spreman da bude primljen u ritam tog božanskog disanja.

Tako moliti znači: disati i osjećat sveti Dah da ga nakon njegovog primitka opet izdahnemo istom oduševljenom radošću koja nam je bila podigla do ovog zahtjeva čitavog našeg bića. Udisati, onda pustiti da se izlije, kao što je Isus izdahnuo svoju dušu na križu. Predati se. Osvijestiti se.

"Mora se čuti disanje svijetova" re kao je Hello. Ali da se to čuje, čovjek mora ići tako daleko "da se više ne sjeti nijednog njihovog šuma" niti zvuka naših koraka; tamo gdje će učiniti ono što je Adam propustio,gestu Sina, koja sve stavlja na raspolaganje Bogu, sve što nam je on darovao; tamo gdje ćemo reći: Oče, neka bude volja Tvoja; tamo gdje svako jutro slavimo Euharistiju, svuda gdje se prepuštamo na volju Ocu; "u svako vrijeme, na svakom mjestu" gdje nadvladavamo grozotu, strah i suze i kao dijete koje je plakalo i

umirilo se i u njegovim rukama opet počinje disati,predajemo se,konačno se njemu povjeravamo.

U dijalogu na podnožju oltara čuje se jeka našeg nemira: "Kako se možeš još žalostiti moja dušo, kako me mučiti tugom?" A ministrant odgovara: Spera in Deo. Idi, još jednom se nadaj u Boga. Otvori ruke. Pusti sve. Baci se u prazninu. Predaj svoj život da ti Bog može dati svoj.

Naša je euharistijska svečanost nažalost tako često samo prividnost kao i naše kajanje i naša pričest. Zato ima većina naših misa nešto ukočenog. Čini se kao da se pred ljudima slavi pasha i oni čine tako kao da su pristali. Katkada bi im čovjek prije početka rado rekao: Polažete li i vi stvarno važnost na to? Ne bismo li to radije odložili na drugi puta? Ne treba li nešto počekati... dok u to povjerujete? Dok u tome ne bi više gledali samo formalnost gdje bi profitirali od žrtve nekog drugog da biste se dispenzirali od vlastite?

Pripovijeda se da se jednom Amen, odgovor na Per ipsum et cum ipso et in ipso, orio kao grom u crkvama Rima.Sad očekuje mučna šutnja glas zvonca koje nas budi na Paternoster.

Tko još dolazi na Misu da hoće umrijeti? Da se uvježba za onu zadnju euharistiju, našu smrt? Tko je želio da za vrijeme mise do đe njegovo kraljevstvo? Tko sanja o tom da to bude konac svijeta?

Misa je prolazak /Pasha/. Trebalo je, ako čovjek tamo ide, reći: "Došao je čas. Idemo iz ovoga svijeta Ocu!" Tako je počela

prva misa: "Isus je znao da je došao njegov čas da treba poći s ovog svijeta Ocu... da je izišao od Boga i vraća se Bogu". Jesu li naše mise veliki povratak?

Svaki put, kad se Misa dolično slavi "dok on dode" požuruje se Gospodinov ponovni dolazak. "Kad se bude Euharistija slavila po cijeloj zemlji, onda će proći ovaj svijet i Gospodin će se pojaviti u svoj svojoj slavi."

Čim su se prvi kršćani pričestili, bacili su se na koljena i govorili: "Gospodine, sada neka prođe ovaj svijet i dode Tvoje kraljevstvo!" Ispravno su svetkovali pashu. Slavili su Euharistiju. Oni se radije ne bi više vratili. Bolje su se osjećali u tom drugom kraljevstvu kojemu su žrtvovali ono najdraže. Misa nas mora "učiniti posve domaćima" u Očevim stvarima.

"Oče... da svijet upozna da si njih ljubio, kao što si mene ljubio. Oče, htio bih da oni, koje si mi dao, budu gdje sam ja" /Iv 17,23-24/. Biti ljubljen kao Isus, dijeliti njegovu sudbinu, biti tamo gdje je on... Tko ostaje u jednoj takvoj Misi? Tko je tako djetinjast da se hoće bez pridržaja izložiti sažižućoj Očevoj ljubavi da sa Sinom kuša puninu radosti i uči "što znači slušati"?

"Sveti Oče... sada idem k Tebi. I molim za njih dok sam još na svijetu da oni imaju puninu moje radosti" /Iv 17,11.13/. "Kao što si Ti, Oče, u meni i ja u Tebi, tako neka i oni u nama budu jedno" /Iv 17,21/.

Celebrant je vozač ljudi. Da li bismo zaista bili oduševljeni ako bismo u to

vjerovali? Ne bismo li se štoviše svi zajedno povezali i zadržavali ga za okrajak njegove misnice, da se to ne dogodi? U tom slučaju bili bismo "jedna duša" ali da spriječimo da se smjesta izgubimo u Bogu, da ostanemo na ovoj stranoj obali.

Naša prisutnost kod Mise nije toliko sudjelovanje nego štoviše većinom neka stvarna sabotaža. /Sabotirati znači: sa "sabots", klepetati sa drvenim cipelama. Događa se da mnogi za vrijeme Mise samo okolo tapkaju u očekivanju da se brzo svrši?/

Misa je centralni čin stvaranja - ponovno nađeni raj, svakome dnevno pružena prilika da postane od Boga očekivana hvala /I ja ću se u njima proslaviti/, tajna vjere /Mysterium fidei/ za neke vjernike koji opet žele prihvatiti svoje djetinjstvo. Ono bitno u misi sastoji se u tom da opet dospijemo u tu ovisnost, da kažemo Ocu da smo sretni što smo od njega ovisni; da nismo tome htjeli izmaknuti i ako smo to mogli, da znamo da je naša najistinitija, najdublja sreće u zahvali, u poslušnosti, u Euharistiji.

Obiteljske svečanosti imaju isto značenje: kad djeca priređuju svečanost svojim roditeljima, događa se to u nejasnoj namjeri da izraze radost, želju da ih izaberu nakon što su ih primili; jednu slučajnu, prisilnu ovisnost pretvoriti u jednu ljubljenu, željenu, koju se hoće.

Tako i Misa pretvara našu prisilnu ovisnost u jednu prihvaćenu, svakom drugom uvjetu pretpostavljenu; ona uzdiže našu profanu nemoć u posvećenu podložnost. Svako jutro

biramo kod mise umiranje. Biramo ono što će doći: trpljenje, neuspjehe, razočaranja ili uspjehe, što bilo. Želimo sve "žrtvovati"/sacrificium dolazi od sacrum!/, sve posvetiti. Sve mora biti dnevno nanovo posvećeno jer se sve - i naša dobra djela - dnevno profaniraju.

Ne smijemo otići od Mise bez gubitka. Tamo se mora nešto ostaviti.

Smisao je prikazanja da nam oduzme neki komad opreme koja nas štiti protiv Boga. Kad su stari žrtvovali vola ili bika žrtvovali su s tim radno orude. Time su htjeli reći "Gospodine, vjerujem da si mi ti korisniji nego ovaj vol kojega ti žrtvujem", pa i kod pomicanja moga pluga. Vjerujem da si ti djelotvornija zaštita protiv nesreće nego moj novac, moja bogatstva, moja oružja, nego sve što sam mogao izmisliti za svoju obranu. Zato ću radije tebi povjeriti brigu za svoj život!"

Izmislili smo simboličke žrtvene dare. Kod simboličkih darova uvijek se nešto uzima natrag. Bar jednom bismo mogli nešto stvarno dati! Predstavite si četu djece kojima bi otac rekao: "Čujte, želimo prinjeti pravi žrtveni dar. Mi doduše nemamo ni bika ni konja, ali imamo auto bez kojega bi mogli biti. Zato ćemo ga žrtvovati župniku za službu crkve. Kod prikazanja položit ću ključ od automobila na oltar. Tada će za nas prviput biti Misa svečanost žrtve na kojoj sudjelujemo. I morate vjerovati, moramo vjerovati da će nas ta Misa beskrajno više obogatiti, nego svi izleti, nego sve vožnje, koje bismo još mogli učiniti s tim autom, jer smo ga stavili na Božju stranu." Gledamo sliku pred sobom. Djeca su smetena, bijesna: "On je lud!" - "I

toj misi trebamo prisustvovati? I to promatrati? Gledati kako župnik uzima ključ našeg auta? I onda čitavo ljeto posmatrati kako se drugi s tim okolo voze, kako se šepire na našim sjedalima, dok mi idemo pješice?" Oni su puni zlovolje, život im se više čini nepodnošljiv. Sad su najednom sporazumni da dođe kraljevstvo! Što ih briga ako je sve na svršetku. Život bez auta, /a Bog zna, što će još izmisliti njihov otac, nakon što je na to došao/ gadi im se više nego svršetak svijeta.

Trebamo li i mi dati svoj pristanak za kojigod dar, moramo svakako vjerovati da u svakoj misi našoj primamo beskrajno više nego smo žrtvovali.

Nikada ne dospijevamo Bogu bez žrtve, bez nečega što smo u njega bacili i čija nas težina k njemu privlači kao neko drago biće kojega smo se odrekli i koje nas tamo očekuje.

Morali smo ubaciti blago da naše srce utone u Boga, "jer gdje je tvoje blago, tamo je i tvoje srce"/Mt 6,21/.

Svi oni koji su izgubili svoje povjerenje u sebe, u svoju snagu, u svoje talente, svoj posjed, da to daruju jedino Bogu, obradovali su Očevo Srce kao što je to želio Sin. "Zovite ga Otac". Isprosite od njega svoj svagdanji kruh, umjesto da se toliko mučite; činite njegovu volju, umjesto da se satima pitate što sami želite; molite ga za oproštenje, umjesto da pokušavate dan za danom sačuvati lice; povjerite mu brige da se oslobodite od zla, kao djeca, kao sinovi.

Euharistiji Božji nas Sin čini

sudionicima u čašćenju koje iskazuje svome Ocu. Vidjeli smo Božju ljubav na Kalvariji i primili smo objavu Božjeg vječnog blaženstva. Euharistija nam dopušta sudjelovanje na tom. Po njoj možemo već na zemlji postati sudionici, braća lijepih običaja Božje kuće. "Oče, sve što je tvoje, moje je, sve što je moje, tvoje je". Neka bude volja Tvoja.

Svakiput ako budemo raspeti a ipak kažemo da, rastrgani a ipak se ne protivimo - u nesreći sretni - počinjemo kušati nebeska blaženstva. U tom trenutku možemo reći: "Oče, usprkos svih patnja, koje mi pripravlja strah, pouzdajem se u Tebe i gle, u mom se srcu sveti Tvoje Ime. Tvoje je kraljevstvo željeno, Tvoja volja ljubljena, očekivana i poštivana. Moj kruh u toj gorčini - što me štiti i tješi - jest saznanje da se po tvom Sinu neprestano preko svih naših nesavršenosti ispunja nešto savršeno, da se vrši tvoja volja po njemu u vječnoj Euharistiji i već medu nama čim mu damo prostor, kad god se negdje na zemlji slavi Euharistija.Kao u nebu."

Jedno nam je Bog jasno obećao: da će se do svršetka svijeta moliti Očenaš, slaviti Euharistija. On nas nije osigurao ni protiv naših slabosti, ni protiv grijeha. Ali usprkos svih naših lutanja uvijek će se iznova moliti Očenaš, slaviti Euharistija, prinositi sv.žrtva koja će učiniti valjanom vječnu Kristovu žrtvu. I ako je obeshravrujuća misao na čitavo naše neznanje, na sve naše razmirice, pokvarljivost naših djela, varljivost naših uspjeha, licemjerstvo većine naših čina, to nas ipak tješi svijest, da je medu nama jedan koji uvijek savršeno prinosi Misu i po kojem

nam je moguće nešto odobravati Pravednomu,Svetomu, Čistomu.

Moramo ga samo slijediti, u njegovom razgovoru s Ocem "ministrirati", promatrati ga, iskazivati mu hvalu i dati našu privolu. Od nas se traži samo jedno: da odgovaramo Amen s njim, u njemu. Ne trebamo ništa dodavati.

Pravo nasljedovanje Isusa Krista je Misa u kojoj mi ... spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskom naukom poučeni usuđujemo se govoriti: O Č E N A Š !